

Provinciale Staten

Notulen van 11 maart 2016

(vastgesteld tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op
15 april 2016)

1. Opening en berichten van verhindering.....	1
2. Mededelingen.....	1
3. Vaststellen agenda.....	2
4. Vaststellen notulen.....	2
5. Benoeming en beëdiging nieuw statenlid.....	2
6. Ingekomen stukken.....	2
7. Email van ASV van 17 februari 2016 over schade door oponthoud zeevaart en binnenvaart bij sluizencomplex Terneuzen.....	2
8. Brief inwoners gemeente Sluis van 26 februari 2016 over tijdelijke onderbreking stroomlevering door DELTA Infra BV.....(16003320)	3
9. Brief Boerderijstichting van 3 maart 2016 over beleidsvoornemens Kadernota Cultuurbeleid 2017- 2020.....(16003903)	3
10. Brief D.G. du Fossé te Scherpenisse van 31 januari 2016 met burgerinitiatief Van vogelvrij naar kogelvrij, stop de hobbyjacht.....(16002116)	3
11. Brief WISE van 7 maart 2016 aan aandeelhouders DELTA, over toekomst DELTA.....	3
12. Ingekomen stukken GS en CvdK.....	3
13. Brief GS van 16 februari 2016 over NAR-voorziening.....(16002772)	3
14. Brief GS van 16 februari 2016 over achterliggende stukken Waterdunen.....(16002506)	3
15. Brief GS van 16 februari 2016 over huisvesting vergunninghouders.....(16002676)	3
16. Hamerstukken.....	3
17. Statenvoorstel 6e wijziging begroting provincie Zeeland..... (SERV-034)	3
18. Statenvoorstel Geheimhouding en ter inzage leggen achterliggende stukken informatiebijeenkomst Waterdunen 12-2-2016..... (ONTW-040)	3
19. Statenvoorstel instellen Bestuurscommissie aanbesteding accountant..... (SGR-20)	3
20. Statenvoorstel Niet-ontvankelijkheid burgerinitiatief Stop de hobbyjacht..... (SGR-19)	4
21. Voorstellen.....	4
22. Statenvoorstel Herziening Omgevingsplan en verordening Ruimte provincie Zeeland..... (BLD-038)	4
23. Statenvoorstel Strategisch masterplan NV Zeeland Seaports (ZSP) 2015-2022.....(SERV039)	32
24. Conclusie ten aanzien van motie nr. 12 (betreft Statenvoorstel Herziening Omgevingsplan).....	43
25. Statenvoorstel Kadernota Cultuurbelleid 2017-2020..... (BLD-035A)	44
26. Statenvoorstel Verordening subsidies plattelandsontwikkeling Zeeland 2014-2020..... (BLD-037)	53
27. Vragensessie.....	54
28. Vragen van het lid Temmink over de opvang van vluchtelingen.....	54
29. Vragen van het lid Van Unen over de rol van de raad van commissarissen van DELTA NV.....	55
30. Moties, niet behorend bij een agendapunt.....	58
31. Motie van het lid Kooman over het voordrachtrecht leden raad van commissarissen DELTA.....	58
32. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd.....	60
33. Sluiting.....	60

**Elfde vergadering
van de
Provinciale Staten van Zeeland**

(Zittingsperiode 2015-2019)

vrijdag, 11 maart 2016

Voorzitter: de heer drs. J.M.M. Polman,
commissaris van de Koning in Zeeland.

Aanwezig zijn de leden F. Babijn, C.L.M. van den Berge, C.W. Bierens, J. Boerjan, ing. J.J. van Burg MSc, P. van Dijk, A.I.G. Dorst, ing. E. Erbisim, drs. M.J. Faasse, mr. H.J. van Geesbergen, A.J. Geluk, dr. T. van Gent, dr. A.M.M. van Haperen, ir. N. Heerkens, J.A.M. van Hertum MA, M.J.J. Janssens, J.L. Kool-Blokland, C.V.A. Kooman, P.C.A. de Milliano-van den Hemel, J.R. Oudeman, drs. A. Pijpelink, M. Rijksen-Blok, G.D. Roeland, drs. R. Ruissen, mr. ing. R.A.J. Schonis, G.W.A. Temmink, R. van Tilborg, ir. S.H.J. Tuinder, G. van Unen, P.L.E. van Veen-de Rechter, drs. J. van de Velde, A.G.M. Veraart MA, J.H. Verburg, R.A. Viergever, ing. J.L. de Visser, M.A. van 't Westeinde, W. Willemse en R.L.J.M. de Wit, tezamen 38 leden, alsmede de heer drs. P. Joosse, griffier der Staten.

Verder zijn aanwezig mevrouw C.M.M. Schönknecht-Vermeulen en de heren drs. J. de Bat, A.J. van der Maas en drs. B.J. de Reu, leden van Gedeputeerde Staten.

1. Opening en berichten van verhindering

Opening: 09.30 uur.

De **voorzitter**. Leden van Provinciale en Gedeputeerde Staten, medewerkers van de griffie en van de ambtelijke organisatie, belangstellenden op de publieke tribune, vertegenwoordigers van de media en degenen die ons thuis via internet of Omroep Zeeland volgen, hartelijk welkom bij deze vergadering van Provinciale Staten.

Bericht van verhindering is ontvangen van het lid Haaze.

2. Mededelingen

De **voorzitter**. Dames en heren. Straks zal een nieuw statenlid, Maarten Janssens, worden beëdigd. Voorts staan er enkele voorstellen op de agenda waarvan de behandeling de nodige tijd zal vergen. Daarom vraag ik de leden om gedisciplineerd te vergaderen.

Vandaag zullen foto's worden gemaakt voor onze website. Ik zou zeggen: laat u zich daardoor niet afleiden en doe alsof u het niet merkt; dan worden het mooie, ontspannen foto's.

Van gedeputeerde De Bat heb ik het verzoek gekregen om een korte mededeling te mogen doen over Thermphos. Als het om een korte mededeling gaat die niet leidt tot een debat, kan dat. Mij is gebleken dat de gedeputeerde bereid is om zich aan deze voorwaarde te houden, en daarom geef ik hem nu het woord.

De heer **De Bat** (GS). Voorzitter. De Staten is de toezegging gedaan dat zij steeds tijdig worden geïnformeerd over de ontwikkelingen met betrekking tot Thermphos. Deze week hebben zich enkele ontwikkelingen voorgedaan die het noodzakelijk maken om de Staten weer even bij te praten.

Deze week vertrekt de eerste trein met fosfor vanaf het terrein. Dat is een goede ontwikkeling en wij hopen dat dit proces doorgaat. Daarnaast is het apparaat dat voor de verwerking van groot belang is, daadwerkelijk gestart. De eerste resultaten daarvan zijn positief. Natuurlijk rijst ook hierbij weer de vraag: hoe gaat het allemaal?

Nogmaals, de eerste ontwikkelingen zijn positief en als gevolg hiervan ontstaat er ook een beter zicht op de planning. Al eerder is gezegd: zodra wij weten wanneer wij kunnen starten, weten wij ook hoeveel tijd er ongeveer nodig is om de verwerking te laten plaatsvinden. In onze geheugens zweeft de datum van 9 mei als einddatum. Gelet op het feit dat er nu is gestart en op het feit dat men ongeveer honderd dagen nodig heeft, is duidelijk dat 9 mei niet de einddatum zal zijn. Wij gaan nu natuurlijk na wanneer precies dit proces kan worden afgerond en ook zullen wij inzicht moeten verkrijgen in de financiële consequenties. Op dit moment leidt dit niet tot grote ongerustheid, integendeel. Het is van groot belang dat er nu is gestart en het college zal de Staten -- als het kan-- kort voor de commissievergadering van 24 maart een brief doen toekomen waarin wordt ingegaan op de planning.

Nogmaals, ongerustheid hierover behoeft er niet te zijn. Vooralsnog lijkt het allemaal te kunnen, maar de datum 9 mei moet men even vergeten. De genoemde brief proberen wij de Staten op de middag van 22 maart toe te sturen, zodat de leden

tijd hebben om de discussie in de commissie voor te bereiden.

3. Vaststellen agenda

De **voorzitter**. Ik maak de leden erop attent dat aan de agenda, het onderdeel vragensessie, vragen zijn toegevoegd van de fractie van GroenLinks, over de vluchtelingenopvang.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik herinner eraan dat is afgesproken dat amendementen en moties met betrekking tot de herziening van het Omgevingsplan na de lunchpauze aan de orde zullen worden gesteld.

De **voorzitter**. Dat klopt. Met de fractievoorzitters is, met het oog op een goede voorbereiding van de besluitvorming, afgesproken dat de stemmingen over amendementen en moties betreffende het Omgevingsplan na de lunchpauze zullen plaatsvinden. Er zijn nogal wat amendementen aangekondigd en de fracties kunnen zich daarop beraden tijdens de lunchpauze.

De agenda wordt vastgesteld.

4. Vaststellen notulen

De notulen van de vergadering van 5 februari 2016 worden vastgesteld.

5. Benoeming en beëdiging nieuw statenlid

De **voorzitter**. Zoals men weet, is er vacature ontstaan door het vertrek van statenlid Van Beveren. De CDA-fractie zal worden aangevuld met de heer Maarten Janssens maar voor het zover is, dient een commissie van onderzoek voor de geloofsbrieven te worden ingesteld. Ik stel voor deze commissie te laten bestaan uit de leden Kooman, voorzitter, Faasse en Van Hertum. Mij blijkt dat de Staten en de genoemde leden hiermee kunnen instemmen.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

Mevrouw **Kooman** (PVV). Voorzitter. De commissie van onderzoek heeft de geloofsbrieven van de heer M. Janssens onderzocht en in orde bevonden. Zij adviseert de Staten om hem toe te laten tot Provinciale Staten van Zeeland.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de Staten zich kunnen verenigen met het advies van de commissie van onderzoek. Ik dank de leden van de commissie voor de door hen verrichte werkzaamheden.

Nadat de heer Janssens de vergaderzaal is binnengeleid, legt hij in handen van de voorzitter de volgende verklaring en belofte af:

"Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en belof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik belof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen".

De **voorzitter**. Van harte gefeliciteerd, namens ons allen. Wij wensen u veel succes en plezier toe bij uw werk als statenlid, en daar horen bloemen mij. Ook overhandig ik u het ambassadeursspeldje van onze provincie, met het wapen van Zeeland.

(applaus)

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

6. Ingekomen stukken

7. Email van ASV van 17 februari 2016 over schade door oponthoud zeevaart en binnenvaart bij sluizencomplex Terneuzen

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, dit bericht met antwoord GS voor te leggen aan de commissie Economie.

8. **Brief inwoners gemeente Sluis van 26 februari 2016 over tijdelijke onderbreking stroomlevering door DELTA Infra BV (16003320)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief over te dragen aan GS, met verzoek antwoord GS ter kennisneming aan te bieden aan commissie Bestuur.

9. **Brief Boerderijstichting van 3 maart 2016 over beleidsvoornemens Kadernota Cultuurbeleid 2017-2020 (16003903)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te betrekken bij de behandeling van statenvoorstel Kadernota Cultuurbeleid.

10. **Brief D.G. du Fossé te Scherpenisse van 31 januari 2016 met burgerinitiatief Van vogelvrij naar kogelvrij, stop de hobbyjacht (16002116)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te betrekken bij de behandeling van statenvoorstel niet-ontvankelijkheid burgerinitiatief Stop de hobbyjacht.

11. **Brief WISE van 7 maart 2016 aan aandeelhouders DELTA, over toekomst DELTA**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, kennis te nemen van de inhoud van deze brief en de brief op een later moment te betrekken bij de behandeling van een nader voorstel over de splitsing van DELTA.

12. **Ingekomen stukken GS en CvdK**

13. **Brief GS van 16 februari 2016 over NAR-voorziening (16002772)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief over te dragen aan de commissie Bestuur.

14. **Brief GS van 16 februari 2016 over achterliggende stukken Waterdunen (16002506)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief over te dragen aan de commissie Ruimte.

15. **Brief GS van 16 februari 2016 over huisvesting vergunninghouders (16002676)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

16. **Hamerstukken**

17. **Statenvoorstel 6e wijziging begroting provincie Zeeland (SERV-034)**

Dit voorstel wordt zonder discussie en zonder stemming aangenomen.

18. **Statenvoorstel Geheimhouding en ter inzage leggen achterliggende stukken informatiebijeenkomst Waterdunen 12-2-2016 (ONTW-040)**

De **voorzitter**. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. De PvZ wil geacht worden tegen deze geheimhouding te hebben gestemd.

Het voorstel wordt zonder stemming aangenomen, met inachtneming van de afgelegde stemverklaring.

19. **Statenvoorstel instellen Bestuurscommissie aanbesteding accountant (SGR-20)**

Dit voorstel wordt zonder discussie en zonder stemming aangenomen.

20. Statenvoorstel Niet-ontvankelijkheid burgerinitiatief Stop de hobbyjacht (SGR-19)

De **voorzitter**. Ik geef gelegenheid voor het afleggen van een stemverklaring.

De heer **Temminck** (GL). Voorzitter. Mijn fractie is van oordeel dat burgerinitiatieven altijd in deze Staten bespreekbaar moeten zijn. Op dit moment is dat niet het geval maar wij verwachten dat deze kwestie, nadat zij door het college is behandeld, op de een of andere manier bij de Staten terugkomt. Mijn fractie stemt in met dit voorstel.

Het voorstel wordt zonder stemming aangenomen.

21. Voorstellen

22. Statenvoorstel Herziening Omgevingsplan en verordening Ruimte provincie Zeeland (BLD-038)

De heer **Ruissen** (VVD). Voorzitter. Wij zijn toe aan de herziening van het Omgevingsplan dat op 28 september 2012 door de Staten voor de duur van zes jaar werd vastgesteld. Wij zijn daar aan toe omdat werd afgesproken, halverwege de periode een herziening te laten plaatsvinden, maar die herziening is óók nodig omdat er een aantal actuele ontwikkelingen is geweest; die ontwikkelingen nopen tot herziening.

Het Omgevingsplan 2012-2018 wil, in vergelijking met het vorige plan, meer faciliteren dan belemmeringen opwerpen, de verantwoordelijkheden meer bij de gemeenten leggen en zoeken naar mogelijkheden om maatwerk toe te passen. In de herziening die wij nu bespreken, zien wij overwegend dat er niet wordt getornd aan deze uitgangspunten. Wel worden preciseringen aangebracht die wellicht als minder ruimte kunnen worden ervaren. Hierop kom ik later nog terug.

Bij de ruimtelijke inrichting van onze provincie wordt samengewerkt met gemeenten. Ook worden maatschappelijke organisaties, individuele Zeeuwen en bedrijfsleven hierbij betrokken. Dat iedereen aan het einde van de rit maximaal tevreden is, is dan natuurlijk wel een érg grote ambitie, maar het streven kan daar niettemin op gericht zijn. Met dit statenvoorstel wordt dat zeker gedaan, zo is het oordeel van mijn fractie.

Voorzitter. Ik laat een aantal onderwerpen de revue passeren, ten aanzien waarvan in het onderhavige statenvoorstel een herziening wordt voorgesteld. Als eerste noem ik de

bedrijventerreinen. De voorgestelde herziening houdt een pleidooi in om te komen tot regionale bedrijventerreinenprogramma's, in het kader waarvan er wordt samengewerkt door provincie, gemeenten en ondernemers. De provincie faciliteert een en ander met onder meer een herstructureringsfonds. Ons lijkt dit een nuttig instrument waarbij echter wel als voorwaarde geldt dat gemeenten er in onderling goed overleg aan mee weten te werken. Wij moeten nog zien wat er op dit punt mogelijk zal blijken te zijn. Hoe dan ook, de provincie reikt hier de hand.

Vervolgens richt ik mij op het herbestemmen van bebouwing. Voorzitter. Hierbij kunnen objecten gewisseld worden van agrarische bestemming naar hergebruik als nieuwe economische drager of naar woonbestemming. De afgelopen weken hebben wij signalen ontvangen waaruit naar voren komt dat de hier bedoelde herziening onbillijke gevolgen voor eigenaren met zich zou brengen, wanneer men de agrarische bestemming wil omzetten naar een woonbestemming. Er zou een regelrechte verplichting bestaan om opstallen te saneren. Voorzitter, is dat ook zo? Het is toch de gemeente die deze verplichting zou moeten stellen, en de provincie kan hier de gemeente toch tot niets verplichten? Klopt deze redenering wel? Kan de gedeputeerde nog eens goed uitleggen waarom de herziening op deze manier is geformuleerd?

Mijn derde onderwerp is de zonne-energie. Voorzitter. De hiervoor aangegeven herziening kan op de steun van de VVD-fractie rekenen. Het is goed om in te zetten op het gebruik van zonne-energie en dat de provincie zich vooralsnog wil beperken tot het opwekken van zonne-energie binnen bestaand gebouwd gebied en op agrarische bouwvlakken. Met de aanleg van grootschalige zonneparken willen wij dan ook terughoudend zijn. In verband hiermee zijn thans proefprojecten gaande. De resultaten daarvan worden ingebracht voor de Kanskaart voor duurzame energie. Met die Kanskaart krijgen wij bouwstenen aangeleverd voor het volgende Omgevingsplan dat wij al over tweeënhalve jaar zullen gaan vaststellen.

Voorzitter. Waar het gaat om de uitbreiding van de intensieve veehouderij is de toelichting op de verordening aangepast. Wij lezen de tekst nu zó dat bij uitbreiding geen andere of strengere milieueisen worden toegepast in vergelijking met nu. Kan de gedeputeerde aangeven of deze conclusie juist is?

Het onderwerp kustbebouwing staat alweer een tijdje intensief in de belangstelling. Dat is een goede zaak en ook is het goed dat er nu wordt gewerkt aan de Kustvisie die tegen het einde van dit jaar door de Staten kan worden besproken. De provincie kiest bij de herziening van het lopende Omgevingsplan voor het bewaren van de landschappelijke waarden van de kustlijn, én voor het benutten van recreatief-economische kansen.

Voor de VVD-fractie zijn beide van groot belang. De economische kansen zijn er juist ook door de prachtige kustlijn. Alleen al daarom zou het niet verstandig zijn om de landschappelijke waarden teniet te doen. Ook wij zullen wat dit betreft waakzaam zijn, maar wij maken ons hierover minder zorgen dan anderen lijken te doen. Niet uitgesloten kan worden dat binnen deze Staten de opvattingen over dit onderwerp heel divers zullen zijn, en dat is interessant. Wij spreken de hoop uit dat de discussie hierover op basis van feiten en juiste cijfers zal kunnen worden gevoerd. Immers, dat zal helpen om elkaars standpunten te begrijpen, te respecteren en uiteindelijk ook te delen.

Voorzitter. De Nota herziening Omgevingsplan is zorgvuldig tot stand gekomen. In elk geval is er zoveel tijd beschikbaar geweest dat dit zorgvuldig kon gebeuren. Bovendien is er goed overleg geweest bij de behandeling van startnotitie en kadernota. Wij hebben het college nu enkele vragen voorgelegd, maar wij denken in te kunnen stemmen met het voorliggende statenvoorstel. Er zullen onvolkomenheden ervaren kunnen worden, maar al over tweeënhalf jaar gaan wij besluiten over het nieuwe Omgevingsplan voor de periode vanaf 2018. Gewenste verbeteringen kunnen dus al snel worden aangebracht.

De heer **Faasse** (ZL). Voorzitter. Ontwikkelingen volgen elkaar steeds sneller op en de crisis laat zijn sporen na. Het is dan ook een goede zaak dat er een actualisering komt van het Omgevingsplan. Wij lichten er enkele onderwerpen uit die ons na aan het hart liggen. Voor ons geldt daarbij als leidraad dat de Zeeuwse aard en de Zeeuwse schaal worden gehandhaafd, en daarom kiezen wij voor een kleinschalige benadering.

De voorgestelde sanering van agrarische locaties leidt ons inziens tot een te grote inbreuk op de eigendomsrechten van de boeren. Het landschap is altijd een functie geweest voor de mensen die er werken en wonen. Als er dan met betrekking tot boerderijen sprake is van een organische functieverandering, ligt het voor de hand om die te volgen.

De kustbebouwing is een heikel onderwerp. Deze week hebben wij in de krant kunnen lezen dat de landelijke PvdA wil dat de kust op slot gaat. Voorzitter, de kust zoals die in het Omgevingsplan wordt bedoeld, beperkt zich wat ons betreft tot de ingekleurde kaarten van de Noordzeekust. Ik verwijs naar het stuk dan nu voor ons ligt. Er zijn voorbeelden van mooie én van minder mooie ontwikkelingen aan de kust, maar als er met respect voor de omgeving wordt gehandeld, kan er sprake zijn van een mooie toevoeging waarmee de aantrekkingskracht van Zeeland, als toeristische bestemming, wordt vergroot.

Toen ik vanochtend naar Middelburg onderweg was, zag ik de mooie, onder architectuur

gemaakte strandhuisjes op transport naar Vrouwenpolder. Het strand daar is ongeveer 400 meter breed en die huisjes --het zijn er niet al te veel-- passen daar perfect. Niemand zal er last van hebben en de mensen die er gebruik van maken, zullen er van genieten. Zelf heb ik ook wel overwogen om er eentje te huren, maar ja, voor de gewone man is dit wat moeilijker betaalbaar.

Voorzitter. Mijns inziens behoeven wij ons geen zorgen te maken voor het ontstaan van "Belgische toestanden". Kijken wij naar de kleinste gemeente van Zeeland, Noord-Beveland, dan blijkt dat daar bij eb de kustlijn langer is dan die van België. Wij hebben dus best wat ruimte en daar mogen wij met z'n allen van genieten.

Voorzitter. Mijn fractie dient twee amendementen in; de concepten daarvoor zijn de fractievoorzitters al toegezonden. Ze betreffen het verplicht stellen van een centrale organisatie bij nieuwe en bestaande recreatieprojecten. Het lijkt wel alsof men het businessmodel van Roompot wil verheffen tot wet. Als men dat wil, als gemeenten dat willen, moeten zij daartoe in staat zijn, maar wij vinden niet dat dit door de provincie in de verordening Ruimte moet worden opgelegd. De motivatie is hier dat men verpaupering wil tegengaan, maar de oudste recreatieprojecten --ik denk aan plekken als het Vebeenbos-Koudekerke, Breezand-Vrouwenpolder, Banjaard-Kamperland-- zijn de meest populaire oorden aan de kust van Midden-Zeeland. Sommige pandjes zijn inderdaad wat oud, maar van "verpaupering" is absoluut geen sprake. Deze locaties hebben een zodanig aantrekkingskracht dat mensen er pandjes kopen om er iets nieuws neer te zetten. Het is tegen deze achtergrond dat ik een amendement indien.

Voorzitter. Morgen verzorgt de politie een voorlichtingsbijeenkomst voor eigenaren van recreatiewoningen, zulks vanwege de toenemende criminaliteit. Eén van de middelen om die criminaliteit tegen te gaan, zou kunnen zijn dat op recreatieterreinen in beperkte mate wordt toegestaan dat mensen er permanent wonen. Ik wil niet zeggen dat dat móet, maar wij vinden wel dat dit kan worden overgelaten aan de beleidsvrijheid van gemeenten. Ook hierover dienen wij een amendement in, zij het later omdat de redactie ervan nog niet in orde is.

De **voorzitter**. Door het lid Faasse is het volgende amendement ingediend:

Ondergetekende stelt voor om aan artikel 2.5 een extra lid toe te voegen, luidende:

Uit een oogpunt van voorkomen van criminaliteit en ter bevordering van sociale controle worden gemeenten in staat gesteld om maximaal 10% van

de woningen op een zomerhuizerterrein beschikbaar te stellen voor permanente bewoning.

Dit amendement krijgt nr. 1.

De heer **Schonis** (D66). Mijnheer Faasse, is mijn conclusie juist dat u 10% van al onze recreatievastgoed voor permanente bewoning geschikt wil maken?

De heer **Faasse** (ZL). Niet "geschikt maken". Ik wil dit aan gemeenten overlaten. Immers, zij maken een integrale afweging, waarbij ook de criminaliteit een rol speelt. In de nu aan de orde zijnde verordening gaat het alleen om ruimte, maar er kunnen ook andere belangen zijn die gediend kunnen zijn met het bieden van de mogelijkheid dat tot maximaal 10% van de zomerwoningen permanent worden bewoond. Immers, dit leidt tot een bepaald niveau van sociale controle. Je ziet nu dat er wietkwekerijen zijn en dat er veel wordt ingebroken. Ons inziens moeten de gemeenten in staat worden gesteld om te voorkomen dat dit criminele broeinesten worden in de perioden dat er weinig recreanten zijn.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. Ik ben wat verbaasd. Ik wijs de heer Faasse erop dat de geschetste problemen kunnen worden ondervangen door een goede, bedrijfsmatige exploitatie van zomerparken te realiseren. Als wij 10% van deze woningvoorraad voor permanente bewoning beschikbaar stellen --dat volume wordt dan in feite opgeteld bij de bestaande woningvoorraad-- weet ik niet welke gevolgen dat zou kunnen hebben voor de woningmarkt van Zeeland. Ik kan mij voorstellen dat dit niet de gevolgen heeft die wij wenselijk achten. Heeft de heer Faasse hier onderzoek naar gedaan? Heeft hij over de mogelijke gevolgen nagedacht?

De heer **Faasse** (ZL). Voorzitter, ik dacht altijd dat D66 wat liberaler was waar het gaat om eigendommen van mensen... Niet in alle parken is een centrale organisatie aanwezig terwijl er in veel parken onvoldoende draagvlak bestaat om tot zo'n centrale organisatie te komen. Ik zou het fijn vinden wanneer mensen een bepaalde keuzevrijheid zouden krijgen en het is mijns inziens aan de gemeenten om hierover te besluiten.

Mij wordt gevraagd, voorzitter, of ik hiernaar onderzoek heb gedaan. Welnu, ik ben ervaringsdeskundige. Ik heb zelf als enige in een rij met recreatiewoningen gewoond. Dat ging allemaal prima. De burens hadden geen last van mij en ik had geen last van mijn burens, terwijl er in de winter toch een zekere sociale controle was.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Dreigt de Zeeuwse kust te verworden tot een keten van hoogbouw, zoals wij die langs de Belgische kust zien? In het mediageweld van de afgelopen maanden over kustbebouwing leek het soms vooral over deze vraag te gaan, maar naar de mening van mijn fractie is dit niet de kern waarom meer dan 100.000 mensen zich hebben aangesloten bij de actie "Bescherm de kust". Mensen, ook Zeeuwen, maken zich ongerust over wat er met hun omgeving gebeurt, vooral ook over wat er gebeurt met het landschap waarin zij zich met de elementen verbonden voelen: het strand, de duinen en de dijken van ons polderland.

In 2012 hebben Provinciale Staten --inclusief de PvdA-fractie; ik zeg het nadrukkelijk-- een Omgevingsplan aangenomen met veel ruimte voor gemeenten om zelfstandig te besluiten over verblijfsrecreatieve ontwikkeling. Anno 2016 moeten wij vaststellen dat die ruimte ook heeft geleid tot onduidelijkheid over wat kan en wat niet kan, over wat gewenst is en wat niet gewenst is. Juist deze onduidelijkheid heeft ons inziens in belangrijke mate bijgedragen aan de onrust die de afgelopen tijd naar voren is gekomen.

Voorzitter. Onduidelijkheid los je op door het stellen van heldere kaders. Op het terrein van de ruimtelijke ordening hebben wij daar het Omgevingsplan voor. Naar ons oordeel bestaat er behoefte aan duidelijke regels, opgenomen in het Omgevingsplan. Waar kan in de kustzone --daar behoort wat ons betreft niet alleen de Noordzeekust toe, maar ook de Deltawateren-- worden gebouwd, en waar kan dat niet? Hoe beschermen wij de gave horizon van de Zeeuwse kust? Hoe gaan wij om met hoogbouw? Hoe koppelen wij eventuele nieuwe projecten aan de sanering en de herstructurering van gedateerde en verouderde complexen, zodat verpaupering wordt voorkomen? Voorzitter, ik verheug mij op de discussie hierover. De term "verpaupering" is niet hier, in deze statenzaal, bedacht maar komt van organisaties zoals de Recron.

Voorzitter. Ik heb zojuist even de contouren geschetst van een nieuw omgevingsbeleid, zoals de PvdA dat voor ogen heeft en zoals het gestalte moet krijgen in de Kustvisie en de integrale herziening van het Omgevingsplan die dezer dagen wordt opgestart. Vandaag hebben wij het over een tussentijdse herziening, maar voor een goed begrip van de positie van onze fractie in het debat over de kustbebouwing ontkwam ik er niet aan om toch deze contouren kort te schetsen.

Deze tussentijdse herziening omvat ongeveer vijftien beleidsvoorstellen die in hun algemeenheid ons inziens goed in elkaar zitten: onzerzijds complimenten hiervoor aan het adres van de gedeputeerde en de ambtelijke organisatie. Namens mijn fractie ga ik op twee punten nader in,

allereerst de toeristisch-recreatieve hotspots en de bouwmogelijkheden op het kustfundament.

Voorzitter. Dit ontwerp heeft weliswaar aan actualiteit ingeboet nu de minister de wijziging van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) heeft teruggenomen, maar de door GS voorgestelde regeling is nog steeds het vangnet voor het geval het voorstel van de minister opnieuw op de agenda komt. In 2015 is door de Staten een motie aangenomen waarmee het college wordt gevraagd een tweedeling in de fasering van de hotspots aan te brengen waar het gaat om bebouwing op het kustfundament. Het college komt nu met een andere aanpak, waarbij het kwaliteitscriteria formuleert voor álle hotspots. Mijn fractie vraagt de gedeputeerde waarom voor deze aanpak is gekozen. Is het niet zo dat er toch een verschillend tempo van ontwikkeling aanwezig is in de verschillende hotspots en dat er met betrekking tot sommige hotspots nog maar weinig of niets is gebeurd? Ik noem in dit verband Neeltje Jans. Ligt het in dergelijke situaties niet veel meer voor de hand om pas op de plaats te maken en in het kader van de Kustvisie en de integrale herziening van het Omgevingsplan na te gaan of er misschien ándere prioriteiten zijn? Ik denk hierbij met name aan de opgave om nieuwe ontwikkelingen te koppelen aan herstructurering en sanering. Graag verkrijg ik hierop een reactie van de gedeputeerde.

Voorzitter. Mijn tweede onderwerp is de industriële aquacultuur. In de afgelopen weken is gebleken dat het Omgevingsplan wat dit betreft op twee manieren kan worden gelezen. Ons inziens is dit onaanvaardbaar. Het Omgevingsplan moet immers eenduidig zijn. Dit aspect alleen al zou wat ons betreft reden zijn voor een amendement, maar er is ook een inhoudelijke kant. De door de gedeputeerde gevolgde interpretatie van het Omgevingsplan maakt het mogelijk dat op Noord-Beveland, Duiveland en bij Yerseke langs ongeveer 10 kilometer kust, nu nog grotendeels onbebouwde Oosterscheldekust, grote bedrijfsgebouwen verrijzen van 10 meter hoog en 15.000 vierkante meter vloeroppervlak.

De heer **Faasse** (ZL). Volgens mij gaat het hierbij om minder dan 10% van de Oosterscheldekust. Er staan op allerlei plekken ook enorme windmolens die van veraf zichtbaar zijn. Dat mag allemaal wél... Mijns inziens valt het wel mee. De bedrijven waarover het hierbij gaat, brengen in Zeeland een nieuw elan met zich mee qua streekproducten. Daar zouden wij toch met z'n allen blij mee moeten zijn...

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. De PvdA is ook wel blij met de industriële aquacultuur, zij het in het algemeen. Voor ons is het kernpunt dat grootschalige bebouwing moet worden geconcentreerd. Dat zeggen wij voor industriële

aquacultuur op bedrijventerreinen, en dat zeggen wij óók voor windmolens op de clusterlocaties die wij daarvoor hebben. In die zin zijn wij dus consequent, voorzitter.

Mijn fractie staat positief tegenover ontwikkelingsmogelijkheden voor industriële aquacultuur, maar zij verzet zich tegen het idee dat dit overal in clustergebieden mogelijk moet zijn. Wij willen dit concentreren op bedrijventerreinen, zoals het naar onze mening in het Omgevingsplan is omschreven. Dat hoort bij het Nationaal park Oosterschelde, de gouden rand daarvan. De PvdA-fractie geeft dan ook steun aan het amendement dat later door de heer Temmink zal worden ingediend.

De heer **De Visser** (SGP). Voorzitter. U heeft deze week zeker wel de regenboog zien staan aan de hemel... Bij deze regenachtige dagen en een zonnetje doet dit prachtige natuurverschijnsel zich voor. God heeft dit als een teken gegeven dat een omvangrijke ramp als de zondvloed niet meer zal plaatsvinden voor het einde der tijden. Maar God voegde aan de belofte aan Noach ook de verantwoordelijkheid voor de aarde en alles wat zich daarop begeeft, toe. Het is daarom goed dat de overheid voor de burgers deze verantwoordelijkheid oppakt. In het voorliggende Omgevingsplan zien wij dit terugkomen.

In hoofdlijnen, voorzitter, zijn wij zeer tevreden over deze herziening, maar op enkele punten gaan wij nader in. Wat de bedrijventerreinen betreft zijn wij blij met de aandacht die op ons verzoek wordt gegeven aan de herstructurering. Wij hopen dat het herstructureringsfonds dit proces op gang brengt. Mocht het niet lukken, dan zien wij graag in de toekomst in het kader van de experimenteerruimte nieuwe initiatieven die mogelijk wél gaan werken.

Vervolgens richt ik mij op de verplichte sanering bij beëindiging van agrarische bedrijfsactiviteiten en omzetting naar een woonbestemming. Wij zetten hierbij onze vraagtekens. Door ZLTO-zuid is tijdens de desbetreffende commissievergadering naar voren gebracht dat dit een enorme impact heeft voor de waarde en de verkoopbaarheid van dit vastgoed. Daarnaast betekent deze bepaling dat er sprake is van kapitaalvernietiging omdat in goede staat verkerende opstallen moeten worden gesloopt. De SGP-fractie vraagt zich af waarom dit dient te gebeuren. Een oud boertje dat is gestopt met werken en van zijn oudedag wil gaan genieten, op termijn zijn boerderij wil verkopen, is hiervan zwaar de dupe. Die opstallen kan hij alleen maar houden voor hobby-gebruik of opslag.

Wij vinden, voorzitter, dat dit beleid niet opweegt tegen de mogelijke verwachtingswaarde. Ook vinden wij niet dat er dusdanig sprake is van "verpaupering" dat daarmee het doorvoeren van dit

beleid kan worden gerechtvaardigd. Wij dienen daarom, samen met de fracties van PvZ, CDA en CU, een amendement in dat is gericht op het schrappen van een zin in paragraaf 3.1.3

Voorzitter. Wij zijn van oordeel dat zonne-energie Zeeland goede kansen biedt, zoals het ook is beschreven in ons verkiezingsprogramma. Echter, wij willen dit concentreren op daken van gebouwen, en eventueel op gronden die niet in gebruik zijn voor de productie van gewassen en het houden van dieren. Het desbetreffende amendement van D66 kunnen wij dus niet steunen. Wij vinden dat er wat dit betreft voldoende kansen en mogelijkheden zijn voor particuliere en zakelijke initiatieven om dit op daken te concentreren, zoals het ook in Duitsland gebeurt. Mijn fractie vraagt zich voorts af wat er is gebeurd met de motie die eerder is ingediend in verband met zonnepanelen op vuilstortplaatsen en dergelijke locaties. Voor het overige zien wij graag innovatieve kansen en mogelijkheden uitgewerkt in de Kansenskaart duurzame energie.

Waar het gaat om de vestiging van veehouderijen en om de PAS dringen wij aan op maatwerk. Aanvragen voor nieuwe vergunningen mogen niet zonder meer worden afgewezen. Wij zouden zeggen: gun de boer de ruimte. Wij blijven kritisch de kwestie van de stikstofdepositie volgen, inclusief de doelen die wat dit betreft zijn gesteld en de externe invloeden die hierbij van belang zijn.

Tevreden zijn wij, voorzitter, met de toevoeging van de aandacht en de prioriteit voor het behoud van cultuur-historisch waardevolle bebouwing. Wat het onderwerp deeltijdwonen betreft krijgen bij deze herziening projecten extra ruimte. Deze projecten komen daarmee in aanmerking om buiten de regionale woningafspraken te vallen. Deeltijdwonen biedt ons inziens veel kansen voor Zeeland om zich te ontwikkelen als een soort "Florida van Nederland". Heeft de gedeputeerde de mogelijkheid overwogen dat ook eigenaren van bestaand vastgoed zich hiervoor melden?

De paragraaf over de bebouwing van de kust ziet mijn fractie als een goede verwoording van het rijksbeleid en de provinciale inzet. Wél verlangt zij in de op te stellen Kustvisie meer aandacht voor de kaders voor de hotspots die integraal moeten worden afgestemd met de gemeenten opdat ontwikkelaars en bewoners weten waar ze aan toe zijn.

De **voorzitter**. Door de leden De Visser, Geluk, Babijn en Rijksen-Blok is het volgende amendement ingediend:

Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:

Paragraaf 3.1.3 wordt als volgt gewijzigd:

De volgende zin schrappen;

Wanneer een gemeente oordeelt dat een bouwvlak niet in aanmerking komt voor hergebruik als NED, kan de agrarische dienstwoning worden herbestemd als reguliere woning zonder aanvullende mogelijkheden voor bedrijfsmatige activiteiten. In dit laatste geval stelt de gemeente voorwaarden aan de herbestemming, waarbij de overige opstallen op het bouwvlak gesaneerd worden (met uitzondering van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing) tot de bij een woning in het landelijk gebied gebruikelijke maximale omvang.

Dit amendement krijgt nr. 2.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Voorzitter. Op 3 juli 2015 hebben de Staten ingestemd met de Kadernota herziening Omgevingsplan Zeeland 2012-2018, en nu ligt dit stuk opnieuw voor ons, met de nodige wijzigingen naar aanleiding van moties en zienswijzen. Een aantal zaken is er niet duidelijker op geworden, getuige het aantal reacties en de voorgestelde moties en amendementen. Ik beperk mij tot een aantal algemene opmerkingen.

Voorzitter. De ambities op het terrein van duurzame energie komen ons inziens maar matig uit de verf. Daarom geeft mijn fractie steun aan het amendement van de fractie van D66 over de zonne-akkers.

De begrenzing van het kustfundament is niet in de herziening opgenomen, als gevolg waarvan er onduidelijkheid blijft bestaan over wat wel en wat niet kan. Hopelijk geeft de Kustvisie hierover wél meer duidelijkheid.

Het omgaan met het invullen van bedrijventerreinen --ik doel op de aard en de omvang van bedrijven-- vraagt creativiteit, zorgvuldigheid en solidariteit. Tijden veranderen, en daarmee ook de wijze van bedrijfsvoering. Duurzaamheid en omgevingskwaliteit spelen daarbij een belangrijke rol. Wij pleiten ervoor om bij het treffen van maatregelen niet verder te gaan dan de wet voorschrijft, om te voorkomen dat bovenwettelijke investeringen noodzakelijk worden. Deze werkwijze zorgt voor een beter zogenaamd "level playing field". De vraag rijst waarom het college in dit verband het woord "kunnen" heeft geschrapt.

Voorzitter. Bij de behandeling van moties en amendementen zullen wij meer inhoudelijk reageren. Voor onze fractie is leidend een Omgevingsplan met een helder verhaal voor mensen die in ons gebied wonen en daar hun inkomsten verwerven.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. "Nederland van boven" was het vorige jaar een veel bekeken tv-programma, met hoge waarderingcijfers. Ik heb een gratis tip voor Omroep Zeeland: "Zeeland van boven" scoort volgens ons wellicht nog hoger. Als je boven onze provincie zweeft, zie je onder meer volop bedrijvigheid in de havens en op her en der aanwezige bedrijventerreinen. Je ziet ook fantastische landschappen, mooie natuur, prachtig erfgoed, cultuur-historisch rijke kernen en een ongerepte kust. Voorzitter, dat moet zo blijven, vindt GroenLinks. Immers, dit is nou juist de kwaliteit van onze provincie. Daarom is het een goede zaak dat vandaag de herziening van het Omgevingsplan op de agenda staat, evenals de bijbehorende verordening Ruimte, noodzakelijk als gevolg van een aantal veranderingen van rijkswege.

Voorzitter. Verdere bebouwing van de kust vindt GroenLinks uit den boze. "Laat de kust met rust"; de vorige week heb ik dit nog letterlijk zo gesteld tijdens een informatieavond over dit thema op Schouwen-Duiveland. Daar is nog 17 kilometer aaneengesloten ongerepte kust en daar komen de mensen van heinde en ver op af. Vraag maar aan de Belgen waarom ze hier naar toe komen. De pure natuur zorgt voor deze aantrekkingskracht.

Echter, zelfs op Schouwen-Duiveland komen er projectontwikkelaars in beeld om de kust aan te tasten. Ik denk hierbij aan Brouwerseiland...

De heer **Faasse** (ZL). Voorzitter, moet ik uit dit betoog opmaken dat een strandtent of een prachtig plekje als de Heerenkeet ongewenst zou zijn aan de kust?

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Als de heer Faasse zich ervaringsdeskundige noemt, weet hij zeker wel dat projectontwikkelaars het niet over een strandpaviljoen hebben maar over heel andere plannen, en het gaat ons om die andere plannen. GroenLinks moet daar niets van hebben en, voorzitter, getuige de vele reacties van mensen in de omgeving en vanuit het land, zijn wij niet de enige.

Voorzitter. Ik heb goed geluisterd naar de gedeputeerde. Zij stelde eerder dat er in Zeeland gedurende de periode van het huidige Omgevingsplan niets verandert op het terrein van regelgeving en uitvoering. Daar zullen wij haar aan houden. Echter, in deze Staten maakt een meerderheid een uitzondering voor de hotspots. Mede op aandringen van GroenLinks blijft gelukkig de toezegging overeind dat deze hotspots in elk geval een nauwkeurige begrenzing krijgen zodat men beter weet tot hoever men kan gaan.

Het is in onze ogen een goede zaak dat er wordt gewerkt aan een overkoepelende Zeeuwse Kustvisie en dat allerlei partijen daarvoor een inbreng mogen leveren. Echter, duidelijk moet zijn

dat het uiteindelijk deze Staten zijn die besluiten wat er straks wel en niet kan. Eén van de vragen die moeten worden beantwoord, is: wat hoort nu eigenlijk bij de kust? Voor mijn fractie geldt dat daarbij méér moet worden betrokken dan alleen het kustfundament: óók de duinen en het land daarachter.

Een andere vraag is of de kust langs de Deltawateren in de Kustvisie moet worden opgenomen. Natuurlijk moet dat gebeuren, voorzitter; eigenlijk is dit helemaal geen vraag meer, ook niet voor het college en de coalitiepartijen, iedereen die zich kon en kan vinden in de slogan "Zeeland, land in zee". Je doet grote gedeelten van Zeeland tekort als je ze niet opneemt in de Kustvisie. Bedreigingen doen zich juist daar voor als het gaat om volbouwen. Onderschrijft het college dat ook de binnenwateren bij de Kustvisie moeten worden betrokken als onze provincie wordt geafficheerd als "Zeeland, land in zee"?

Voorzitter. Over andere onderdelen die je tegenkomt tijdens zo'n vogelvlucht boven Zeeland kan ik kort zijn. Mijn fractie heeft al eerder gesteld dat zij geen voorstander is van her en der nóg meer opduikende bedrijventerreinen. Bundelen zien wij als een goede zaak. Voor de grotere terreinen langs de Oosterschelde, bij Bruinisse en Yerseke, hebben wij straks nog een goede suggestie om ze helemaal vol te krijgen.

Volop bedrijvigheid in de havens, gericht op vergroening van de economie; dat stimuleert GroenLinks graag. Bij de behandeling van een ander agendapunt komen wij hier nog op terug. Voorts is GroenLinks altijd duidelijk wanneer het om verpaupering gaat. Zowel in de kernen als op het platteland moet dit worden tegengegaan. Waar nodig moet er worden gesloopt.

Onze natuur is een trekpleister bij uitstek; wij moeten haar koesteren, beschermen, nog meer laten beleven en uitbreiden op grond van eerder gemaakte afspraken. Het zijn zaken die allemaal terugkomen in de Natuurvisie, later dit jaar. Aspecten die met cultuur te maken hebben, komen vandaag nog aan bod. Raakvlakken tussen de voorliggende nota en milieu-aspecten; ook daarover is GroenLinks uitgesproken helder. Ik denk hierbij aan de kwaliteit van het water en de lucht, van belang voor mens en dier. Niet voor niets vragen wij regelmatig aandacht voor het ontgassen van schepen. Kan de gedeputeerde aangeven wat de stand van zaken is met betrekking tot het gezamenlijke onderzoek van de provincies Noord-Holland, Gelderland en Utrecht, waarbij Zeeland zich gelukkig heeft aangesloten? Ik heb begrepen dat in elk geval één provincie overgaat tot het treffen van maatregelen. Ik ben benieuwd...

Voorzitter. De voorgestelde veranderingen met betrekking tot de normeringen voor de waterkeringen en binnendijken onderschrijft mijn

fractie van harte, mede met het oog op de veiligheid.

Resteert nog de intensieve veehouderij. Welnu, voorzitter, daar zijn wij geen voorstander van. Met name uitbreidingen zien wij niet zitten, zeker niet wanneer ze feitelijk tegen de bedoelingen van het huidige Omgevingsplan en de wetgeving ingaan. Ik doel hierbij op de Wet verbod pelsdieren, die sinds maart 2015 weer van kracht is, na het afronden van procedures. Vanaf 2024 zijn er geen pelsdierfokkerijen meer, voorzitter. Dan is het toch wel gek dat in 2016 nog wel een uitbreiding moet worden toegestaan wanneer een bedrijf daar om vraagt op grond van de bestaande Natuurbeschermingswet. GroenLinks heeft daarom de antwoorden van GS op eerder hierover gestelde vragen nog eens goed bestudeerd. Wij menen een oplossing gevonden te hebben waarmee deze tegenstrijdigheid kan worden weggenomen, namelijk door in de verordening de bepaling over bedrijfsvloeroppervlak aan te scherpen, niet alleen voor dieren in gebouwen, maar ook voor behuizingen, niet zijnde gebouwen. Wij dienen in dit verband een amendement in.

Een ander amendement --wij dienen het samen met de fractie van de PvdA in-- betreft de aangewezen clustergebieden voor aquacultuur. Voorzitter. Op grond van het huidige Omgevingsplan zijn wat dit betreft interpretatieverschillen mogelijk. Wat hoort nu in verband met industriële aquacultuur op een bedrijventerrein thuis en wat past in een clustergebied? Volgens de gedeputeerde valt het allemaal wel mee: maximaal zes van deze bedrijven in heel Zeeland buiten de bedrijventerreinen. Voorzitter. Bij nadere bestudering blijkt dat toch echt alleen al rond Colijnsplaat sprake kan zijn van die zes. Wij hebben de plannen van Noord-Beveland goedgekeurd, en die laten wij daarom nu ongemoeid. Dat is een kwestie van behoorlijk bestuur. Echter, omdat door de gemeenten Schouwen-Duiveland en Reimerswaal nog geen plannen zijn ingediend, willen de fracties van de PvdA en Groenlinks de mogelijkheden bij Bruinisse en Yerseke beperken tot de bedrijventerreinen.

De **voorzitter**. Door het lid Temmink is het volgende amendement ingediend:

Ondergetekende stelt voor:

Artikel 1.1, lid 1, onder f., van de Verordening Ruimte provincie Zeeland te wijzigen in die zin dat dit onderdeel als volgt komt te luiden:

"Bedrijfsvloeroppervlak: de gezamenlijke oppervlakte van vaste vloeren in gebouwen en andere bouwwerken, geen gebouw zijnde --

mestdoorlatend vloeren daaronder begrepen-- die worden of kunnen worden gebruikt voor de huisvesting van dieren ten behoeve van intensieve veehouderij, waaronder begrepen de hok- of stalruimten, inclusief scheidingswanden en gangpaden."

Dit amendement krijgt nr. 3.

Door de leden Temmink en Van Haperen is het volgende amendement ingediend:

Ondergetekenden stellen voor om de volgende zin toe te voegen op blz. 43 van het huidige Omgevingsplan 2012-2018, onder kopje "clusteringsgebieden", na: "Hierin zijn alle teeltvormen mogelijk."

"Industriële aquacultuur in Bruinisse en Yerseke mag echter uitsluitend op de bedrijventerreinen aldaar plaatsvinden."

Dit amendement krijgt nr. 4.

De heer **Geluk** (CDA). Voorzitter. Wij hebben het vandaag over een herziening van het Omgevingsplan die in zorgvuldige samenspraak met andere overheden, bedrijven, belangenorganisaties en burgers tot stand is gekomen. Mijn fractie vindt dit een goede zaak. Immers, hiermee wordt de kwaliteit verhoogd en het draagvlak vergroot.

Bij het vaststellen van de kadernota in juli 2015 heeft mijn fractie reeds een aantal zaken aangestipt die ons inziens extra aandacht behoeven. Ik noem in dit verband het agrarisch vastgoed. Mijn fractie is tegen een verplichte sanering van overtollige agrarische opstallen wanneer de bestemming van een agrarisch bedrijf wordt gewijzigd in wonen. Wij zijn namelijk van mening dat terughoudendheid op haar plaats is bij het stellen van extra voorwaarden. Zoals het beleid nu, in het nieuwe Omgevingsplan, wordt geformuleerd, lijkt het goed te zijn maar de CDA-fractie vreest dat juist dit beleid zal leiden tot verpaupering doordat bedrijven moeilijker verkocht kunnen worden. Ofwel: het beoogde doel, het tegengaan of voorkomen van verpaupering, wordt juist niet bereikt. Daarom dient mijn fractie, samen met de SGP-, de PvZ- en de CU-fracties een amendement in.

Voorzitter. De CDA-fractie is vóór verduurzaming van de intensieve veehouderij. Door de aanpassing van de verordening Ruimte dienen echter nu bij verduurzaming alle omgevingsfacetten te verbeteren. Ik noem in dit verband de uitstoot van ammoniak, fijnstof en geur, naast factoren als landschappelijke inpassing, aanpassing van oude

stallen enz. Volgens mijn fractie is het praktisch en financieel niet haalbaar dat al deze omgevingsfacetten worden verbeterd.

Voor het CDA is het belangrijk dat het dierenwelzijn verbetert en dat de sector duurzamer wordt, maar dat hoeft niet altijd een milieuwinst te betekenen. Het is hetzelfde als met koeien in de wei: beter voor het welzijn van de koe en maatschappelijk geaccepteerd, maar meer emissies. Wellicht, voorzitter, is men op de hoogte van de transitie van "plofkip" naar "happy-kip", een mooie benaming voor een transitie waarbij vleeskuikenhouders hun gebouwen aanpassen om aan de eisen van retailers te voldoen.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Ik vraag mij af of verduurzaming, zoals het CDA het opvat, niet iets krijgt van "windowdressing". Is men niet bezig om, voor de vorm, koeien in de wei te houden en te doen alsof het allemaal wel goed zit, terwijl er met betrekking tot de essentie van het bedrijf, de milieu-aspecten, geen verbetering wordt bewerkstelligd?

De heer **Geluk** (CDA). Zoals al is gezegd, voorzitter, is het CDA vóór verduurzaming, waarbij wordt nagestreefd om zoveel mogelijk facetten te verbeteren. Echter, in de praktijk kan het eenvoudigweg zo zijn dat er --terwijl iedereen ziet dat datgene wat er gebeurt, goed is-- ten aanzien van één van de facetten om welke reden dan ook toch een verslechtering optreedt.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Is de heer Geluk het met mij eens dat je in feite bij het belangrijkste punt moet beginnen? Op alle punten altijd scoren... Daar kan ik mij wel wat bij voorstellen, maar op het moment dat keuzes moeten worden gemaakt, moet er mijns inziens worden begonnen met de meest cruciale factor, van belang voor duurzaamheid en toekomst.

De heer **Geluk** (CDA). Dat klopt. Het is natuurlijk voor iedereen verschillend, maar je zou met z'n allen kunnen nagaan wat er moet worden benadrukt.

Voorzitter. De kip heeft meer ruimte nodig. De gezondheid verbetert en de kip leeft langer. Echter, door de benodigde extra ruimte moet het gebouw worden uitgebreid en het is mogelijk dat daardoor bijvoorbeeld de geuremissie toeneemt. Ook hier geldt: maatschappelijk gezien willen wij dit allemaal maar je loopt tegen één bepaald facet aan waardoor de emissie toeneemt. Ons inziens kan het nieuwe beleid ertoe leiden dat beoogde doelen niet meer haalbaar zijn. Om die reden hebben wij een amendement voorbereid. Wij pleiten ervoor dat de bestaande tekst in de verordening wordt gehandhaafd.

Voorzitter. De Ruimte voor ruimte-regeling is een compensatieregeling, van belang bij de sanering van agrarische opstallen. Gemeenten hebben nu de vrijheid deze regeling toe te passen buiten de woningcontingenten om. Zij benutten de regeling om de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied te verbeteren. De voorgestelde koppeling van deze regeling met het woningbouwcontingent, zoals voorgesteld in de voorliggende herziening, zal er volgens onze fractie juist toe kunnen leiden dat gemeenten de voorkeur geven aan grootschalige eigen woningbouwprojecten, zulks ten koste van Ruimte voor ruimte-woningen. De sanering van detonerende agrarische bedrijfsbebouwing, in combinatie met de te behalen ruimtelijke kwaliteitswinst in het buitengebied, wordt daarmee als doel niet gerealiseerd. Graag horen wij van de gedeputeerde of zij dit met ons eens is en hoe zij denkt te kunnen voorkomen dat door deze aanpassing van de verordening de beoogde kwaliteitswinst in het buitengebied niet wordt behaald. Afhankelijk van haar reactie zullen wij overwegen om hierover een amendement in te dienen.

Voorzitter. Mijn fractie vindt het zeer belangrijk dat de aquacultuur wordt ontwikkeld. De provincie heeft hiervoor gronden beschikbaar in Colijnsplaat, waar in samenwerking met de gemeente Noord-Beveland een zilt bedrijventerrein kan ontstaan. Wij zijn voor clustering, daar waar mogelijk, maar wij vinden niet dat vestiging van deze bedrijven beperkt dient te blijven tot bedrijventerreinen.

In de commissie is bij herhaling gesproken over de zonneparken. Mijn fractie vindt het teleurstellend dat in het onderhavige voorstel aan dit onderwerp weinig aandacht wordt gegeven. Immers, het CDA is vóór duurzame vormen van energie-opwekking. Wat zonne-energie betreft zijn er ons inziens nog voldoende mogelijkheden om installaties te realiseren zonder dat daarvoor goede landbouwgrond wordt ingeleverd. Wij zijn van mening dat er samen met gemeenten naar maatwerk moet worden gestreefd en dat er niet tot 2018 op beleid moet worden gewacht. Wij bepleiten maatwerk dat ertoe leidt dat ook projecten buiten agrarische bouwvlakken en buiten het verstedelijkte gebied mogelijk zijn. Wij zullen dan ook nagaan of wij het desbetreffende amendement van D66 kunnen steunen.

De **voorzitter**. Door de leden Geluk, De Visser, Rijksen-Blok en Babijn is het volgende amendement ingediend:

Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:

De artikelsgewijze toelichting bij artikel 1.1 te wijzigen in:

*"In dit artikel is eveneens een begripsbepaling voor "verduurzaming" opgenomen. In een concreet geval zal aannemelijk moeten worden gemaakt dat de vergroting van het bedrijfsvloer-oppervlak gepaard gaat met het treffen van maatregelen die verder gaan dan hetgeen bij op krachtens de wet is voorgeschreven ten aanzien van milieu en dierenwelzijn. Deze maatregelen **kunnen** strekken tot milieuwinst (waaronder mede het terugdringen van geuroverlast wordt begrepen) en het versterken van omgevingskwaliteiten (waaronder mede de toepassing van een verantwoord stalontwerp en adequate inpassing wordt begrepen). Het treffen van maatregelen ter bevordering van dierenwelzijn die verder gaan dan bij of krachtens de wet reeds is voorgeschreven en maatschappelijk ondernemen (waaronder mede wordt begrepen het betrekken van de burger bij het verduurzaamde bedrijfsproces) **kunnen mede strekken tot verduurzaming van de bedrijfsvoering. In de onderbouwing zal aan alle genoemde onderdelen aandacht moeten worden besteed en bezien zal moeten worden welke maatregelen in het concrete geval redelijkerwijs kunnen worden getroffen. Dit uitgangspunt betekent niet dat steeds op alle onderdelen een significante bijdrage wordt verlangd. In een concreet geval kan de uitkomst van de onderbouwing inhouden dat aan één of meer onderdelen geen of slechts een beperkte bijdrage wordt geleverd. Het totaal moet echter voldoen aan de norm dat een significante bijdrage wordt geleverd aan de verduurzaming van het bedrijf in relatie tot de omgeving, waarbij de milieukwaliteiten in ieder geval niet afnemen. De duurzame ontwikkeling is mede bedoeld om deze bedrijven een verantwoord bedrijfsprospectief te bieden.***

Dit amendement krijgt nr. 5.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Voorzitter. Goed dat een herziening van het Omgevingsplan tussentijds mogelijk is, om in te spelen op veranderende situaties die zich onvoorzien voordoen. Er staan zeker goede dingen in. Wat ik vaak in de tekst heb aangetroffen, is het woord "kwaliteit". Een essentieel voorbeeld van datgene waar de SP-fractie achter staat, is: een kwalitatief goed leefklimaat. Ik kan u zeggen, voorzitter: ja, ook wij vinden kwaliteit heel belangrijk en wij zullen die kwaliteit goed volgen. Zo is er een onderdeel over deeltijdwonen en de kansen die de provincie daarvoor ziet. En ja, voorzitter, dat moet inderdaad niet ten koste gaan van de kwaliteit van wonen.

Wat de herinrichting van bedrijventerreinen betreft onderstrepen wij dat die terreinen

aantrekkelijk moeten zijn voor het vestigen van nieuwe bedrijven. Ook tegen die achtergrond is kwaliteit belangrijk.

De stem van de inwoner is voor de SP zeer belangrijk, in verband met wonen, leefbaarheid, plannen voor nieuwbouw en herstructurering van bedrijventerreinen. Uit onderzoek blijkt dat de inwoners van Zeeland veel waardering hebben voor de landschappelijke kwaliteit van de provincie. Het is een goede zaak dat ook het Omgevingsplan deze kwaliteit benoemt. Het nastreven hiervan is een goed punt.

Waar de provincie aangeeft dat zij een vestigingsklimaat voor nieuwe bedrijven en een schone, gezonde en veilige leefomgeving voor de inwoners belangrijk vindt, komt in dezelfde paragraaf nota bene naar voren dat er door Zeeland zal worden gelobbyd voor een aanpassing van de Nederlandse wet- en regelgeving wanneer Europa op milieugebied de eisen naar beneden bijstelt, zodat een gelijk speelveld ontstaat in vergelijking met andere Europese landen. Wij vinden dit een drogreden, voorzitter. Als iemand in het water springt, spring ik er niet achteraan. Dat doe ik alleen als ik haar moet redden...

Wij vinden dat wij naar de toekomst moeten kijken. De Klimaattop heeft een bepaalde uitkomst opgeleverd en wij vinden dat de provincie Zeeland wat dit betreft voorop moet lopen. Een schone, gezonde en veilige leefomgeving, dát staat bovenaan de genoemde paragraaf. Ook goede milieuregels kunnen hiervoor winst opleveren. Wij van de SP willen écht naar de toekomst kijken.

Voorzitter. De Kustvisie is een stuk dat na het Omgevingsplan wordt opgesteld. Wij zijn met inwoners in gesprek gegaan en hebben in feite een eigen onderzoek in gang gezet. Wij hebben een bijeenkomst georganiseerd en andere bijeenkomsten bijgewoond. Allen die wij hebben gesproken --ook recreatie-ondernemers en ook mensen die niet op de SP stemmen-- vinden de bestaande bebouwing genoeg. Daarom hebben wij alvast een stukje van de gewenste visie opgesteld.

De Zeeuwse kust is uniek, met unieke natuur. Rust en ruimte aan de kust moeten blijven, beschikbaar voor inwoners en toeristen. De kust is breder dan alleen het kustfundament en een mooi onderdeel van het unieke landschap van Zeeland. In de omgeving van de kust vinden wij nieuwbouw met grote, eenvormige recreatieparken niet gewenst. Ook de Deltawateren en de oevers van binnenwateren zouden moeten worden betrokken bij het opstellen van de Kustvisie. De kust is geen materieel product en geen vastgoedbelegging. Iedereen moet vrije toegang tot de kust hebben. De kust is er niet alleen voor mensen die een huis aan de kust kunnen betalen. Herstel of aanpassing van recreatieve bebouwing die nu dreigt te verpauperen of niet voldoet aan de huidige vraag van toeristen, dient te gaan voor nieuwbouw. Eigenlijk, voorzitter,

willen wij helemaal geen nieuwbouw. De SP wil zeker geen nieuwe eenvormige grootschalige parken. Bij recreatiebouw en de exploitatie daarvan zouden lokale ondernemers moeten worden betrokken.

Er zijn nog meer argumenten om de kust niet te bebouwen. Wij kunnen het hebben over de Zeeuwse kust als delta met een grote verscheidenheid aan ecosystemen, de schorren, slikken, duinen, dijken en inlagen die voedselbronnen zijn voor vogels. Het is in Europa een belangrijk natuurgebied.

De heer **Faasse** (ZL). Voorzitter. Is de SP-fractie niet van oordeel dat wij, met zoveel kust, zoveel water om ons heen, eigenlijk met onze rug naar de kust toe wonen, achter grote dijken? Wij hebben inderdaad een unieke natuur en Zeeland Lokaal vindt dat wij daarvan wel wat méér zouden mogen genieten. Misschien hebben wij wel zo'n 250 kilometer kust, en veel kilometers zijn ongerept, ongebruikt. Op bepaalde locaties, daarvoor aangewezen, zou je meer van de kust moeten kunnen genieten en dat meer moeten kunnen materialiseren, ook al leidt dat tot het bouwen van nieuwe nederzettingen of recreatiewoningen.

Overigens, voorzitter, steun ik het pleidooi van mevrouw Tuinder voor kleinschaligheid.

Mevrouw **Tuinder** (SP). "Materialiseren van de kust"... Voorzitter, dat is nou precies waar wij tégen zijn. "Meer genieten van de kust" is een goed punt maar hoeft niet te betekenen dat er nog meer bebouwing wordt gerealiseerd.

Voorzitter. Wordt ons geen zand in de ogen gestrooid? Frisse zeelucht snuiven wij dagelijks op, maar ik vrees dat wij niet opgelucht adem kunnen halen, hoewel overheden ons dat wel doen geloven. Genoeg signalen duiden erop dat nieuwbouw op het kustfundament niet van de baan is. De nieuwe Omgevingswet ligt nu bij de Eerste Kamer en daarin is een verruiming van provinciale en gemeentelijke bevoegdheden betreffende de kust opgenomen. Bij de provincie berust een grote verantwoordelijkheid om te signaleren dat uitverkoop van de kust wel degelijk op de loer ligt. Laten wij hierover in alle wijsheid ánders beslissen.

Wij beschouwen de Kustvisie als een goed plan, maar in Zeeland struikelen wij al over een veelheid aan parken die ons uitzicht op het water verstoren. Uit een onderzoek van ZKA Consultants blijkt dat er plannen bestaan voor het realiseren van 14.000 extra slaappleatsen, duizenden nieuwe bungalows, terwijl nu al het aanbod groter is dan de vraag. De kwaliteit van de openbare ruimte wordt op deze wijze aangetast. Het is hier 's zomers in de duinen nu al file-rijden op de fiets. Laten wij streven naar spreiding over het seizoen en over gebieden.

Voorzitter. De rijksoverheid doet er geen goed aan om de mogelijkheid van kustbebouwing

over te laten aan de provincies. Immers, dit kan -- zoals ook het geval is met de WMO-- leiden tot grote verschillen per gemeente. Daar zit niemand op te wachten. Wij moeten hierover in de Kustvisie heel duidelijk zijn. Hotspots zijn verkeerd uitgepakt; dat gevoel hebben wij althans. Inderdaad is onduidelijk waar wat dit betreft de grenzen liggen. Kunnen wij ze niet beter afschaffen? Mocht de landelijke overheid inderdaad de teugels loslaten, dan is provinciale regie heel hard nodig. Immers, de hier rondhuppelende vastgoedondernemer ziet een park vol vakantiehuisjes enkel als lucratieve belegging.

Voor veel inwoners van Zeeland is de kust een openbare plek waar iedereen altijd heen kan. Dat verdient bescherming. Goede regelgeving is nodig om permanente bebouwing te voorkomen. Geen hoogbouw en geen verpauperende parken; dáár moeten wij op inzetten. De kust is geen product, bevindt zich niet op de markt. Een kustbouwproject kan een gemeente geld opleveren, maar dat is een kortetermijngedachte. Uitzicht en toegankelijkheid verdwijnen door het realiseren van nieuwe privéplekken voor goed betalende eigenaren of verhuurende beleggers. Daarmee worden de verschillen groter, voorzitter, en moet arm weer wijken voor rijk. Dat is ongewenst.

Problemen die zich voordoen met betrekking tot de leefbaarheid in kleine dorpen --problemen die naar voren worden gehaald om recreatieve bebouwing te verkopen-- zoals het verdwijnen van kleine winkels, worden niet opgelost met het realiseren van nieuwe "huisjesparken".

Voorzitter. Wij hebben onze zorgen in verband met de hoogwaterdreiging. Met het oog op het nieuwe Omgevingsplan-2018 vragen wij alvast meer aandacht voor dit soort zaken, waaronder de overstromingsrisico's, gevat onder de kop "hoogwaterveiligheid" waar wel over gezegd is dat de provincie met betrokkenen wil komen tot een afweging van beleid en maatregelen. Wij vragen hier, ondanks deze regel, om aanpak en concreet handelen ten aanzien van probleemveroorzakende objecten die directe risico's in zich dragen, zoals de kerncentrale en andere centrales.

Ook noemen wij de drinkwatervoorziening voor zover die onbeschermd is. Er kunnen wat dit betreft grote problemen optreden als er sprake is van een dijkdoorbraak. Wie herinnert zich niet Fukushima? Vandaag precies vijf jaar geleden bleek dat Fukushima onvoldoende beschermd was tegen hoog water.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Is het de SP-fractie bekend dat zich ter hoogte van de kerncentrale een extra hoge dijk bevindt? Daar is niet sprake van 1 op 4000 maar van 1 op 10.000. Er is dus wel degelijk gezorgd voor extra bescherming. Er is dus niks aan de hand. Ik vind,

mevrouw Tuinder, dat u op dit punt geen paniek dient te zaaien.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Het is niet mijn bedoeling om "paniek te zaaien" maar wijs er wel op dat er met betrekking tot Fukushima maatregelen waren getroffen om de centrale te beschermen tegen een tsunami van zes meter terwijl er plotseling sprake was van een tsunami van twaalf meter. Wij zijn van mening dat er ook hier extra maatregelen moeten worden getroffen met het oog op onvoorzien hoogwater.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Is mevrouw Tuinder niet op de hoogte van het feit dat er, voorafgaande aan die tsunami, rapporten waren opgesteld waaruit bleek dat die dijk hoger moest zijn? Naar aanleiding daarvan is geen actie ondernomen. Is mevrouw Tuinder bekend met het feit dat het niet verstandig is om centrales in hoogrisicogebieden te plaatsen, bijvoorbeeld op breuklijnen? Als daarmee geen rekening wordt gehouden, wordt een heel negatief beeld geschetst met betrekking tot kernenergie, wat in feite niet terecht is.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Hoe dan ook, ik wijs erop dat op dit moment binnen een straal van 100 kilometer rond de kerncentrales van Doel, Tihange en Borssele, jodipillen worden uitgedeeld. Moeten wij ons dan geen zorgen maken? Dit is wel degelijk een punt van zorg. Er moet een evacuatie- en huisvestingsplan komen; wat dat betreft loopt Nederland achter. Hoe gaan wij zoiets aanpakken? In elk geval is voorkómen beter dan genezen.

De heer **Faasse** (ZL). Hoeveel mensen zijn er in Fukushima omgekomen rechtstreeks als gevolg van een overdosis aan straling?

Mevrouw **Tuinder** (SP). Het antwoord op deze vraag moet ik schuldig blijven.

De heer **Faasse** (ZL). Ik zal u even helpen. De WHO heeft er onderzoek naar gedaan en gebleken is dat ongeveer 20.000 mensen zijn omgekomen als gevolg van de tsunami terwijl begin dit jaar de eerste persoon is overleden als gevolg van een overdosis aan straling.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Dan hebben we dus geluk gehad... Zo moeten we het formuleren.

De heer **Faasse** (ZL). Dat is inderdaad zo, óf u zaait te veel paniek. Ook dát zou een conclusie kunnen zijn.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Ik ben niet bezig met het zaaien van paniek maar probeer gewoon om realistisch te zijn.

Voorzitter. Ergens in voorop lopen is zo slecht nog niet. Hebben wij het over de kust, dan geldt: wij willen het kind niet met het badwater weggoien. Uit diverse onderzoeken van natuurorganisaties, Bescherm de Kust en de ANWB blijkt dat inwoners en andere ondervraagden vinden dat meer bebouwing ongewenst is op het kustfundament. Door het college is de toezegging gedaan dat in verband met de kust, de Deltawateren, de binnenwateren, de oevers van binnenwater en de kustbebouwing een aanvullende Kustvisie wordt opgesteld. Deze Kustvisie zal pas deel gaan uitmaken van het Omgevingsplan als college en Staten daarmee hebben ingestemd. De fractie van de SP denkt dat het voorbarig is wanneer de herziening-kadernota vooruitloopt op de inhoud van de Kustvisie, en daarvan al onderdelen zijn opgenomen. In dit verband dienen wij een amendement in.

Wij denken dat het goed is, voorzitter, om andere overheden te betrekken bij het opstellen van de Kustvisie. Dat geldt ook voor het waterschap want de visie die het waterschap heeft, is nogal verrassend en ook ongecontroleerd: hier horen we "wel nieuwbouw" en daar wordt gesproken van "helemaal geen nieuwbouw".

Verder vinden wij het goed dat er oog is voor mogelijkheden voor bedrijven, zoals in de havens en bij herstructurering van bedrijventerreinen.

Uitbreiding van intensieve veehouderij vinden wij ongewenst. Het is een goede zaak dat er kansen voor uitbouw van biologische landbouw zijn.

Wat windenergie betreft onderstrepen wij dat de provincie verantwoordelijk is voor de bescherming van landschappelijke kwaliteiten. Tegen die achtergrond is het belangrijk om te voorkomen dat in het landelijke gebied verstening en versnippering optreden. Het behoud van landschappelijke kwaliteit is een belangrijk instrument. Ook in verband hiermee dienen wij een amendement in.

De kwaliteit van oppervlakte- en grondwater is van groot belang voor alle mensen, de natuur en de voedselproductie. Schoon water ontstaat niet alleen door goed beheer door het waterschap, maar ook door te voorkomen dat residuen in grond- en oppervlaktewater terechtkomen. Organisaties, overheden en particulieren spelen hierbij een rol. De provincie heeft de taak om toe te zien op de concrete uitvoering van het waterbeheer door het waterschap. Wij gaan ervan uit dat de provincie deze taak ook actief op zich neemt.

De **voorzitter**. Door het lid Tuinder zijn de volgende drie amendementen ingediend:

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

In statenvoorstel Kadernota Omgevingsplan 2012-2018, herziening, paragraaf 3.2.10, "Inzet provincie. Bebouwing aan de kust", vervangen door slechts enkele delen uit deze paragraaf, te weten:

"Inzet provincie. Bebouwing aan de kust. De ongerepte kustlijn is een belangrijke kernkwaliteit van het Zeeuwse landschap. Het niet verder bebouwen van het kustfundament (zie kaart 21) beschermt deze kwaliteit. In aanvulling zal de provincie Zeeland het initiatief nemen tot een nadere uitwerking van de Provinciale Kustvisie. Centraal daarin staat de manier waarop nieuwe ontwikkelingen voor economie, landschap en natuur gezamenlijk een plek vinden."

Dit amendement krijgt nr. 6.

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

In statenvoorstel Kadernota Omgevingsplan 2012-2018, eerste herziening, de paragraaf 3.3 Water en landelijk gebied met kwaliteit. De zin "Een goede kwaliteit en kwantiteit van oppervlaktewater en grondwater is voor alle inwoners en toeristen, en daarnaast ook voor landbouw en natuur van belang. Schoon water ontstaat niet vanzelf.",

te vervangen door:

"Een goede kwaliteit en kwantiteit van oppervlaktewater en grondwater is voor alle mensen, voor de voedselproductie en de natuur van groot belang. Schoon water ontstaat niet vanzelf."

Dit amendement krijgt nr. 7.

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

In statenvoorstel Kadernota Omgevingsplan 2012-2018, eerste herziening. Hoofdstuk 5, paragraaf 3.14, Energie, actie 4.

"Windenergielocaties.
(...) Het maatwerk bij windenergieprojecten wordt aan de gemeenten overgelaten. Het provinciaal beleid kent geen bepalingen ten aanzien van masthoogtes, rotordiameters of het aantal te plaatsen turbines. Wel stelt de provincie eisen aan de plaatsing van windturbines uit een oogpunt van veiligheid. De provincie vindt het plaatsen van windturbines acceptabel mits voldaan wordt aan de in het Handboek risicozonering windturbines, van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (versie 3.1, september 2014), gestelde criteria."

aan te vullen met:

"zolang dit niet in strijd is met de landschappelijke waarden en kwaliteiten en de landschappelijk waardevolle gebieden (zie o.a. kaart 14) worden ontzien."

Dit amendement krijgt nr. 8.

De heer **Willemse** (50-Plus). Voorzitter. Mijn fractie zal in het nieuw vast te stellen Omgevingsplan graag nog enkele aanvullingen aangebracht zien. De belangrijkste onderwerpen, vermeld in het Omgevingsplan, zijn voor 50-Plus kustbebouwing, duurzame energie en bedrijventerreinen. In verband met deze onderwerpen kunnen zich bedreigingen of aantastingen voordoen waar het gaat om de beeldbepaling en de aantrekkelijkheid van Zeeland.

Bedrijventerreinen zijn belangrijk voor de ontwikkeling van de economie en leveren een bijdrage aan de werkgelegenheid, maar men dient wel zorgvuldig om te gaan met het ontwikkelen van nieuwe terreinen: eerst de oude terreinen herindelen en dan pas nieuwe ontwikkelen. Bovendien is het niet altijd even fraai als je bij de eerste kennismaking met een dorp of een stad aan beide zijden van de weg bedrijven ziet. Mijn fractie zou graag zien dat iets van deze strekking in het Omgevingsplan wordt opgenomen.

In de paragraaf over energie wordt gesproken over zonne-energie en windmolens, duurzame energie dus. Voorzitter. Mijn fractie is ervoor om energie zo duurzaam mogelijk op te wekken maar zij wil niettemin een kritisch geluid laten horen. Wij moeten in onze ijver, gericht op duurzaamheid, niet doorschieten met projecten die het landschap aantasten. Het aanbrengen van zonnepanelen op huizen en bedrijven wordt door de provincie ondersteund, maar wij houden ons hart vast wanneer het gaat om de zogenaamde zonneparken. Laten wij onze weiden en landbouwgronden behouden voor de productie van voedsel. Dergelijke zonneakkers tasten het landschap aan.

Dat geldt ook voor de windmolens. De provincie laat op dit gebied het maatwerk over aan de desbetreffende gemeenten. Het provinciale beleid laat de masthoogte, de rotordiameter en het aantal te plaatsen turbines over aan de gemeente. Voorzitter. Dit lijkt ons, met het oog op het aantrekkelijk houden van Zeeland en het beperken van horizonvervuiling, niet helemaal de juiste insteek. De provincie kan nu alleen eisen stellen in verband met de veiligheid, maar mijn fractie wil haar een ruimere bevoegdheid toebedelen. Zij vindt dat de provincie hier ook een adviserende en

controlerende taak dient te hebben, zulks in het belang van Zeeland.

Voorzitter. Wat mij met betrekking tot licht en duisternis opvalt, is het volgende. De provincie gaat bij nieuwe grootschalige lichttoepassingen, zoals een kassengebied, toezien op het toepassen van de beste techniek om lichthinder te voorkomen. Mijn fractie wil graag van de gedeputeerde weten of er dan al plannen voor grootschalige kassenbouw zijn.

De provincie zet zich in voor het toekomstbestendig maken van het Zeeuwse voorzieningstelsel. Het bieden van een goede kwaliteit van voorzieningen is belangrijker dan fysieke nabijheid. De provincie streeft naar het goed bereikbaar maken van voorzieningen door middel van op vraag afgestemd openbaar vervoer (OV). Voorzitter. Het zijn mooie volzinnen, maar wat houdt dit nu precies in? Het OV is de laatste jaren behoorlijk uitgedund terwijl voorzieningen worden geclusterd en de bevolking ouder wordt. Voor sommige ouderen komt er een moment waarop zij niet meer in eigen mobiliteit kunnen voorzien zodat zij op het OV zijn aangewezen. Ons inziens moeten zij daarvan zonder al te veel poespas gebruik kunnen maken. Hiermee bedoelen wij: geen belbus of haltetaxi. OV is van groot belang wanneer voorzieningen verder van de kleine kernen af komen te liggen.

Voorzitter. Het OV dient een basisvoorziening te zijn, zeker voor ouderen en scholieren. Dat het OV geldt kost, weten we. Laten wij niet de illusie hebben dat het OV in Zeeland ooit rendabel zal worden, maar het heeft een belangrijke functie om de provincie leefbaar te houden. Voor de provincie is hier dan ook een belangrijke rol weggelegd om zowel in Den Haag als in Brussel te lobbyen voor het optimaal houden van deze voorziening. Wij pleiten voor extra geld voor krimpgebieden.

De heer **Van Hertum** (PvdA). Voorzitter. Ik vraag mij af waarom de heer Willemse bij deze discussie het OV betreft.

De **voorzitter**. Die vraag had ik ook even. "Omgeving" is een heel breed begrip maar het gaat nu inderdaad niet om het OV.

De heer **Willemse** (50-Plus). Het OV wordt wél in het voorliggende stuk genoemd, dus... Voorzitter, ik grijp elke gelegenheid aan om het OV te promoten en optimaal te houden.

Mijn fractie is voorstander van een ongerepte kustlijn. Zoals al is gezegd, is dit een belangrijke kernkwaliteit van Zeeland, en die moeten wij behouden en koesteren. Met andere woorden: niet ongebreideld bouwen aan de kust. Eerst moet worden gekeken naar de verouderde recreatieparken en naar mogelijkheden om die te

renoveren. Ik zou zeggen: wijs niet te veel hotspots aan en bescherm de stranden tegen de wildgroei aan slaaphuisjes. Matiging in aantallen leidt tot grote aantrekkingskracht en hoger rendement.

Voorzitter. Ten slotte houd ik het college het volgende voor: geef gemeenten bij het ontwikkelen van recreatievoorzieningen niet de vrije hand, maar hou de vinger aan de pols waar het gaat om bouwen in natuurgebieden. Mijn fractie heeft er vertrouwen in dat bij het opstellen van de Kustvisie met al deze facetten rekening zal worden gehouden.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Mijn fractie staat kritisch tegenover de ontwikkeling van nieuwe natuur en de kustbebouwing. Wat het eerste onderwerp betreft heeft zij al diverse malen extra aandacht gevraagd voor onderhoud: disteloverlast, Jacobskruiskruid... Waar het om de kustbebouwing gaat, willen wij niet alles op slot zetten maar wij stellen ons toch kritisch op. Bij de hotspots moet er wat méér kunnen.

In de toelichting op het onderdeel intensieve veehouderij is er een woordje geschrappt. Daarvoor is al door andere fracties aandacht gevraagd. Ook wij vernemen graag van de gedeputeerde wat het schrappen van het woordje "kunnen" betekent.

Voorzitter. Mijn fractie dient een amendement in verband met het gestelde op blz. 40, onderdeel 3.3.4, landschap en erfgoed. Wat wij geschrappt willen zien, is "inrichtingen voor de opwekking van elektriciteit met behulp van windenergie". Uit de toelichting hierop blijkt dat beoogd wordt om landschap en erfgoed te beschermen, maar als er sprake is van een groot algemeen belang mag hiervan worden afgeweken. Welnu, daar zijn wij het niet mee eens.

Samen met de fracties van SGP, CDA en CU hebben wij amendement nr. 2 ingediend waarvoor wij de steun van de Staten vragen. Als je in het buitengebied je bedrijf beëindigt en je dan moet gaan saneren, is het niet interessant om te investeren. Er kan hier sprake zijn van kapitaalvernietiging.

De **voorzitter**. Door het lid Babijn is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 11 maart 2016;

besluiten:

In statenvoorstel Herziening Omgevingsplan en verordening Ruimte van de provincie Zeeland (BLD-038) op blz. 40 van de herziening Omgevingsplan, onderdeel 3.3.4 "Landschap en erfgoed", bij "Toevoegen nieuw lid 4 bij artikel 2.17

(4) "inrichtingen voor de opwekking van elektriciteit met behulp van windenergie" te schrappen.

Dit amendement krijgt nr. 9.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. Als je als laatste aan de beurt bent om te spreken over een voorstel dat een zo breed scala aan onderwerpen omvat als het Omgevingsplan, moet je je maar beperken tot het onderwerp dat je het meest aan het hart ligt. Voor mij is dat het onderwerp zonneakkers. Als gevolg daarvan heb ik in mijn fractie al de bijnaam "zonnekoning" gekregen...

Voorzitter. Om onze klimaatdoelstellingen te kunnen halen, moeten wij onze CO₂-uitstoot fors reduceren. Ook vanochtend heeft men daarover iets in de krant kunnen lezen. De landelijke doelstelling is om onze energiebehoefte in 2020 voor 14% te halen uit duurzame energiebronnen. Momenteel is dat ongeveer 5%. In vergelijking met andere Europese landen nemen wij de laatste plaats in, aldus het Europese Milieu Agentschap EEA. Het wordt nog erger, voorzitter: wij moeten die plek nog delen óók, en wel met Luxemburg.

Om de doelstelling voor 2020 te kunnen halen, zullen wij alle vormen van duurzame energie moeten inzetten. Naast windenergie is zonne-energie een van de grootste potentiële mogelijkheden voor Nederland. Nederland zou zelfs op termijn een kwart van zijn energiebehoefte uit zonne-energie kunnen halen.

Het nu voor ons liggende voorstel houdt in dat voor Zeeland de komende twee jaar de deur op slot wordt gezet voor de ontwikkeling van zonneparken buiten bestaand stedelijk gebied. Alleen kleinschalige ontwikkelingen op daken van boerderijen en in glastuinbouwgebieden worden mogelijk gemaakt. De enige uitzondering die in het voorstel is opgenomen, betreft projecten waarover al besloten is, zoals aan de Ceresweg in Tholen en op de Mortiereboulevard in Middelburg.

De gedeputeerde heeft in de commissie Ruimte aangegeven eerst aan de hand van een nog op te stellen Energiekansenkaart in beeld te willen brengen waar er in Zeeland mogelijkheden zijn voor onder andere toepassingen van zonne-energie. Die Kansenkaart zou dan, met de integrale herziening van het Omgevingsplan in 2018, tot nieuw beleid kunnen leiden. Voorzitter. Hoewel mijn fractie op zichzelf het idee van de Energiekansenkaart toejuicht, vindt zij het geen goed idee dat tot die tijd alle grote projecten in de ijskast worden gezet. De heer Ruissen zegt dat die herziening "al" in 2018 plaatsvindt, maar wie ziet hoe het er met die doelstelling voorstaat, concludeert: "pas" in 2018. De fractie van D66 wil dat men vaart blijft maken bij het halen van de klimaatdoelstellingen.

Bovendien, voorzitter, is er sprake van rechtsongelijkheid. Onder het huidige beleid zijn immers ook al enkele grote zonneparken vergund, en die bleken op landschappelijk aanvaardbare wijze inpasbaar te zijn. Ik verwees al naar de plannen voor Tholen en Middelburg. Bij de landschappelijke inpassing van die projecten is gebruik gemaakt van de Provinciale handreiking landschap, uit 2012. Dit is een document waarin de kernkwaliteiten van het Zeeuwse landschap, het Zeeuwse landschaps-DNA, zijn opgenomen. Het wordt op andere plekken in de ruimtelijke verordening ook gebruikt als toetsingskader. Ik verwijs naar artikel 2.17 en de toelichting daarop.

De afgelopen dagen is de fractie D66 door meerdere partijen gewezen op grotere en kleinere initiatieven voor nieuwe zonneparken, die op dit moment lopen of in voorbereiding zijn. Ik noem in dit verband het idee van de dorpsraad in Koudekerke. Als onderdeel van de dorpsvisie heeft men daar het idee om op de voormalige stortplaats aan de Braamweg een zonnepark te realiseren van ongeveer 2,5 hectare groot. Vergelijkbare ideeën spelen in Borsele, in het kader van het project Duurzaam Diekendamme, en op Noord-Beveland, de Energiecorporatie Noord-Beveland ECNB. Het zijn breed gedragen lokale initiatieven ten aanzien waarvan de besluitvorming nu helaas op slot gaat, tot de eerstvolgende herziening in 2018 van het Omgevingsplan.

Voorzitter. De fractie van D66 vindt dit doodzonde en onnodig. Daarom hebben wij, samen met de fractie van de CU --en wij hopen op steun van de CDA-fractie-- een amendement opgesteld, waarmee drie voorstellen worden gedaan. Het is een drietrapsraket. In de eerste plaats krijgen gemeenten en initiatiefnemers tot 1 juni 2016 de tijd om een initiatief op het gebied van zonne-energie bij de provincie aan te melden. In de tweede plaats toetst de provincie deze initiatieven op hun landschappelijke inpasbaarheid. Zij kan daarbij gebruikmaken van de Provinciale handreiking die ik al eerder noemde en die al eerder is toegepast voor Tholen en Middelburg. In de derde plaats kan, wanneer de landschappelijke toets succesvol wordt doorstaan, de besluitvorming ten aanzien van die projecten gewoon doorgaan, vooruitlopend op de herziening van het Omgevingsplan in 2018. Een bijkomend voordeel van deze aanpak is dat in Zeeland al het komende jaar ervaring wordt opgedaan met grote zonneakkers en dat die ervaring kan worden gebruikt bij het opstellen van de Energiekansenkaart en de integrale herziening van het Omgevingsplan.

Voorzitter. In de aanloop naar deze dag en ook vandaag weer zijn vragen gesteld zoals: wat maak je nou mogelijk met deze voorstellen?

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Stel nu eens dat er een plan ligt om midden in een polder een

grote akker van zonnepanelen te voorzien. Hoe ziet de D66-fractie zoiets tegen de achtergrond van dit drietrapsraket-verhaal?

De heer **Schonis** (D66). Mijnheer Temmink, u moet welhaast telepathisch bezig zijn want ik was juist bij dit punt aangekomen. Dit is immers één van de meest gestelde vragen. Geven wij geen goede landbouwgronden op? Als je midden in een open landschap zo'n zonnepark wilt realiseren, kan dat dan zomaar? Voorzitter. Wij denken dat de provincie met de genoemde toets, waarbij de kernkwaliteiten van het landschap aan de orde komen, voldoende waarborgen heeft om bijvoorbeeld over zo'n park midden in open landschap te zeggen: waarschijnlijk gaat 'm dat niet worden omdat men niet tot een aanvaardbare landschappelijke inpassing kan komen. Het amendement dat wij indienen, maakt een dergelijke afweging mogelijk.

De heer **Temmink** (GL). Ik vraag mij af, voorzitter, of de gedeputeerde deze zienswijze voor 100% kan onderschrijven.

De heer **Schonis** (D66). Ik denk dat het zo kan.

Een volgende vraag die vaak wordt gesteld, is: ga je hiermee niet de deur openzetten voor ontwikkelingen die verkeerde types "zonaanbidders" en "zonzoekers" willen realiseren? Dat zijn dan de jongens die snel geld willen verdienen, een stuk grond kopen, daar panelen op zetten en dan met het rendement en de noorderzon vertrekken. Voorzitter. Wij denken dat dat wel zal meevallen. Immers, door de termijn van 1 juni 2016 te hanteren, zullen alleen initiatieven die al behoorlijk ver zijn uitgewerkt, in aanmerking kunnen komen voor een succesvolle toets door de provincie. Wilde ideeën en rare fratsen kunnen op deze manier buiten de deur worden gehouden.

Voorzitter. Nederland doet het helaas niet al te best waar het gaat om de voortgang van duurzame energieprojecten. Zoals gezegd delen wij op dit moment de laatste plaats met Luxemburg. Luxemburg heeft ongeveer net zoveel zonne-uren per jaar als het weerstation in Vlissingen: Luxemburg heeft er 1585, Vlissingen 1563. Het zou ons Zeeuwen toch moeten kunnen lukken om uit ons mooie open landschap méér zonne-energie te halen dan men doet op die paar beboste Ardennenheuvels in het Groothertogdom Luxemburg. De fractie van D66 hoopt in elk geval met haar voorstel daaraan een bijdrage te leveren.

De **voorzitter**. Door de leden Schonis en Rijksen-Blok is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 11 maart 2016;

besluiten:

- Om onderdeel C van artikel 1 van het voorstel als volgt te wijzigen:

Aan het tweede lid van artikel 2.4a wordt een nieuw onderdeel c toegevoegd, dat als volgt luidt: "c. sprake is van een project dat is aangemeld bij GS voor 1 juni 2016 en waarvan de landschappelijke aanvaardbaarheid door GS vervolgens is beoordeeld en akkoord is bevonden."

- Als toelichting op dit artikel de volgende tekstpassage op te nemen:

"Artikel 2.4a bevat het nieuwe ruimtelijke beleid voor zonne-energie. Nieuwe grootschalige zonne-akkers in het landelijke gebied (buiten bestaande bouwmogelijkheden voor (agrarische) bedrijven en glastuinbouwgebieden) zijn daarin vooralsnog niet toegestaan. Het provinciebestuur werkt aan een Kanskaart Duurzame Energie waarin de ruimtelijke kaders worden geschetst waaraan grote zonne-akkers buiten het stedelijk gebied moeten gaan voldoen.

Omdat over een aantal projecten reeds was besloten, voorafgaand aan het in werking treden van deze herziening van de verordening, zijn deze projecten uitgezonderd van de beperkingen uit het eerste lid van dit artikel. In het tweede lid, onder c., van deze bepaling is voorts een categorie projecten opgenomen die zijn aangemeld voor 1 juni 2016, en waarvan de landschappelijke aanvaardbaarheid door het provinciebestuur is beoordeeld en akkoord is bevonden. Bij de landschappelijke toetsing van deze projecten wordt gebruik gemaakt van de "Handreiking landschap"-het landschap van Zeeland, beschrijving van het landschaps-DNA en ontwikkelingsperspectief d.d. april 2012". Ook deze projecten zijn uitgezonderd van de beperkingen die in het eerste lid van artikel 2.4a zijn opgenomen."

Dit amendement krijgt nr. 10.

Voorts is mij gebleken dat de fractie van Zeeland Lokaal nog een amendement wil indienen. Daartoe geef ik het woord aan de heer Faasse.

De heer **Faasse** (ZL). Voorzitter. Mijn fractie heeft een amendement opgesteld waaruit naar voren komt dat het de beleidsvrijheid van de gemeente dient te zijn om al dan niet bij nieuwe recreatieprojecten een centrale organisatie voor verhuur en beheer toe te staan. Als een gemeente dat prima vindt, gaat zij hiermee haar gang, maar als zij een kleinere onderneming een kans wil geven, gericht op kleinere projecten, moet er van een dergelijke verplichting geen sprake zijn. Dan wordt een kleiner project financieel niet haalbaar. Het amendement is erop gericht om artikel 2.5,

eerste lid, van de Verordening ruimte provincie Zeeland te verwijderen. Mijns inziens kunnen wij gemakkelijk zonder de in dit artikel opgenomen regels. Nogmaals, het behoort tot de verantwoordelijkheden van de gemeente om dit te regelen.

De **voorzitter**. Door het lid Faasse is het volgende amendement ingediend:

Ondergetekende stel voor, het eerste lid van artikel 2.5 van de Verordening ruimte provincie Zeeland te verwijderen.

Dit amendement krijgt nr. 11.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS).

Voorzitter. Ik constateer dat vandaag heel wat bijdragen zijn vervat in moties en amendementen. Ik denk dan ook dat ik bij de behandeling daarvan al een heel eind kom met mijn beantwoording. Verder zal ik trachten om gemaakte opmerkingen en gestelde vragen te bundelen.

Ik begin met de agrarische bebouwing, de NED's (nieuwe economische dragers) en de woonbestemming. Voorzitter. De komende tijd krijgen wij te maken met 130 hectare vrijkomend agrarisch vastgoed. Dat komt op ons af. Het gebeurt tot 2030. Men kan wel zeggen dat het zover nog niet is, maar het komt er aan. Daarnaast hebben wij op dit moment 200 hectare bedrijventerrein leeg staan. Daaraan is op dit moment nog geen invulling gegeven. Je kunt voorzichtig de conclusie trekken dat die vrijkomende agrarische "goederen" niet allemaal met NED's zullen worden ingevuld. Dat mag, maar wij denken dat dat niet voor het totaal gaat gebeuren, ook niet met 2600 woningen.

Hierbij komen gemeentelijke belangen aan de orde met betrekking tot bedrijventerreinen, woningvoorraad en agrarisch buitengebied, en die belangen moeten mét elkaar worden gewogen. Wij denken dat de hier in het geding zijnde hoeveelheid bebouwing niet zomaar opnieuw zal worden ingevuld in het buitengebied. Dat is de reden waarom wij zeggen: gemeenten, denk hierover na, maak beleid, zorg dat je "aan de voorkant" weet waar je eventueel iets wél en waar je eventueel iets niet wil.

Voorzitter. Het gaat hierbij niet om die leuke pittoreske schuurtjes die bij het landschap horen. Waar het met name over gaat, zijn de grote loodsen. Als men een agrarische bestemming heeft en houdt op het bedrijf, kan alles blijven zoals het is. Echter, wil men overstappen op een woonbestemming, dan hebben wij met elkaar afgesproken dat de gemeente ernaar kijkt; wat wil zij daar wél en wat wil ze daar niet? Voor ons is er

de mogelijkheid om gedurende twee jaar na te gaan hoe de gemeenten dit oppakken. Wij moeten wat met het buitengebied. Het is niet bijzonder dat wij in dit verband regels stellen. Dat doen wij ook met betrekking tot de toeristische sector. Ook worden regels opgesteld voor de bedrijventerreinen, de woningmarktvoorraden enz. Dat doen wij allemaal en ook in dit verband vragen wij de gemeenten: kijk hier naar, neem je verantwoordelijkheid.

Wellicht, voorzitter, zien wij vervolgens dat met dit beleid hieraan een goede invulling wordt gegeven. Is dat niet het geval, dan denk ik dat in het kader van het Omgevingsplan-2018 misschien heel ándere maatregelen moeten worden genomen. Wij pleiten ervoor dat de gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen en hiernaar kijken. Daarmee verplichten wij niets. Wij zeggen alleen maar: gemeenten, kijk naar goed naar het agrarische buitengebied waarin de komende tijd van alles aan de hand is.

De heer **Faasse** (ZL). Voorzitter. De gedeputeerde zegt dat gemeenten hun verantwoordelijkheid moeten nemen en voegt daaraan toe dat er niets wordt verplicht. Mijns inziens zit daar wat lucht tussen. Is het nu gewoon de vrijheid van gemeenten om hierover te besluiten? Krijgen zij niet --hetzij formeel, hetzij van een bezoekende ambtenaar-- te horen dat ze, als ze contrair handelen, de medewerking van de provincie verliezen bij het realiseren van bepaalde zaken?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Neen, er zijn geen "vingertjes", mijnheer Faasse, die wij opsteken. Wij verplichten geen directe sanering; ik zeg het heel duidelijk. Wat wij met deze herziening beogen, is dat de gemeenten een visie ontwikkelen waaruit naar voren komt hoe zij omgaan met het in het buitengebied vrijkomende agrarische vastgoed. Op die manier wordt duidelijkheid geboden in de richting van huidige en toekomstige eigenaren, zodat iedereen weet waar hij aan toe is en wat de gebruiksmogelijkheden van dit vastgoed zijn. Daarnaast denken wij aan een meer gerichte inzet in het kader van de Ruimte voor ruimte-regeling. Je gaat dus niet zomaar initiatieven honoreren, maar alleen wanneer de noodzaak daartoe bestaat. Het is iets wat wij aan de gemeenten gaan vragen.

De heer **De Visser** (SGP). Maar als het allemaal niet zo verplicht is, waarom zou je dit dan in de voorliggende tekst opnemen?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Het gaat om het besef dat die 130 hectaren vrijkomen. Dat besef dient ook bij de gemeenten aanwezig te zijn en wij vragen de gemeenten om daar iets mee te gaan doen. Je kunt dit weten en constateren, en je kunt vervolgens zeggen: we zien wel. Welnu, dan

ben je te laat. Het is de bedoeling dat wij ook bij gemeenten het besef tot stand brengen dat dit iets is waar we met z'n allen wat mee moeten.

De heer **De Visser** (SGP). Voorzitter. Ik zou liever hebben gezien dat datgene wat de gedeputeerde nu zegt in de tekst zou zijn opgenomen dan wat er nu staat.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Ik geef een uitleg van datgene wat er met de tekst wordt bedoeld, niet meer en niet minder. In de voorliggende tekst is er geen sprake van "verplichting".

De heer Ruissen vindt dat het gedeelte dat over de zonne-energie gaat, goed is verwoord. Anderen denken er anders over; ik verwijs naar de visie van de fractie van D66. Voorzitter. Wij stellen vast dat wij inhoudelijke afwegingen moeten maken als wij iets gaan toetsen, iets gaan toestaan of iets niet gaan toestaan. Als de Staten beleid hebben vastgesteld, moet heel duidelijk zijn in welke situaties het college van GS van dat beleid mag afwijken. Daarvoor moeten duidelijke voorwaarden worden geformuleerd. Welke belangen wegen dan het zwaarst en waarom is dat het geval? Hoe past een en ander in het gehele provinciale beleid? Ik constateer dat uit het amendement van de fractie van D66 niet duidelijk naar voren komt aan welke voorwaarden er moet worden voldaan in relatie met de datum 1 juni 2016. Moet er al een subsidie-aanvraag liggen? Moet er al instemming van de gemeenteraad zijn? Is er een voorontwerp-bestemmingsplan? Is er al een ontwerp-omgevingsvergunning? Is er al een financiële onderbouwing?

Voorzitter. Het zijn allemaal criteria ten aanzien waarvan de vraag rijst: moeten ze nu al aanwezig zijn om GS vóór 1 juni toestemming te laten geven? Is er in dit verband geen sprake van rechtsongelijkheid? De mensen waarvan de zaken nu klaar liggen, mogen wél, maar in augustus zou het niet mogen. In de commissie Ruimte heb ik de volgende toezegging gedaan: als aan GS een project wordt voorgelegd --het kan ook via de Staten; dat maakt niet uit-- dat bijzonder goed is en in aanmerking kan komen voor subsidie, kom ik direct naar de Staten toe om daarvoor hun instemming te vragen. Ik voeg hieraan toe dat de projecten die wij nu hebben, nog niet in aanmerking zijn gekomen voor welke subsidie dan ook. Als er nóg meer projecten worden geïnitieerd, wordt de concurrentie alleen maar groter. Voor ons is dus van belang dat er sprake is van een goed project dat ook écht subsidiemogelijkheden biedt, zodat wij middelen naar Zeeland kunnen trekken.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. Subsidie kun je als initiatiefnemer pas krijgen op het moment dat je de vergunning hebt. Met andere woorden: het

verkrijgen van de vergunning is de voorwaarde voor subsidie. De voorwaarde die de gedeputeerde nu verwoordt --je moet al subsidie krijgen als je bij de provincie komt-- kan dus niet worden gesteld. Dat is één. Punt twee is dat initiatiefnemers niet voornemens zijn om voor alle projecten subsidie aan te vragen. Er is wat dat betreft sprake van een tweedeling: ofwel je maakt gebruik van de subsidieregeling SDE, ofwel je maakt gebruik van de postcoderoosregeling. Waar het gaat om de door mij genoemde voorbeelden --ik verwijs naar Koudekerke-- zal men zeer waarschijnlijk gebruik willen maken van de postcoderoosregeling of een daarmee vergelijkbare regeling.

Hoe uitgewerkt moet een en ander zijn? Voorzitter, ik kan mij voorstellen dat, als er sprake is van een aanvraag voor een omgevingsvergunning, de zaak duidelijk moet zijn. Het moet wel concreet zijn; wilde ideeën, daar hebben wij niets aan. Dat is niet wat ik met ons amendement beoog.

Voorzitter. Inderdaad heb ik in ons voorstel vrij algemene criteria benoemd op het gebied van het landschap, aan de hand van de Handreiking. De gedeputeerde wil meer duidelijkheid maar zegt toe dat, als zij een goed initiatief ziet langskomen, zij het aan de Staten voorlegt. Hoe moeten de Staten dit nu toetsen? Zij hebben de criteria zelf ook niet, anders dan in het kader van de Handreiking.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Er moet een totaalafweging worden gemaakt. Je kunt het niet sec beoordelen; er moet ook rekening worden gehouden met bijvoorbeeld bestemmingsplannen. Ik denk dat wij, als provincie, heel goed in staat zijn om een totaalafweging te maken. Ik doel hierbij op het provinciale apparaat, de mensen die hier hele dagen mee bezig zijn. Zij kunnen dit toetsen. Op het moment dat wordt gesteld dat een project mogelijk is, landschappelijk enz., kunnen wij naar de Staten. De Staten krijgen dan een goed onderbouwd voorstel waaruit blijkt waarom dit project wél zou moeten kunnen, en waarom er wordt afgeweken van de regels die de Staten hebben gesteld.

Voorzitter. Wij hebben nu half maart en ik moet zeggen dat ik de periode tot 1 juni wel héél krap vind. In die periode zou het allemaal zijn beslag moeten gaan krijgen. Ik denk dat het amendement van de fractie van D66 echt geen goede aanvulling is op datgene wat wij als beleid voorstaan. Wij ontraden de Staten de aanvaarding van dit amendement. Nogmaals, als er sprake is van een goed project, kom ik daarmee naar de Staten. Die toezegging heb ik al gedaan en die herhaal ik nu.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. Wat met het amendement wordt voorgesteld is niet dat de

toetsing voor 1 juni heeft plaatsgevonden, maar dat initiatiefnemers en gemeenten zich voor 1 juni kunnen melden. Daarna vindt de toetsing plaats en wat dat betreft heb ik geen deadline vermeld, juist omdat ik voorzie dat het best wel eens ingewikkeld zou kunnen zijn om tot een goede toetsing te komen.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Dan, voorzitter, komt alles, rijp en groen, over het bureau. Dan gaat iedereen nu een plan indienen. Moet je dat willen? Wat mij betreft wordt het er op deze manier niet beter op.

De heer **Temink** (GL). Voorzitter. Ik heb een vraag gesteld en daarbij het voorbeeld gegeven van een zonneakker in de polder. Is zo iets inpasbaar of niet? Ik krijg hierop graag een "100%-antwoord" van de gedeputeerde, in de zin van: dit kan niet of dit kan wel.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Bedoelt u te vragen of een zonnepark in de polder acceptabel is, of wij vinden dat dat inpasbaar is?

De heer **Temink** (GL). Ja. Ik verwijs naar het verhaal over de drietrapsraket.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter, daar kan men niet zomaar, in algemene zin, ja of nee op zeggen. Je zou dan bijna nee móeten zeggen, maar er zijn altijd mogelijkheden om ernaar te kijken. Elk hoekje is niet hetzelfde. Je moet dit gewoon heel zorgvuldig wegen. Met een algemene regel kom je er niet uit. Nogmaals, je zou dan bijna nee móeten zeggen, maar wellicht zijn er situaties waarin het wél kan. Hoe groot- of kleinschalig is het? Om welke locatie gaat het? In principe moet het echt afhankelijk van het park en van de aanvraag worden beoordeeld. Dan krijg je de juiste beoordeling.

Ook over de intensieve veehouderij (IV) zijn veel opmerkingen gemaakt. Voorzitter. Wat wij beogen is wat meer ruimte, meer perspectief te geven aan de IV-bedrijven. Wij zijn wat dit betreft in Zeeland heel streng. Wij willen dit niet allemaal maar laten groeien, maar dergelijke bedrijven hebben wij wél en die willen wij de mogelijkheid bieden om uit te breiden. Als wij dat toestaan, onder welke voorwaarden en op grond van welke regels doen wij dat dan?

De heer **Geluk** stelt: als er één minnetje staat, gaat het niet door. Voorzitter, dat is niet waar. Mogelijk hebben wij elkaar verkeerd begrepen. De onderbouwing moet goed zijn en per saldo moet het minder worden dan wat het was; ik doel nu op de uitkomsten van al die verschillende wegingen. Het moet een échte bijdrage leveren aan de verduurzaming van het bedrijf. Er wordt op heel veel punten getoetst. Ik noem milieu, geur enz.

De heer **Geluk** (CDA). Als het dan zo is dat het per saldo voordeel op moet leveren, waarom laten we dan de tekst niet gewoon zoals die is? Dan is er toch geen noodzaak om de tekst aan te passen?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Er moet per saldo wel een betere bijdrage uitkomen. Dat hoeft niet op alle onderdelen het geval te zijn, maar het totaal moet wel een verduurzaming zijn, en nu staat er alleen maar "kunnen". Bij die formulering kan het ook zo zijn dat er géén verduurzaming optreedt, en dat is niet de bedoeling. Het moet in zijn totaliteit worden gewogen. Dát is de bedoeling van de manier waarop wij het nu hebben opgeschreven.

De heer **Geluk** (CDA). Maar dan zeg ik op mijn beurt: waarom voegen wij er niet, voor de duidelijkheid, aan toe dat er "per saldo" winst behaald moet worden?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Wij hebben het opgeschreven zoals we het hebben opgeschreven. U heeft in de toelichting, op blz. 82, kunnen lezen hoe wij dit hebben bedoeld. Daar wordt gesteld dat het uitgangspunt is dat niet steeds op alle onderdelen significante bijdragen worden verlangd. Volgens mij, voorzitter, verschillen wij wat dit betreft niet van mening. Wij willen het IV-bedrijf mogelijkheden bieden maar niet koste wat het kost. Er zál iets gedaan moeten worden aan de verduurzaming. Tegen die achtergrond is het woord "kunnen" te vrijblijvend.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Waar leest de heer Geluk in de voor ons liggende tekst dat er aan "alle" voorwaarden moet worden voldaan? Als ik deze passage lees, lees ik de interpretatie van de gedeputeerde, namelijk dat er per saldo sprake moet zijn van een positief effect.

De heer **Geluk** (CDA). Ik verwijs naar de tekst van de verordening, waar wordt gesteld: "Deze maatregelen strekken tot milieuwinst waaronder mede het terugdringen van geuroverlast". Naar mijn mening betekent dit dat, als er geen milieuwinst optreedt omdat de geuroverlast hetzelfde blijft, er niet aan die eis wordt voldaan.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Ik ben benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde op dit punt. Ik verwijs naar het woord "waaronder". Er staat niet dat er per se met betrekking tot geuroverlast een verbetering moet worden gerealiseerd.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Gesteld wordt dat de situatie niet mag verslechteren, en dat moet ook. Wil je een acceptabele uitbreiding van zo'n bedrijf realiseren, dan kun je niet anders dan

verlangen dat in elk geval datgene wat je hebt, gehandhaafd blijft, maar per saldo moet het ook nog een plus opleveren. Op welk onderdeel dat moet gebeuren... Ik herhaal dat het om een totaalafweging gaat. Je kunt niet enerzijds optimaal bezig zijn met de geur maar anderzijds wat het milieu betreft helemaal de fout in gaan.

De heer **Geluk** (CDA). Voorzitter. Ik hoor nu de gedeputeerde zeggen dat er met betrekking tot geuroverlast een verbetering moet optreden...

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Nee, dat zeg ik niet. Dat niveau mag niet verslechteren en per saldo moet er sprake zijn van verduurzaming. Dát is wat ik zeg; het gaat om een totaal van factoren, waaronder emissie, geur enz. Je hebt het dan over van alles.

De heer **Geluk** (CDA). U zegt nu dat de geuroverlast niet mag verslechteren...

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Wat wij niet willen, is dat het verslechtert. Als uitbreiding plaatsvindt, mag het niet zo zijn dat de situatie slechter wordt. Dat moeten wij met elkaar niet willen. Wat wij willen, is dat er verduurzaming plaatsvindt maar dat hoeft niet per se "op de geur" te zijn, of per se op milieu. Het gaat erom dat er per saldo sprake is van verduurzaming, en dus moeten er dingen verbeteren. Anders is die uitbreidingsmogelijkheid er niet. Volgens mij, voorzitter, komen wij hiermee de sector tegemoet. Het zat behoorlijk op slot.

De door de fractie van Zeeland Lokaal ingediende amendementen zal ik later behandelen. Voorts ging de heer Faasse in op het aantal kilometers kust dat wij hebben. Voorzitter. Wij hebben kust, eilanden, zeearmen en zandplaten, leidend tot een totaal van 650 kilometer. Alleen de Oosterschelde al is 180 kilometer kust.

Door de PvdA-fractie en andere fracties is gesproken over de kustbebouwing en de 100.000 mensen die zich hebben aangesloten bij "Bescherm onze kust". Voorzitter, ik laat mij niet verleiden om daarop in te gaan maar wijs erop dat wij afgelopen woensdag bijeen zijn geweest, met alle belanghebbenden, onder meer om een symbolische sticker te plakken om met elkaar te komen tot die breed gedragen Kustvisie voor Zeeland. Wij hebben de ZMF bereid gevonden om het natuurlijke deel te doen, het waterschap om het watergerelateerde deel te doen en de toeristische sector om het "rode" deel te doen. Ik ben er bijzonder blij mee dat iedereen zijn verantwoordelijkheid heeft genomen om in de komende periode de kwestie van de bebouwing van de Zeeuwse kust en alles wat daarmee te maken heeft, op te pakken. De bedoeling is dat er uiteindelijk een breed gedragen plan komt. Ik heb al

gezegd dat dat plan in het kerstpakket zou moeten zitten van alle mensen in Zeeland. Immers, dan hebben wij een mooi resultaat bereikt.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Die blijheid delen wij, maar wij vragen ons af wat naar de opvatting van de gedeputeerde "de kust" is. Wij gaan ervan uit dat er uiteindelijk, in de kaderstelling in het Omgevingsplan, één kader is voor het Land in Zee, Zeeland, waar het om onze kust gaat. Is de gedeputeerde dat met ons eens?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Ja, dat ben ik met u eens. Wij gaan een Kustvisie opstellen en daarbij hebben wij het over de Noordzeekust, maar je kunt niet blind zijn voor datgene wat daar achter zit. Ik voeg hieraan toe dat wij al na de zomer moeten gaan beginnen met de startnotitie voor het Omgevingsplan 2018; zo werkt het. Als gevolg daarvan moeten wij nu prioriteit leggen bij de kust, maar ook in het kader van de Kustvisie zal worden gekeken naar de Deltawateren. De prioriteit berust bij de kust --alleen al over de definities zullen wij de nodige discussies moeten voeren-- en daarna komen de Deltawateren en het achterland aan bod. Het loopt in elkaar over, maar je moet ergens beginnen. Voorkomen moet worden dat wij een discussie voeren over het nieuwe Omgevingsplan en óók nog over de Kustvisie, zodat er onduidelijkheid ontstaat. Dat is mijn bedenking tegen "alles tegelijk".

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. De gedeputeerde geeft aan dat men, sprekend over de kust, niet blind moet zijn voor datgene wat daar achter zit. Dan heb je het over de Westerschelde, de Oosterschelde enz. Ik geef zomaar een voorbeeld. Als wij bij de Hedwigepolder buitendijks een huisje neerzetten, is dat "buitendijks bouwen". Ook als wij bij de haven van Walsoorden een bouwkeet neerzetten, is dat "buitendijks bouwen". Daarmee is aangegeven hoe ingewikkeld het kan zijn. Als wij hier iets vaststellen, heeft dat een grote impact op onze economie en allerlei andere sectoren. Voorkomen moet worden dat wij de een of andere moloch creëren waardoor vervolgens heel Zeeland op slot gaat, dat er effecten optreden die wij helemaal niet willen. Het is echt een stuk ingewikkelder dan sommige mensen het voorstellen. Als je het helemaal doortrekt, over de grenzen van Wester- en Oosterschelde heen, wordt het knap lastig.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter, ik ben blij met deze aanvulling. Inderdaad is het heel complex. Alleen al de definities zijn bijzonder moeilijk met elkaar te benoemen. Niettemin denk ik --als ik iedereen zo hoor-- dat het met de verschillen van inzicht wel meevalt. Immers, het belang van de Zeeuwse

landschappelijkheid wordt door iedereen onderschreven. De vraag is: hoe ga je het invullen? Welnu, daar loop ik nu niet op vooruit; ik vind het een spannend project.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. De heer Van Burg keek zojuist zo nadrukkelijk in mijn richting dat ik er behoefte aan heb om even te reageren. De suggestie die ik in zijn woorden beluister, is dat de Kustvisie alleen zou gaan over het beschermen van waarden. Dat is inderdaad een belangrijk onderdeel maar het gaat bij deze visie juist óók om de balans tussen ontwikkeling, economie, werkgelegenheid en maatschappelijke kwaliteit. Wat de PvdA-fractie betreft geldt dat voor de hele kust: Noordzeekust en Deltawateren. De gedeputeerde geeft hieraan een fasering waarmee wij kunnen leven.

De heer **Van Burg** (SGP). Wat ik wilde zeggen, voorzitter, is dat wij hier in Middelburg niet moeten denken een stuk papier te kunnen produceren waarmee allerlei praktische zaken kunnen worden beschreven. Er zijn ongelofelijk veel dingen langs de rivieren waarvan wij niet eens weten dat ze er zijn. Ik denk aan een onderkomen voor een hengelsportvereniging in het haventje van de Griete... Ja, hallo, laten we het praktisch houden.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voor het overige, voorzitter, heb ik van de PvdA-fractie een schot voor de boeg genoteerd voor het Omgevingsplan-2018.

Ook de hotspots zijn op verschillende manieren aan de orde gesteld. Voorzitter. Ook dit onderwerp krijgt een plek in de Kustvisie, natuurlijk, maar wij zijn wat dit betreft heel afhankelijk van initiatieven van anderen. Als er geen ontwikkeling is op een hotspot, gaan wij daar niet ontwikkelen. Dat moeten anderen voor ons doen.

In verband met de aquacultuur is een amendement ingediend. Daarop zal ik later ingaan.

Voorzitter. In het kader van het PAS (Programma Aanpak Stikstof) zoeken wij naar maatwerkoplossingen en daarmee kunnen wij in Zeeland goed vooruit. Wij hebben op dit terrein nog geen problemen of knelpunten, maar wij zitten er bovenop. Daar maatwerk mogelijk is, bijvoorbeeld in relatie met natuurherstel, wordt ruimte geboden.

Gaan wij eigenaren van bestaand vastgoed berichten over deeltijdwonen? Nee, voorzitter; als zich nieuwe projecten voordoen, is dát het moment waarop wij dat met elkaar delen en nagaan of er mogelijkheden zijn.

Door de fractie van de ChristenUnie is gevraagd om scherper beleid te voeren met betrekking tot de IV-bedrijven. Voorzitter. Met het hierover ingediende amendement wordt ons inziens het tegenovergestelde beoogd. Wat wij willen

bereiken, is dat per saldo de kwaliteit wordt verhoogd. Ik ben hierop al ingegaan.

Voorts is een vraag gesteld over het ontgassen van schepen. Collega De Reu zal deze vraag beantwoorden. Wat de pelsdierfokkerij betreft denk ik dat wij daar, naar aanleiding van de artikel 44-vragen van de fractie van GroenLinks, in goed overleg uit zijn gekomen. Ik ben blij met het amendement hierover, maar de discussie over bijvoorbeeld de vraag wat een gebouw is --is een bouwsel zonder muren een "gebouw"-- behoeven wij nu niet te voeren. Wij gaan een en ander "recht trekken" met het genoemde amendement waar ik zeker achter kan staan.

Voorzitter. De "happy kip" heeft alles te maken met de verduurzaming. Als wij daarmee de kip happy kunnen maken, is dat een goede zaak. Dit past overigens ook goed bij de naam van de woordvoerder van de CDA-fractie...

Naar aanleiding van de opmerkingen, gemaakt over de Ruimte voor ruimte-regeling en het woningcontingent, wijs ik erop dat wij nieuwe woningmarktcijfers hebben gekregen. Gebleken is dat is geanticipeerd op het onderbrengen van statushouders. Voor alle gemeenten geldt een ruimer woningcontingent. Het is bovendien helemaal niet moeilijk om woonbestemmingen in het buitengebied in dit contingent op te nemen.

Voorzitter. Mevrouw Tuinder gaat voor kwaliteit, en dat geldt ook voor ons. Alleen, wat vindt de één van kwaliteit en wat vindt de ander daarvan? Waar zij spreekt over de lobby vanuit Nederland, kan ik zeggen dat wij pleiten voor een gelijk speelveld binnen Europa, en zeker géén Nederlandse "kop" op de regelgeving. Wij denken dat wij voldoende veilige regels en maatregelen hebben om ongewenste situaties te voorkomen. Van de amendementen van mevrouw Tuinder heb ik nog niet kennis kunnen nemen --ze zijn net ingediend-- maar ik hoop daarop in tweede termijn terug te komen.

Door mevrouw Tuinder is voorts het rapport van ZKA Consultants aangehaald. In dat verband gaat het om ruim duizend woningen. Mevrouw Tuinder had het over "duizenden" maar dat halen wij niet. Zij zal in het genoemde rapport hebben gelezen dat er wel 1400 objecten zijn die niet toekomstbestendig zijn en waarmee wij wat moeten. Als wij het in dit verband over "verpaupering" hebben, is het een goede zaak dat wij hiervoor in ons beleid een plek vinden. Hoe kunnen wij toeristisch aantrekkelijk blijven en mogelijkheden die wél toekomstbestendig zijn een kans geven? Het kan niet anders dan dat er hier sprake is van een bepaalde combinatie. Het is dus niet alleen een kwestie van nieuwbouw; er moet in deze sector ook worden gesaneerd.

Voorzitter. Het evacuatieplan bij een kernramp komt ook in het kader van de waterveiligheid om de hoek kijken. De

Veiligheidsregio is daar echt heel goed mee bezig. Wat moet er gebeuren bij een overstroming? Deze kwestie heeft ook impact op ons ruimtelijke beleid. Ruimtelijke adaptatie is nog steeds onderbelicht. Het lijkt mij goed om ook hiervoor in 2018 een opzet te hebben. Waar kunnen wij wél wonen en waar kunnen wij niet wonen? Het zijn zaken die wij nu toch echt veel serieuzer moeten gaan wegen.

Voorzitter. Ik zal mijn collega Van der Maas toch nog maar eens vertellen hoezeer de heer Willemse begaan is met het openbaar vervoer. Dat is mijn collega óók. Ik weet dat hij daar hele dagen mee bezig is. Dit onderwerp komt niet in het voorliggende stuk voor, maar op deze manier ben ik toch op de opmerkingen van de heer Willemse ingegaan. Hij heeft het voorts over grootschalige kassenbouwplannen, maar die zijn bij mij niet bekend. Ik onderstreep dat wij hiermee in Zeeland zeer terughoudend zijn. Natuurlijk kennen wij Warmco, een project in de havensector in het kader waarvan kassenbouw mogelijk wordt gemaakt, maar mij is niet bekend dat er voor andere plekken aan grote locaties wordt gedacht. Overigens, ook voor bestaande kassen zou het een goede zaak zijn wanneer maatregelen zouden worden genomen in het kader van "licht in donker".

De heer Babijn, die aandacht heeft gevraagd voor disteloverlast, kan ik zeggen dat ik met het waterschap heb afgesproken dat wij binnenkort bij elkaar komen om te bepalen hoe hiermee moet worden omgegaan. Ook door de ZLTO is een dringende oproep gedaan om hier nu eens wat aan te doen. Bij het beoogde overleg worden ook de terreinbeheerders betrokken.

Vervolgens, voorzitter, ga ik in op de amendementen, allereerst het amendement van de fractie van GroenLinks over de nertsenhoudery, nr. 3. Het daarin vervatte voorstel kan ik van harte ondersteunen. Ik raad de Staten de aanvaarding van dit amendement dan ook aan.

De intentie van amendement nr. 4 van de PvdA- en de GL-fractie over de aquacultuur is duidelijk, maar houdt wél een koerswijziging in ten opzichte van ons Omgevingsplan, die gevolgen heeft voor de vestigingsmogelijkheden in de twee concentratiegebieden. In praktische zin zal dit voor de sector geen belemmering zijn. Immers, er zijn op dit moment geen verzoeken voor die locaties. Ik beveel dit amendement niet aan en ik wijs het ook niet af. Ik laat het oordeel hierover over aan de Staten.

Voorzitter. Het oordeel van het college over amendement nr. 10 inzake de zonne-akkers heb ik al toegelicht. Ik herhaal de toezegging dat ik bij de Staten kom als er goede plannen zijn. Ik moet de Staten de aanvaarding van dit amendement sterk ontraden.

Naar aanleiding van amendement nr. 11 van de fractie van Zeeland Lokaal, gericht op het schrappen van artikel 2,5, eerste lid, wijs ik erop dat

het doel van de herziening van het Omgevingsplan juist is, te borgen dat de recreatiewoningen worden benut voor recreatieve verhuur. Je moet niet hebben dat er overal tóch gewoon wordt gewoond, hetgeen weer noopt tot het realiseren van andere parken. Je moet dan voor de recreatiesector wéér gaan bouwen. Wij willen niet dat deze voorzieningen alleen maar als vastgoedinvesteringen worden gebruikt. Immers, daarmee wordt niet het recreatieve aanbod bevorderd waar de markt daadwerkelijk om vraagt.

De heer **Faasse** (ZL). Voorzitter. Het zijn nu financiële producten, onroerend goed met verhuurgarantie en een regeling erachter. Het zijn juist wél vastgoedinvesteringen waar de gedeputeerde het over heeft. Mensen die hier graag een tweede huis, een recreatiewoning, zouden willen hebben voor eigen gebruik, wordt min of meer de pas afgesneden. Immers, ze moeten met een soort gedwongen winkelnering akkoord gaan als ze het koopcontract ondertekenen.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter, wij willen heel graag een kwalitatief goed toeristisch-recreatief aanbod en daarbij gaat het om recreatief gebruik. Daarnaast zijn er woonbestemmingen. Dat kan ook; er kan ook worden gebouwd voor de woningmarkt en de tweedewoningmarkt. Het kan allemaal. Zelfs deeltijdwonen is in Zeeland mogelijk. Echter, waar wij recreatieparken bouwen, hechten wij eraan dat daar op een professionele manier wordt verhuurd. Om die reden ontraad ik de Staten de aanvaarding van amendement nr. 11.

Amendement nr. 9 van de heer Babijn heeft betrekking op een bepaling die te maken heeft met het huidige artikel 2.12 inzake de EHS. Het zou bijzonder vreemd zijn, voorzitter, wanneer er nu andere begrippen zouden worden gehanteerd voor "openbaar belang" en "landschap". Wij hanteren hier begrippen die ook voor ons robuuste natuurnetwerk gelden, en het is van belang dat dat op dezelfde manier gebeurt. Daarom moet ik de Staten de aanvaarding van dit amendement ontraden.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. De gedeputeerde wijst mijn amendement af op grond van de wijze waarop een en ander wordt weergegeven en de daarbij te betrachten eenvormigheid, maar dat is niet de essentie van het amendement. De essentie is dat landschappelijke en cultuur-historische waarden ondergeschikt zijn aan het openbaar belang van het plaatsen van windturbines.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Het specifieke windmolenbeleid komt aan de orde in het Omgevingsplan en in de

verordening waarover wij nu spreken. In het kader daarvan vindt de integrale afweging plaats. Wij doen dat in het Omgevingsplan en daarbij willen wij de tekst, de begrippen, gelijk houden met datgene wat in verband met de EHS is opgenomen. Nogmaals, de afwegingen vinden plaats in het kader van het Omgevingsplan.

Vervolgens, voorzitter, richt ik mij op amendement nr. 2 van de fractie van de SGP en andere fracties.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Wij hebben de indruk dat de gedeputeerde wat het onderwerp van dit amendement betreft enigszins in verwarring is en de letterlijke tekst van de herziening van het Omgevingsplan niet helemaal op het netvlies had toen zij eerder hierop inging. Ik wijs erop dat in die letterlijke tekst niet zomaar simpel wordt gesteld dat bij gemeenten aandacht wordt gevraagd voor het geschetste probleem, maar "stellig". Als er sprake is van wijziging van agrarische bestemming in woonbestemming moeten gemeenten voorwaarden stellen, en dat is wat anders dan zomaar aandacht vragen. Ik realiseer mij dat een en ander, gelet op het gestelde in de verordening, niet afdwingbaar is maar hier is toch "stellig" sprake van provinciaal beleid. Vanwege die stelligheid hebben wij hiermee problemen. Het lijkt mij goed dat de gedeputeerde nog eens overweegt welk standpunt zij ten aanzien hiervan inneemt. Ons inziens gaat dit veel verder dan "zomaar even aandacht vragen".

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Volgens mij, voorzitter, ben ik zojuist wel degelijk uitgebreid ingegaan op de stelligheid of niet-stelligheid bij datgene wat wij vragen bij leegkomende agrarische bouwvlakken. Het college ziet dat er veel vrijkomt en houdt de gemeenten voor: maak daar beleid op. Het is vervolgens aan de gemeenten om te bepalen of er dingen mogen of niet. Dat gaan wij als provincie niet opleggen, maar het is wel van belang dat wij ons "aan de voorkant" realiseren dat er agrarische bedrijven zijn met grote opstallen. Wat gaan wij daarmee doen? Ze kunnen worden gebruikt als er sprake is van een nieuwe economische drager --dat is prima; dan gebeurt er verder niets-- maar het is ook mogelijk dat men er een woonbestemming van wil maken. Welnu, bij een woonbestemming hoort een beperkt aantal opstallen. Bij je eigen woning mag je niet onbeperkt opstallen bouwen; daar zijn regels en maten voor en die moeten worden toegepast op het moment dat er sprake is van een woonbestemming. Wij vragen van de gemeenten --zij krijgen er voldoende beleidsruimte voor-- om hiervoor maatwerk te leveren.

Voorzitter. Het is een behoorlijk complexe kwestie geworden. Misschien moet dit worden geagendeerd voor het Omgevingsplan-2018 en moeten wij hierover nu verder geen besluiten

nemen. In elk geval was het mijn bedoeling om nu na te gaan wat er tot 2018 al kan worden gedaan om te voorkomen dat wij in 2018 een nóg groter probleem hebben.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Zou het er alleen om gaan hiervoor bij de gemeenten aandacht te vragen, dan zou dat geen probleem zijn. Wij vinden dat hierover nog eens heel goed moet worden gedacht waarna erop teruggekomen kan worden bij de discussie over het nieuwe Omgevingsplan-2018.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Zeker, dat is de bedoeling. In elk geval moeten wij hier iets mee --nogmaals, er komt 130 hectare vrij-- en als wij hiermee iets doen, moeten wij dat goed doorwrocht doen, samen met partijen. Dit is daarvoor een eerste aanzet: kijken hoe het werkt. Blijkt dat het niet werkt, dan moeten we in 2018 wat anders. Overigens, wij moeten al heel snel aan "2018" beginnen.

De **voorzitter**. Is mijn conclusie juist dat u de Staten de aanvaarding van amendement nr. 2 ontraadt?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Ja. Voorzitter. De heer Babijn heeft een amendement ingediend waarbij ervan wordt uitgegaan dat bij beëindiging van een bedrijf...

De **voorzitter**. Dat amendement zie ik niet.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Hij heeft het samengevoegd...

De **voorzitter**. U reageert waarschijnlijk op een concept dat heeft gecirculeerd, maar wij hebben het nu over de ingediende amendementen. Er is één door de fractie van de PvZ ingediend amendement, namelijk nr. 9.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Ik doel op het amendement dat gezamenlijk door de fracties van SGP, CDA, PvZ en CU is ingediend.

De **voorzitter**. Dat is amendement nr. 2 en daarop bent u, mede in reactie op een interruptie van de heer Roeland, al ingegaan.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Vervolgens, voorzitter, kom ik bij amendement nr. 1 van de fractie van Zeeland Lokaal over het permanent bewonen van recreatiewoningen. In verband daarmee heb ik al gezegd dat wij centrale bedrijfsmatige exploitatie wél wenselijk vinden. Zoals ook voor amendement nr. 11 van de fractie van Zeeland Lokaal geldt, ontraadt het college de Staten de aanvaarding van dit amendement.

De SP-fractie heeft drie tekstuele amendementen ingediend. Zo wil men met amendement nr. 6 een andere tekst invoegen voor paragraaf 3,2, "Inzet provincie bebouwing aan de kust". Voorzitter. Ik meen dat hiermee niet iets méér wordt toegevoegd dan is vermeld in de bestaande tekst. Immers, in onze nota gaan wij uit van landschappelijke waarde. De SP-fractie wil een andere tekst.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Nee, wij willen geen andere tekst. Ik kan mij voorstellen dat u zich in dit amendement kunt vinden, want het heeft betrekking op de bestaande tekst. Er wordt alleen een onderdeel geschrapt, namelijk het gedeelte waarin vooruit wordt gelopen op het aanpassen van het besluit BARRO. Wij gaan ervan uit dat dit wordt besproken bij de behandeling van de Kustvisie.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. De wet BARRO is er en daarmee wordt bij deze herziening rekening gehouden. Het gaat om het beschermen van de kust. Als de wet BARRO landelijk vervalt, geldt in elk geval ónze regelgeving. Dat lijkt mij toch een goede zaak, overeenkomstig met datgene wat de SP-fractie wil.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Als inderdaad het verbod gehandhaafd wordt...

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). De wet BARRO is door de minister...

Mevrouw **Tuinder** (SP). Het is geen wet, maar een besluit. Het gaat om het besluit BARRO.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Dat besluit geldt nog steeds; het is niet door de minister teruggenomen. Wij hebben hier met de voorliggende herziening in voorzien. Eerder zag het er naar uit dat dit besluit wél zou worden ingetrokken.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanvaarding van amendement nr. 6 door het college wordt ontraden.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Amendement nr. 7 van mevrouw Tuinder beschouw ik als een tekstuele aanpassing. Wij hebben het over "inwoners en toeristen" en mevrouw Tuinder heeft het over "mensen". Wij hebben het over "landbouw" en mevrouw Tuinder heeft het over "voedselproductie". Voor mij zijn deze wijzigingen niet nodig, voorzitter. Ik beschouw dit amendement als overbodig. Volgens mij bedoelen wij hetzelfde.

Amendement nr. 8 van mevrouw Tuinder betreft de windenergielocaties. Voorgesteld wordt om paragraaf 3.14, actie 4, aan te vullen met: "zolang dit niet in strijd is met de landschappelijke

waarden en kwaliteiten en de landschappelijk waardevolle gebieden worden ontzien.". Voorzitter. Wij hebben ons windenergiebeleid en in dat kader zijn er voldoende afwegingsmogelijkheden om iets wel of niet toe te staan. Mijns inziens is deze aanvulling niet nodig.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Voorzitter. Dit is wel degelijk een nuttige toevoeging omdat in de bestaande tekst alleen over de veiligheid, de risicozonering, wordt gesproken, en niet over de landschappelijke waarden en kwaliteiten. Wij vinden deze aanvulling belangrijk en zeker niet overbodig.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Natuurlijk, maar het standpunt van GS is anders. Ik zou zeggen: breng dit amendement in stemming.

Voorzitter. Amendement nr. 5 van de CDA-fractie en andere fracties heeft te maken met de verduurzaming. Ik meen dat ik wat dit betreft duidelijk ben geweest. Volgens ons moet het woord "kunnen" worden uitgelegd zoals ik het eerder uitvoerig heb aangegeven. Tegen die achtergrond vinden wij dat dit amendement niet nodig is.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. De gedeputeerde heeft de Staten de aanvaarding van ons amendement nr. 10 ontraden. Zij heeft toegezegd dat zij op ad hoc-basis --als er een goed plan is-- met zo'n plan naar de Staten komt. Op zich kan ik daarmee leven, maar ik constateer ook dat daarmee het hele voorstel, nu opgenomen in deze herziening, niet meer nodig is. Immers, dat voorstel behelst een beperking van het beleid en als de gedeputeerde zegt dat dat beleid opzij wordt gezet als er sprake is van een goed plan, behoeft ons inziens dat beleid niet te worden opgenomen. Is de gedeputeerde in staat om vóór 3 juni met een soort interimbeleidsregel te komen, als gevolg waarvan de buitenwacht kan weten waaraan volgens de gedeputeerde een goed project moet voldoen? Daar hebben wij behoefte aan.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Die behoefte onderschrijf ik, voorzitter. Ik ken die behoefte, en dat is nou precies de reden waarom wij het hebben opgeschreven zoals wij hebben gedaan. Je moet dit echt heel zorgvuldig wegen. Je kunt echt niet zeggen: op vuilnisstortplaatsen wél. Er zit veel meer achter. De ene vuilnisstort is de andere niet. Het ene gebied is het andere gebied niet. Juist omdat het zo nauw luistert, hebben wij tijd nodig om dit beleid te ontwikkelen. Neen, voorzitter, ik kan de gevraagde toezegging niet doen.

De heer **Schonis** (D66). Dan is het helder, voorzitter. Natuurlijk kan men niet op ad hoc-basis het ene initiatief wel aanvaarden en het andere niet.

Er dient altijd sprake te zijn van een belangenafweging, in het kader van goede ruimtelijke ordening, maar moet nu niet worden geconcludeerd dat wij voor de komende twee jaar de ontwikkeling van zonne-energie in Zeeland op slot zetten?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Nee, u heeft kunnen lezen waar het wél kan. Er zijn al drie projecten die wél kunnen. Voorzitter, ik verval nu echt in herhaling. Het mag wél, maar niet in het landschappelijke gebied, niet zomaar. Vervolgens gaan wij beleid ontwikkelen en dat doen wij samen met andere partijen. Volgens mij ontstaat er op die manier zorgvuldig beleid, en anders krijg je toch zoiets van: vóór 1 juni wel en na 1 juni niet. Daar voel ik helemaal niets voor.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Ik dring erop aan dat in tweede termijn de amendementen worden behandeld in de volgorde van de door de griffie aangegeven nummers.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Dank u zeer, mijnheer Temmink.

De **voorzitter**. Die werkwijze lijkt mij verstandig, maar het gaat natuurlijk om de inhoud. De nummers helpen ons.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. De heer Temmink, die een opmerking over het ontgassen van schepen heeft gemaakt, kan ik zeggen dat wij gisteren een interprovinciaal overleg hebben gehad over het varend ontgassen. Inmiddels is hierover een onderzoeksrapport van CE Delft verschenen. Afgesproken is dat er gezamenlijk wordt opgetrokken; ik doel nu op de provincies Noord-Holland, Utrecht en wellicht ook Flevoland. Het genoemde rapport zal naar het ministerie van I&M worden gestuurd, met een brief waarin wordt herinnerd aan de eerder, in december 2014, aan staatssecretaris Mansveld verzonden brief, opdat die brief nu eindelijk eens wordt beantwoord. Overigens, ik weet dat men op het ministerie bezig is om tot internationale wet- en regelgeving te komen, en dat dat niet meevalt.

Wij zullen nogmaals aandringen op een nationaal verbod en vragen de medewerking van het ministerie om te komen tot inzet van de hierbij betrokken rijksdiensten, waaronder Rijkswaterstaat en Inspectie leefomgeving en transport, met name in vervand met de handhaving. Die handhaving wordt bijzonder ingewikkeld als er geen nationaal verbod is. Voorts is afgesproken dat wij in Zeeland in de tussentijd met de voorbereiding van regelgeving beginnen. Wij vragen het ministerie om binnen een redelijke termijn te reageren, maar dat is een relatief begrip. Nogmaals, voorzitter, wij gaan

starten met die voorbereiding, en ik neem aan dat de heer Temmink daar heel gelukkig mee is.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor deze uitleg. Is het genoemde rapport al openbaar? Zo ja, kunnen de Staten het dan krijgen?

De heer **De Reu** (GS). Ik neem aan dat het openbaar is, maar ik zal het nagaan.

De vergadering wordt voor enige tijd geschorst.

De heer **Ruissen** (VVD). Voorzitter. In tweede termijn danken wij het college voor de uitgebreide beantwoording van onze vragen en beperken wij ons tot de amendementen. Het is niet goed doenlijk ze alle elf de revue te laten passeren en daarom richt ik mij alleen op de amendementen die onze steun zullen krijgen.

Wij zullen voor amendement nr. 2 stemmen, en hetzelfde geldt voor amendement nr. 3. Met amendement nr. 5 hebben wij erg geworsteld. Wij constateren dat er naar aanleiding van dit amendement veel onduidelijkheid ontstaat, onder meer als gevolg van verschillende interpretaties. Daarom vragen wij ons af: waarom zouden wij niet gewoon de bestaande tekst handhaven en daarmee de in de herziening voorgestelde wijzigingen steunen? Voorzitter, dat is wat wij doen.

De heer **Faasse** (ZL). Voorzitter. De kust is iets waar we met z'n allen van houden. De kust is echter voor een groot deel niet natuurlijk gevormd. Stel nu eens dat dit jaar zou worden voorgesteld om de Zeelandbrug, inmiddels 40 jaar oud, af te breken, dan zouden er ongetwijfeld protesten en bezwaren komen. Die brug ligt er en is fantastisch mooi. Hetzelfde geldt voor de stormvloedkering, waarvan je zou kunnen zeggen dat die tweemaal elf kilometer toevoegt aan de eerder genoemde 650 kilometer. Ook daarop moeten wij zuinig zijn. Ik vind, voorzitter, dat wij de boel niet op slot moeten zetten.

Door de fracties van SP en GroenLinks zijn enkele opmerkingen gemaakt over bedrijvenclusters. Gedoeld werd op Colijnsplaat als iets dat daar niet hoort. Voorzitter. Ik vind dat je moet kijken naar de kansen die je hebt. Bij Colijnsplaat is er sprake van een zoutwaterleiding die een stuk de Oosterschelde ingaat. Volgens mij is het water bij Colijnsplaat zuiverder dan bij Bruinisse of Yerseke, al zal het niet veel uitmaken. Als het Kustlab ooit van de kant afkomt, is dat een ontwikkeling die men gewenst kan vinden. Er kan sprake zijn van een zekere verstoring van het

huidige landschap, maar mijns inziens behoeft dat niet negatief te zijn.

Vervolgens richt ik mij op amendement nr. 2. Voorzitter. Als je een boerenwoning koopt en vervolgens andere opstallen moet slopen, is dat nogal een kapitaalvernietiging. Mijn Zeeuwse zuinigheid verzet zich dergelijke verplichtingen. Als mensen dit zelf willen doen... Ze mogen met hun bezit doen wat ze willen, zij het dat er niet zomaar mag worden bijgebouwd. Ik kan mij voorstellen dat iemand een boerderij koopt, met een grote schuur, en daarin een manege wil hebben, voor zichzelf, voor eigen paarden. Die mensen zijn er. Zelf ben ik bang voor paarden maar er zijn mensen die ervan genieten. Ook kan ik mij voorstellen dat iemand oude auto's of landbouwvoertuigen spaart. Dat kost een paar centen, maar die kun je dan óók kwijt in zo'n schuur. Waarom gaan wij dat verbieden?

Voorzitter. Wat mijn amendement nr. 11 betreft neem ik afstand van de daarop gegeven toelichting. Dat helpt mij om stemmen hiervoor te verkrijgen. Het amendement handhaaf ik maar de toelichting schrap ik.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Toen ik tijdens de lunch nog eens mijn vragen de revue liet passeren, realiseerde ik mij dat de gedeputeerde niet was ingegaan op mijn opmerking over de hotspots. Ik heb haar gevraagd waarom is gekozen voor een generale benadering hiervan, met kwaliteitscriteria. Wellicht is zij bereid om hier nog iets over te zeggen.

Voorts ga ik in op het verhaal van de "kapitaalvernietiging", als gevolg van de vermeende verplichting tot sloop van grote schuren wanneer een boerderij een bestemmingsplanwijziging ondergaat. Voorzitter. Ik moet zeggen dat mijn fractie het betoog van de gedeputeerde hierover overtuigend vond. Wat ik de indieners van het desbetreffende amendement wil voorhouden, is dat er in de toekomst toch sprake is van een te groot bouwvolume en dat je als eigenaar voor een keuze staat. Je kunt het vastgoed een agrarische bestemming laten houden, je kunt het een bestemming als nieuwe economische drager geven en je kunt er een woonbestemming aan geven. Als een eigenaar kiest voor het laatste en als er sprake is van een grote loods, dan heeft hij een probleem. Hij kan er oude auto's in stallen of er een manege van maken, maar de belangstelling daarvoor is geringer.

Er is dus sprake van een probleem en de vraag is: hoe gaan wij daarmee om? De neiging zal toch bestaan om daarvoor bedrijfsmatige activiteiten te zoeken, maar die moeten bestemmingsplanmatig goed worden geregeld. Ik vind het voorstel van het college overtuigend: er moet een keuze worden gemaakt en als een eigenaar kiest voor de optie wonen, moet er een antwoord komen op de vraag: hoe verder?

Overigens, als een eigenaar kiest voor het handhaven van de agrarische bestemming, is een burgerbewoning mogelijk mét verhuur van de schuur aan een agrariër. Niets verplicht een koper om de bestemming te wijzigen in de richting van wonen.

De heer **De Visser** (SGP). Voorzitter. Wij zijn mede-indiener van amendement nr. 2 en wij blijven dit amendement steunen. Ook zullen wij voor de amendementen nrs. 3 en 5 stemmen.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Voorzitter. Wij blijven amendement nr. 2 steunen. Het aantal woorden dat nodig is om uit te leggen wat hierbij precies de bedoeling is, vinden wij echter erg groot. Voorts voelen wij wel wat voor amendement nr. 5, maar ook wat dat betreft zijn veel woorden nodig om uit te leggen wat er wordt bedoeld. Daarom gaan wij graag terug naar de oorspronkelijke tekst. Uiteraard handhaven wij amendement nr. 10 inzake de zonneakkers.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Ik dank de gedeputeerden voor hun antwoorden.

Mijn fractie geeft geen steun aan de amendementen nrs. 1 en 2. De amendementen nrs. 3 en 4 zijn door onszelf ingediend. Wij kunnen niet instemmen met de amendementen nrs. 5 en 6, maar wij gaan wel akkoord met de amendementen nrs. 7 en 8. Wij zullen niet voor amendement nr. 9 stemmen. Over amendement nr. 10 hebben wij lang nagedacht, maar uiteindelijk zullen wij dit amendement niet steunen, mede gelet op de reactie van de gedeputeerde. Er zijn elders nog genoeg mogelijkheden om zonne-energie te realiseren. Uiteraard zijn wij voor duurzame energie en voor het waarmaken van het klimaatakkoord, maar wij denken dat dat binnen Zeeland ook heel goed op andere manieren kan. Wat de vervolgstappen betreft wachten wij op 2018. Mijn fractie zal voor amendement nr. 11 stemmen.

De heer **Geluk** (CDA). Voorzitter. Ik leg de gedeputeerde nog enkele vragen over de zonneakkers voor. Is onze conclusie juist dat iedereen met goede plannen kan komen, óók na 1 juni? Zal het college de Staten jaarlijks laten zien welke aanvragen voor projecten afgewezen of goedgekeurd zijn?

Voorzitter. Ons is opgevallen dat de heer Babijn in verband met zijn amendement in feite zegt: een windmolen niet, maar een boortoren wél. Is deze conclusie juist?

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter, ik heb mij beperkt tot het schrappen van de zin waarin het duidelijk om windturbines gaat.

De heer **Geluk** (CDA). Dat is duidelijk. Dank u wel.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Voorzitter. Ons stemgedrag, dat ik nu niet verder toelicht, zal u niet verbazen.

De heer **Willemse** (50-Plus). Voorzitter. Ik ben min of meer terechtgewezen naar aanleiding van mijn opmerkingen over het openbaar vervoer, maar ik lees in het Omgevingsplan wel degelijk dat de provincie voor het toekomstbestendig maken van voorzieningen is. Zij streeft ernaar Zeeland goed bereikbaar te houden door tegemoet te komen aan de vraag naar afgestemd OV. Daar ben ik op ingegaan. Mijn fractie is tegen "afgestemd OV". Wij vinden dat dit gewoon een algemene voorziening, normaal OV, moet zijn. Ik vind dit voor de achterban van 50Plus van groot belang.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Ik complimenteer het college met het feit dat door de gedeputeerde is toegezegd dat er extra aandacht komt voor de disteloverlast, met name in verband met nieuwe natuurgebieden. Mijn conclusie is: na het waterschap nu de provincie. Hartelijk dank daarvoor.

Wat amendement nr. 2 betreft heeft de gedeputeerde geprobeerd ons ervan te overtuigen dat de bedoelde passage anders moet worden geïnterpreteerd dan zoals het er staat, maar onze fractie houdt er altijd aan vast dat het gewoon duidelijk zwart op wit moet staan en niet afhankelijk mag zijn van interpretaties. Daarom handhaaf ik mijn steun aan dit amendement. Samen met de andere indieners hoop ik op voldoende steun.

Ook met betrekking tot amendement nr. 5 over de intensieve veehouderij gaat het om "een woordje verschil". "Per saldo" is niet hetzelfde als een verbetering op alle punten. Wij vinden dit een prima amendement.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. Mijn fractie zal de amendementen nrs. 3 t/m 5 zonder meer steunen. Voorts handhaven wij ons amendement nr. 10 en wachten wij de reactie van de gedeputeerde op de vragen van de heer Geluk over dit onderwerp af.

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. Mijn fractie steunt de amendementen nrs. 2, 3, 5, 9 en 10.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Naar aanleiding van vragen gesteld over de hotspots, wijs ik erop dat wij met betrekking tot de fasering afhankelijk zijn van andere partijen. Daarom hebben wij algemene eisen gesteld om voor de nog niet ontwikkelde hotspots bescherming te realiseren.

De heer Geluk, die vragen heeft gesteld over de zonneakkers, kan ik zeggen dat "1 juni" niet mijn datum is. Ik constateer dat deze datum een eigen

leven gaat leiden, maar de Staten stellen vandaag het herziene Omgevingsplan vast, punt. In het kader daarvan worden afspraken gemaakt. Als er daarna plannen komen waarvan wij vinden dat ze zó goed zijn dat ze naar de Staten kunnen, komen wij daarmee naar de Staten. Ik denk voorts, voorzitter, dat de indieners van dergelijke plannen de Staten weten te vinden, en dat wij niet bij moeten houden wat wij afwijzen en waarom wij het afwijzen. Dan halen wij er weer een hele administratie bij. Nogmaals, goede plannen die ons worden voorgelegd, daarmee komen wij naar de Staten en wat dat betreft heb ik niks met de datum 1 juni. Het kan in september, in oktober, volgend jaar... Je moet dit niet willen limiteren met een bepaalde datum.

De heer **Geluk** (CDA). Voorzitter. Waarom wil de gedeputeerde de Staten niet informeren over afgewezen aanvragen?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Ik wil alles, maar je moet het ook een beetje efficiënt houden. Waar gaat het om? Soms is het een telefoontje, soms wordt er gepolst, in de zin van: "wat is er mogelijk?". Als het om ingediende serieuze plannen gaat, hebben die natuurlijk een bepaalde status. Dan is het niet zo moeilijk, maar als ik hiervan een overzicht moet geven, ben ik nooit compleet. Laat ik het zo zeggen.

De heer **Geluk** (CDA). Maar dát is onze vraag: als er echt serieuze plannen worden ingediend, die vervolgens worden afgewezen, dan zien wij graag dat daarover naar de Staten wordt teruggekoppeld.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Die toezegging kan ik doen, maar dan hebben wij het écht over serieuze zaken.

De heer **Geluk** (CDA). Prima.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Kennelijk heb ik heel veel woorden nodig gehad bij mijn bespreking van twee amendementen. Wat het amendement over de agrarische bebouwing betreft gaat het om de vraag of de Staten willen trachten om te voorkomen dat er als gevolg van leegstand verpaupering optreedt. Het andere amendement handelt over de verduurzaming van de intensieve veehouderij en daarbij gaat het om de stelling: het milieu mag niet slechter worden en per saldo moet er sprake zijn van verbetering. Kortere, voorzitter, kan ik het niet zeggen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat thans kan worden overgegaan tot stemming, eerst over de amendementen en daarna over het statenvoorstel.

Verder constateer ik dat enkele amendementen met elkaar samenhangen, namelijk de amendementen nrs. 1 en 11, beide van de fractie van Zeeland Lokaal. Amendement nr. 11 komt neer op: geen regels stellen in verband met permanente bewoning van recreatiebungalows. In amendement nr. 1 wordt in dit verband gesproken over 10%. Amendement nr. 11 is dus vérstrekkender dan amendement nr. 1. Daarom stel ik voor om eerst te stemmen over amendement nr. 11, en daarna over amendement nr. 1.

De amendementen nrs. 8 en 9 gaan beide over windenergie. Amendement nr. 9 is het meest vérstrekkend omdat daarmee wordt bepleit de passage over windenergie helemaal te schrappen. Amendement nr. 8 voorziet in aanpassing van deze passage. Daarom stel ik voor, eerst te stemmen over amendement nr. 9, en daarna over amendement nr. 8.

Mij blijkt dat de Staten met de door mij voorgestelde werkwijze kunnen instemmen. De volgorde waarin de amendementen in stemming zullen worden gebracht, is derhalve: 11, 1 t/m 7, 9, 8 en 10.

Wat amendement nr. 5 betreft heb ik begrepen dat als mede-indieners willen worden beschouwd de fracties van de SGP, de CU en de PvZ. Het is goed om dit nog eens duidelijk aan te geven.

Amendement nr. 11 van het lid Faasse over het schrappen van artikel 2,5, lid 1 (regels permanente bewoning recreatiebungalows), wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van ZL, PvZ, 50-Plus, de SP en GL voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 1 van het lid Faasse over het toestaan van 10% permanente bewoning van recreatiebungalows, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat het lid Faasse voor dit amendement heeft gestemd.

Amendement nr. 2 van het lid De Visser c.s. over sanering opstallen agrarisch gebied, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SGP, de CU, de SGP, de VVD, het CDA, 50-Plus, de PvZ en ZL voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 3 van het lid Temmink over de definitie van bedrijfsvloeroppervlak agrarische bouwwerken, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de CU tegen dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 4 van het lid Temmink c.s. over industriële aquacultuur, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL, de PvdA, de SP, de PvZ, 50-Plus, D66 en de CU voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 5 van het lid Geluk c.s. over de begripsbepaling voor "verduurzaming", wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de SGP, de CU, de VVD, de PVV, D66, 50-Plus, ZL en de PvZ voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 6 van het lid Tuinder over bebouwing aan de kust, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de SP voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 7 van het lid Tuinder over waterkwaliteit in het landelijk gebied, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en GL voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 9 van het lid Babijn over het schrappen van een onderdeel in een nieuw toe te voegen lid 4 bij artikel 2.17 (inrichtingen windenergie), wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvZ, de PVV, ZL en 50-Plus tegen dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 8 van het lid Tuinder over een toevoeging aan hoofdstuk 5, paragraaf 3.14

(windenergielocaties), wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GL, de PvZ en 50-Plus voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 10 van het lid Schonis c.s. over zonne-akkers, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, de CU, de PVV, de PvdA, 50-Plus en ZL voor dit amendement hebben gestemd.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. Nu amendement nr. 10 is verworpen, wil ik graag een motie indienen.

De **voorzitter**. Dat kan.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. Nu wij duidelijk van gedeputeerde Schönknecht hebben gehoord dat zij bereid is om "goede plannen", zoals zij het heeft genoemd, voor zonneakkers aan de Staten voor te leggen, lijkt het ons een goede zaak dat initiatiefnemers en gemeenten weten dat die mogelijkheid er is. Daarom dienen wij een motie in.

De **voorzitter**. Door het lid Schonis c.s. is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 11 maart 2016;

overwegende dat:

- het beleid voor zonneakkers buiten het bestaande stedelijke gebied, zoals het nu is verwoord in het herziene Omgevingsplan Zeeland, de bouw van nieuwe zonneakkers niet toestaat tot het moment dat de nog op te stellen Energiekansenkaart in het toekomstige Omgevingsplan, in 2018, wordt opgenomen;*
- om de landelijke doelstellingen voor duurzame energie in 2020 te kunnen halen, het noodzakelijk is dat men voortgang blijft maken met nieuwe projecten voor duurzame energie;*
- gedeputeerde Schönknecht heeft toegezegd dat zij bereid is om goede projecten, die in de periode tussen nu en de integrale herziening in 2018 worden ingediend en die afwijken van het nieuwe beleid, na een integrale afweging van alle belangen ter besluitvorming aan Provinciale Staten voor te leggen;*
- het daarvoor noodzakelijk is dat gemeenten en initiatiefnemers op de hoogte worden gebracht van deze mogelijkheid;*

roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- in het tweede kwartaal van 2016 alle gemeentebesturen per brief te vragen of binnen hun gemeentegrenzen initiatieven op het gebied van zonneakkers actueel zijn;*
- daarover Provinciale Staten schriftelijk te informeren;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 12.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS).

Voorzitter. Deze motie klinkt vriendelijk, maar is ook heel uitnodigend. De inhoud ervan gaat veel verder dan mijn toezegging is bedoeld. Wij willen kiezen voor een bepaald beleid waaruit naar voren komt dat wij met zonne-energie op landbouwgronden heel voorzichtig moeten omgaan. Dat moeten wij op dit moment niet stimuleren want wij hebben geen beleid waaraan wij het kunnen toetsen. Het moet dus wel een héél goed en bijzonder plan zijn, met een grote kans van slagen, zodat wij daarvan kunnen zeggen: wij gaan ermee naar de Staten. Mij gaat het veel te ver om nu gemeenten te gaan oproepen, zoals in de motie wordt bedoeld. Immers, daarmee wordt de indruk gewekt dat alles maar mogelijk zou zijn. Hiermee worden gemeenten opgeroepen om plannen in te dienen. Voorzitter, ik ontraad de Staten de aanvaarding van deze motie.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. Ik handhaaf de motie. Ik snap niet, mevrouw Schönknecht, waarom u enerzijds, in antwoord op vragen van de heer Geluk zegt dat u goede plannen zeker zult steunen, en anderzijds nu zegt: ik ga niet vragen om goede plannen. Dit kan ik niet uitleggen; het spijt mij zeer.

De heer **Ruissen** (VVD). Voorzitter. De gedeputeerde heeft een nogal klip en klaar-antwoord gegeven naar aanleiding van deze motie. De heer Schonis handhaaft de motie --en dat is zijn goed recht-- maar hij zou ook kunnen luisteren naar de reacties van de andere fracties vóór hij besluit om de motie te handhaven. Ons inziens gaat het om een motie waarmee verwachtingen worden gewekt en die in strijd is met datgene wat in het herziene Omgevingsplan staat. Daar moeten wij met elkaar niet op uit zijn. Ik geef de heer Schonis écht in overweging om zijn motie niet te handhaven. Wij zullen haar in elk geval niet steunen.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Voorzitter. Ons gaat het erom dat aan partijen kenbaar wordt gemaakt dat er met betrekking tot zonneakkers mogelijkheden zijn. Zoals het nu in het herziene

Omgevingsplan staat, komt het neer op: dit is het; wij wachten tot 2018 en daarna zien wij verder. Wij vinden het van belang dat dergelijke initiatieven op gang komen en blijven komen. Hoe kan hierover worden gecommuniceerd wanneer het herziene Omgevingsplan op deze manier wordt vastgesteld? Ik zou zeggen: als er op dit gebied initiatieven zijn, durf dan bij ons aan te kloppen.

De **voorzitter**. Moties worden altijd in stemming gebracht na de stemming over het statenvoorstel. Omdat de leden de tekst van deze motie nog niet voor zich hebben, stel ik voor om over deze motie te stemmen na afhandeling van het volgende agendapunt. Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

In stemming komt het statenvoorstel.

De **voorzitter**. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Mijn fractie stemt tegen dit voorstel vanwege het onderdeel "windturbines".

Het statenvoorstel, zoals het luidt na de aanvaarding van de amendementen nrs. 2, 3 en 5, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van ZL, 50Plus, D66, het CDA, GL, de PvdA, de PVV, de SGP, de CU en de VVD voor dit voorstel hebben gestemd.

23. Statenvoorstel Strategisch masterplan NV Zeeland Seaports (ZSP) 2015-2022 (SERV039)

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter, collega's. Het is goed dat nu dit masterplan ter vaststelling voor ons ligt. Mijn fractie kan met dit plan instemmen, maar ik maak er niettemin enkele opmerkingen over.

De rode draad in dit stuk is: samenwerking met relevante stakeholders, in het havengebied, in en buiten Zeeland en met andere havens. Dat is prima, wat de VVD-fractie betreft, maar tevens is van belang dat dit masterplan vlot een vertaling krijgt in managementagenda en jaarplan, en tot uitvoering komt. Daartoe behoren ook de onderdelen die rechtstreek uit de aandeelhoudersstrategie komen, te weten herstel van de eigen vermogenspositie, herstructurering van de financieringsstrategie met afbouw van overheids garanties en vervreemding of verhangning van niet-core deelnemingen, zoals Warmco.

Een ander belangrijk aandachtspunt blijft de containerisatie, een ontwikkeling die ZSP niet mag missen. De komende jaren gaat het havenbedrijf inzetten op een midsized containerterminal en het stelt mijn fractie ook gerust dat voor de langere termijn de locatie gereserveerd blijft voor een terminal met de afmetingen van een WCT, zoals het zo mooi in het voorstel staat.

De infrastructurele verbindingen en de nautische toegankelijkheid van de Zeeuwse havens zijn eveneens een speerpunt. Het ambitieniveau op deze onderdelen is voor de komende jaren hoog en het is daarom van groot belang dat de neuzen van de hierbij betrokken partijen in dezelfde richting komen te staan, voor zover dat nog niet het geval is. Ook moet een krachtige lobby inzet van handelen zijn, onder andere op het vlak van infrastructuur.

Voorzitter. De uitdagingen voor ZSP zijn nog groot. Eensgezind optrekken door en met alle stakeholders is onontbeerlijk. Nogmaals, wij wachten met spanning op een voortvarende vertaling en uitvoering van dit plan.

Mevrouw **Pijpelink** (PvdA). Voorzitter. "Winning combinations"; het is een "flashing" titel voor het nieuwe Strategische masterplan van ZSP waarover de Staten vandaag een oordeel mogen vellen. Op de homepage van zijn website vertelt het bedrijf dat men "driven by dedication" is, gedreven door toewijding, en verantwoordelijk voor de promotie van het Zeeuwse havengebied.

Voorzitter. Voor veel mensen die niet ingewijd zijn in deze materie zal het de vraag zijn waarom een bedrijf als ZSP zijn doelen en plannen aan een democratisch orgaan moet voorleggen. Welnu, het bedrijf is verbonden aan de provincie omdat die provincie zich voor het enorme bedrag van 500 miljoen garant heeft gesteld voor de leningen die ZSP is aangegaan. Daarmee neemt de provincie dus met publieke middelen een risico op zich, en dat doet zij niet voor niets. ZSP behartigt de belangen van de Zeeuwse havens, een belangrijke, essentiële motor van de Zeeuwse economie. Daar profiteren wij met z'n allen van. Vele Zeeuwse bedrijven en Zeeuwse burgers die in de havens werken, profiteren van de inspanningen die ZSP levert.

Het masterplan heeft als doel het schetsen van het beste toekomstperspectief voor de Zeeuwse havens, tot 2020. Eén van de doelstellingen van het masterplan is een financieel gezonde organisatie tot stand te brengen, met een jaaromzet van meer dan 70 miljoen. Het woord "fit" komt een aantal keren terug in het masterplan. Onze fractie hoopt zeer dat hiermee wordt bedoeld dat ZSP een energiek, fris en gezond havenbedrijf wil zijn of worden. Met name energiek, voorzitter, en dat aspect missen wij een beetje in dit masterplan. De energie, de flow, de passie... Wat

ons betreft ontbreken die. Ja, de ambities zijn hoog, maar de focus lijkt toch wat te ontbreken. In de economische wereld van vandaag lijkt het ontwikkelen van en focussen op een "unique sellingpoint" --het unieke karakter van een product; in dit geval het product Zeeuwse haven-- een goede overweging. Wij weten immers niet hoe de economisch-financiële wereld van morgen, laat staan die van 2020, eruitziet.

Voorzitter. Onze fractie zou graag zien dat de speren van ZSP meer specifiek worden gericht, waarbij er een keuze wordt gemaakt voor de havens waarmee intensief samengewerkt gaat worden. In het masterplan wordt gesteld dat ZSP openstaat voor samenwerking met een andere haven en dat is naar het oordeel van mijn fractie geen energiek, geen proactief beeld. De relatie met de Vlaamse havens lijkt vooral tegen de achtergrond van de concurrentiesituatie te worden benaderd, terwijl wij denken dat in nauwe samenwerking met met name Gent dé kansen liggen voor de Zeeuwse havens. Ziet ook het college in deze samenwerking de beste kansen?

Voor de PvdA zijn de Zeeuwse havens vooral een banenmotor, een bestaanzekerheid voor veel mensen en een werkplek om terecht trots op te zijn. Mijn fractie heeft met zorg de berichtgeving in de media gevolgd over de notitie die de ondernemingsraad (OR) van ZSP heeft opgesteld. Een havenbedrijf in de Delta van Zeeland, met Antwerpen als achterland en Rotterdam als grote slokop, een havenbedrijf dat voor veel uitdagingen staat om geformuleerde ambities waar te maken en gestelde doelen te bereiken, heeft een krachtige symbiose nodig tussen alle werknemers en de directie. Alleen bij déze symbiose zullen werknemers de benodigde competenties zoals creatief en oplossingsgericht, wendbaar en slagvaardig, kunnen doorontwikkelen en durven inzetten.

Onze fractie vraagt zich bezorgd af of de huidige directie, met een interim-CEO, aan de te stellen voorwaarden voldoet en de juiste ingrediënten inzet om een interne cultuur te bewerkstelligen waarin alle werknemers van ZSP zich kunnen ontwikkelen en zich competenties verder eigen kunnen maken. Hoe kijkt het college aan tegen de intentie van de raad van commissarissen om de interim-CEO in een nieuw contract voor een langere periode te verbinden aan ZSP? Heeft het college voldoende vertrouwen in de vaardigheden van de interim-CEO om ZSP en zijn werknemers naar de gestelde ambities en doelen te brengen?

De heer **Van de Velde** (SGP). Voorzitter. Ik vraag mij af waarop de zorgen van de PvdA-fractie zijn gebaseerd. Gaat het daarbij alleen om de signalen van de OR die wij in de media hebben kunnen lezen? Of zijn er nog andere signalen?

Mevrouw **Pijpelink** (PvdA). Zoals ik mijn bijdrage al heb gezegd: onze zorgen zijn gebaseerd op de signalen die uit de media naar voren zijn gekomen naar aanleiding van een interne notitie die de OR heeft opgesteld.

Voorzitter. Is het college het eens met het uitgangspunt van mijn fractie dat deze mogelijke benoeming dient plaats te vinden met inachtneming van de voorwaarden die behoren bij de huidige norm, vermeld in de Wet normering topinkomens (WNT)?

Voorzitter. De "flashing" titel "Winning combinations" zou wat onze fractie betreft van toepassing mogen zijn op een gerichte samenwerking met de Vlaamse haven Gent. Daarnaast adviseren wij de aanstaande CEO werk te maken van de verbinding met de werknemers van ZSP. Immers, dát zal de belangrijkste "winning combination" zijn, nu en in de toekomst van het Zeeuwse havenbedrijf, om dat bedrijf financieel gezond te maken. En dan is "driven by dedication" méér dan alleen een motto op de website, maar een lijfspreuk.

De heer **Bierens** (VVD). Uw fractie baseert zich op berichten in de media, maar heeft u ook de partijen gesproken waar het over gaat, waar kennelijk discussie over is? Ik vind het heel "apart" dat u nu, in een dergelijk debat, de positie van iemand min of meer ter discussie stelt.

Mevrouw **Pijpelink** (PvdA). Ik stel geen positie ter discussie. Ik vel geen oordeel, maar mijn fractie kent zorgen over de signalen die naar buiten komen met betrekking tot de verbindingen tussen directie en werknemers. Wij vragen ons af --wanneer die verbindingen ontbreken-- of in een dergelijke situatie het realiseren van gestelde ambities kan worden waargemaakt. Het is daarop dat wij van het college een reactie vragen.

De heer **Verburg** (CU). Voorzitter. Mijn fractie is blij met de koers die met dit masterplan wordt ingezet. Wij staan volledig achter de lijn waarbij versneld de schuldenlast wordt teruggebracht en niet-core-activiteiten, zoals Warmco, worden verkocht of verhangen. Uitstekend, ook, om synergie na te streven met datgene wat wij al aan bedrijven hebben. Samenwerking en partnerschappen met andere havens, waaronder Gent, juichen wij zeker toe. Alleen samen kan ZSP als fitte organisatie dé logische partner in de Delta worden. Wat de hoofdlijnen betreft is onze boodschap: volle kracht vooruit. De plannen dienen zo snel mogelijk te worden omgezet in actie.

Vervolgens willen wij drie zorgpunten aankaarten: het personeel, het risicomanagement en het beloningsbeleid. Voorzitter. Wat het eerste punt betreft bespeuren wij in dit plan en in de

toelichting daarop een soort vanzelfsprekendheid waar het gaat om personeelsuitbreiding, met maar liefst 10%. Dit biedt enerzijds kansen om de gemiste "terriërs" binnen te halen, maar verhoogt anderzijds het kostenniveau. Men kent vast wel het joodse gezegde: "Ik wens u veel personeel toe". Ook bij DELTA hebben wij gezien dat de personeelsomvang uitdijde en het rendement verdampte. Wij verwijzen in dit verband ook naar de aandeelhoudersstrategie waarin nadrukkelijk is vermeld dat de directie voortdurend moet zijn gefocust op optimalisatie van bedrijfsresultaten.

Ons bereiken signalen waaruit naar voren komt dat er nog veel winst is te behalen door slimmer te werken, met nauwere samenwerking met bedrijven en andere organisaties. Ook signalen in de krant lijken erop te wijzen dat er voor wat betreft het binden en boeien van het personeel ook nog wel vooruitgang te boeken valt. Wil de gedeputeerde ons toezeggen dat er eerst onderzoek wordt gedaan naar de mogelijkheden van training, opleiding en samenwerking vóór er extra personeel wordt aangenomen? Personeelsmanagement vraagt om integrale aanpak waarbij wat ons betreft numerieke uitbreiding het sluitstuk dient te zijn.

In de tweede plaats vraag ik aandacht voor de risico's. Voorzitter. Warmco is een duidelijk voorbeeld van risico's die zich kunnen voordoen. Een belangrijk aandachtspunt in de aandeelhoudersstrategie is dat er geen maatschappelijke kosten worden ondergebracht bij ZSP zonder sluitende businesscase. Dat is een opdracht aan onszelf die door mijn fractie wordt onderschreven. Echter, van de kant van ZSP vragen wij om adequate risicobepaling en -beheersing bij projecten, en daarover lezen wij nagenoeg niets in het masterplan. Als provincie maken wij een belangrijke inhaalslag met het risicomanagement en mijn fractie wil voorkomen dat wij straks alsnog lek varen bij een "verbonden partij" als ZSP. Kan de gedeputeerde ons toezeggen dat bij ZSP het risicomanagement op hetzelfde niveau wordt gebracht als voor de provincie geldt? Zo ja, hoe wordt dit dan gerealiseerd?

In de derde plaats noem ik het beloningsbeleid bij ZSP. Voorzitter. De Wet normering topinkomens (WNT) is niet standaard van toepassing op deze organisatie omdat er niet alleen publieke aandeelhouders zijn. Echter, als onze fractie de grootte en de complexiteit van de organisatie in ogenschouw neemt, is zij er vooralsnog niet van overtuigd dat binnen de kaders van de WNT geen geschikte kandidaat kan worden gevonden om de organisatie te leiden.

De heer **Temink** (GL). Voorzitter. Een masterplan met een "mastertitel", "Winning combinations", maar dan wél met elementen van het spel

Mastermind. Immers, je moet goed lezen en goed zoeken, wil je de winnende combinaties helder krijgen.

GroenLinks heeft altijd kansen gezien voor de Zeeuwse havens, vooral als die zich richten op samenwerking en toekomst. Met andere woorden: geen WCT meer --die wordt gelukkig ook niet concreet vermeld in het plan, al blijft containerisatie een punt van aandacht-- maar investeren ten behoeve van de vergroening van de economie. Zeeland als portaal van de biobased industry, hergebruik van afval en grondstoffen, circulaire economie enz. Prima, voorzitter, wat GroenLinks betreft. Ook de offshore verdient kansen als wij ons richten op het realiseren van windturbines op zee. Wat zou het mooi zijn als wij, al dan niet met Europese subsidies, het voor elkaar zouden krijgen om het industriegebied bij de Kanaalzone en Terneuzen helemaal te laten draaien op duurzame energie, als eerste in Europa... Het kan.

Wellicht vraagt men zich af: waar zitten nu in dit masterplan voor GroenLinks de onduidelijkheden? Die zijn er op twee fronten, voorzitter. Allereerst rijst de vraag hoe het nu precies zit met de samenwerking. Wordt die alleen ingezet voor de Zeeuwse havens of ook, zoals in de Scheldemondraad is bepleit, voor Gent en Zeebrugge? Of gaat men nóg een stapje verder en stemt men ook af op samenwerking met Antwerpen en Rotterdam, om te voorkomen dat grote Chinese schepen straks naar andere havens in Europa uitwijken? Voor mijn fractie geldt dat het masterplan hierover onduidelijk is.

Bovendien geldt voor ons dat elke vorm van samenwerking niet dient te leiden tot nog meer uitdieping van de Westerschelde. Ook de nieuwe sluizen bij Terneuzen worden gebouwd op grond van de huidige diepte, en dat is al meer dan genoeg. Het masterplan en de begeleidende brief van het college komen wat dit betreft niet altijd eenduidig over. Kan het college uiteenzetten wat nu precies met wie wordt beoogd om te gaan samenwerken? Kan het college, al dan niet namens ZSP, bevestigen dat er van Belgische kant niet wordt aangedrongen op verdere verdieping van de Westerschelde?

In de tweede plaats gaat het om de vraag: waaruit bestaat nu die vermeende financiële kwetsbaarheid van ZSP? Heeft dit te maken met concurrentie-overwegingen of met verplichtingen tegenover partners en aandeelhouders? Kan het college nog eens aangeven waaruit de financiële risico's bestaan en wat de twee scenario's --ik doel op het nulscenario en het masterplan-scenario-- kunnen betekenen om de financiële positie van ZSP te versterken? Met name vragen wij ons af wat de effecten hiervan kunnen zijn voor ons als aandeelhouder.

In de derde plaats is mij aan de hand van een reportage van Omroep Zeeland van afgelopen

vrijdag duidelijk geworden dat ook deze min of meer in zwaar weer verkerende onderneming er geen enkele moeite mee heeft om haar dure interimdirecteur voor langere tijd vast te leggen tegen een salaris dat dik boven de Balkenendenorm uitkomt: 230.000 euro per jaar. Voorzitter, dat is voor GroenLinks niet te geloven. Wij baseren dit niet alleen op berichten in de media, maar ook op een vergelijking met soortgelijke havens waar directeuren aanzienlijk minder verdienen, meer in de richting van de Balkenendenorm. Was het college hiervan op de hoogte? Zo ja, sinds wanneer, en waarom zijn de Staten hierover niet ingelicht? Wat gaat het college, als aandeelhouder, hieraan doen? Of gaat het college hiermee akkoord?

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter. Water, havens, Zeeland; het zijn de ingrediënten die de kern vormen van de Zeeuwse "natte identiteit": de waterkant van ons bestaan, "traffic", economie, water. Waar een kleine provincie wel niet groot in is... En dus is een strategisch masterplan voor ZSP echt iets waar wij serieus naar kijken en waaraan wij veel aandacht willen besteden. Immers, voor de aandeelhouders is het essentieel dat in dit masterplan hun visie wordt meegenomen, dat de aandeelhoudersstrategie daar goed herkenbaar inzit. Daarin hebben wij benoemd wat wij belangrijk vinden: stimulering van de economie, ontwikkeling van Zeeland, herstel van de vermogenspositie, afbouw van de overheidsgaranties en een gezond havenbedrijf met een rendement van zeker 8%. Kortom: een gezond bedrijf dat een toonaangevende rol kan spelen in de Zeeuwse economie en zich richt op zijn corebusiness.

Ja, voorzitter, wij stemmen in met de voorgestelde visie. De CDA-fractie wil dat Zeeland in deze sector een toonaangevende rol speelt. Nieuwe markten moeten voor Zeeland worden gewonnen en behouden. Nieuwe kansen dienen zich aan, bijvoorbeeld in de wind-offshore. Er liggen nieuwe mogelijkheden in het verschiet; wij geven dit de gedeputeerde mee. ZSP moet nieuwe kansen kunnen oppakken en de strategie moet daar ook op gericht zijn.

Nieuwe mogelijkheden doen zich ook voor in verband met een nieuwe containerterminal, maar dan wél een die past bij de maat en de schaal van Zeeland. Het moet dus een midsized terminal worden. Mijn fractie heeft er al vaker op gewezen dat dit een mogelijkheid is die realistisch kan zijn. Wij kunnen wel mooie grote plannen hebben, maar ze moeten ook uitvoerbaar zijn en passen bij maat en schaal van de "traffic" die zich hier voordoet.

De heer **Veraart** (D66). Bent u nu bezig om definitief afscheid te nemen van de grote containerterminal? Ik heb gehoord dat de heer

Bierens blij is met het reserveren van ruimte daarvoor.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Ik denk dat er in het kader van dit masterplan voor moet worden gezorgd dat er ruimte is voor ontwikkeling, waarbij wordt aangesloten bij een strategische visie die uitvoerbaar is. Wij hebben niets aan visies waarover na vijf, zes jaar moet worden gezegd: sorry, dat was niet haalbaar. Er moeten echter ook geen mogelijkheden worden uitgesloten. Als de economie aantrekt, kan het zijn dat hiervoor meer ruimte ontstaat. Wij hechten in elk geval zeer aan concretisering en aan een goede uitvoeringsstrategie. Wij willen dat het masterplan geen dode letter is of wordt, maar dat een en ander ook echt wordt uitgevoerd.

Dit geldt voor méér onderdelen, voorzitter. De concretisering zal in de jaarplannen tot uitdrukking moeten komen. Ik zou zeggen: zorg daarin voor voldoende slagkracht. Het is een beroep dat wij met volle kracht op de onderneming doen. Het college roepen wij op om dit in de aandeelhoudersvergadering naar voren te brengen en om ervoor te zorgen dat die slagkracht erin zit, zodat wij niet na een aantal jaren moeten zeggen: het was een mooi masterplan, maar wij hebben daar geen uitvoering van gezien. Alleen met een strakke sturing, heldere doelen en realistische verwachtingen kan ZSP zijn doelstellingen waarmaken.

Daarbij hoort ook, voorzitter, dat niet-core-business kan worden afgestoten, zoals Warmco. Hetzelfde geldt voor investeringen die niet primair de havens dienen. Focus is nodig, zeker in economisch moeilijker tijden. Daarnaast moet ervoor worden gezorgd dat overheidsgaranties in hoog tempo worden afgebouwd. Nu is dat nog voor 2025 voorzien maar wij vinden het eigenlijk een gemiste kans dat het onderzoek met betrekking tot deze afbouw niet is betrokken bij het opstellen van het masterplan. Wij geven het college mee dat deze afbouw realistisch maar toch ook zo snel mogelijk moet plaatsvinden.

Voorzitter. Samenwerking met andere havens past heel goed bij dit strategisch masterplan, en ook die samenwerking willen wij "op schaal" hebben, passend bij Zeeland, bij de "traffic" en bij een aansturing die gericht is op goede verhoudingen. De vraag om welke haven(s) het hierbij dient te gaan, moet niet in deze zaal worden beantwoord. Ik zou zeggen: zit bovenop de economische ontwikkeling en zorg ervoor dat er sprake is van een goede, strategische samenwerking, met oog voor de belangen van dit gebied en voor de mogelijkheden van deze zee-arm in ons specifieke gebied met zijn specifieke achterlandmogelijkheden. Daarbij moet men zich richten op innovatiekracht.

Voorzitter. Wij denken dat de commissie-Balkenende voor deze economische uitdaging draagvlak kan creëren en dat van binnenuit de lobby moet worden opgepakt waarmee de innovatiemogelijkheden kunnen worden versterkt. Den Haag, Brussel, topsectorenbeleid, werkgelegenheid; het zijn allemaal zaken die voor Zeeland essentieel zijn. Dit alles vergt een sterke uitgangspositie. Alleen vanuit kracht kan men hiertoe komen en die kracht zit 'm ook in samenwerking met goede partijen, wellicht ook met de Club van Zeven waarin ZSP deelneemt. Ik denk hierbij met name aan de aanpak van de knelpunten die zich met betrekking tot de tankbinnenvaart voordoen. Nu al is dit een voorbeeld van strategische samenwerking.

Voorzitter. Wij geven de gedeputeerde mee, voorzitter, dat de CDA-fractie veel verwacht van de richting die nu door ZSP wordt gekozen: innovatie, financieel gezond bedrijf, samenwerking met strategische partijen. Wij dringen aan op voldoende slagkracht.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. En weer staan datgene wat het college wil en datgene wat de SP-fractie wil recht tegenover elkaar. Dat is niet zo gek, natuurlijk. Immers, dit college denkt wezenlijk anders over de wijze waarop met overheidstaken moet worden omgegaan. Dit college is van mening dat overheidstaken op afstand moeten worden gezet, hetgeen tot uitdrukking komt in wat men vindt van een dividendpercentage of kapitaalstromen. Ook uit de voorliggende stukken komt naar voren dat ZSP het als zijn rol ziet om verder van de politiek af te komen te staan.

Nu al, voorzitter, kan ik vaststellen dat de SP-fractie niet kan instemmen met het voorliggende voorstel om vervolgens over te gaan tot de orde van de dag, maar ik denk dat het voor het college en de andere fracties de moeite waard is om te horen waarom de SP-fractie het niet met het college eens is. Immers, vaak blijkt achteraf --als het misgaat met overheidstaken die op afstand zijn gezet-- dat de SP het in eerste instantie bij het goede eind had. Ik denk hierbij aan marktwerking in de zorg, de problemen met de NS en, op Zeeuwse niveau, aan de overproductie van energie bij Borssele-1 en -2, de kerncentrale als blok aan het been, de WCT als "dood paard" enz. De SP heeft al die zaken steeds vooraf als risico's benoemd.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Hoor ik mevrouw Van Unen nu zeggen dat er sprake is van een overschot aan energie als gevolg van de productie door de centrales in het Sloegebied?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Toen er sprake was van Borssele-2 hebben wij gewaarschuwd voor overproductie op de energiemarkt, voor de

gevolgen van het realiseren van nóg een kerncentrale. Wij zien nu wat er met Borssele aan de hand is en waartoe het nu bestaande overschot aan energie toe leidt. Overigens, dit leidt af van het onderwerp waarover wij spreken. Wij hebben het nu over ZSP.

De heer **Bierens** (VVD). Maar nu lijkt het net alsof het overschot aan energie door kerncentrales wordt veroorzaakt. Volgens mij is dat nou net níet het geval en gaat het veel meer om de vervuilende kolencentrales.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ook, maar die kan men relatief gemakkelijk stilleggen. Hoe dan ook, het vorige college wilde een tweede "Borssele" en wij gaven toen aan dat er waarschijnlijk tot 2040 sprake zou zijn van een overschot op de energiemarkt.

Voorzitter. Laten wij hier met elkaar vaststellen dat de veiligheid op het water een overheidstaak is en dat over Zeeuwse wateren, langs Zeeuwse huizen, veel gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Heel vaak gaat het bijna mis, en soms gaat het echt mis. Het garanderen van voldoende veiligheid kost geld. Wat de SP betreft kost dit wat het kost en heeft deze garantie niets te maken met dividend of kapitaalstromen.

Daarnaast is het grondbedrijf zeer belangrijk. Willen wij nóg meer bedrijven die gevaar of overlast voor hun omgeving opleveren? Voorzitter, ook wat dat betreft moeten wij, als Zeeuwse overheid, zeggenschap behouden. Dergelijke belangrijke zaken kunnen niet worden afgedekt met commerciële verhalen. Wij constateren dat het woord "veiligheid" in het hele voorliggende stuk maar één keer voorkomt, en dan nog in de volgende context: "In 2022 wordt er optimaal gehandhaafd". Hoe geruststellend is dit, voorzitter?

Voorzitter. Ook als men dit stuk met commerciële ogen leest, rijzen er allerlei vragen. De WCT blijft het "dode paard", maar toch moeten er gronden beschikbaar blijven. Waarom eigenlijk? Wordt het niet eens tijd --wij verkeren toch al in een periode waarin er regelmatig lijken uit de kast vallen-- dat wij die WCT tegen het licht gaan houden? Hoe is het zo gekomen, wie zijn hiervoor verantwoordelijk, wat heeft dit tot nu toe gekost, wat kost het nog steeds en waarom moeten die gronden hiervoor beschikbaar blijven?

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Om verdergaande verarring te voorkomen --en wellicht ook om mevrouw Van Unen voor verdere dwalingen te behoeden-- vraag ik haar of zij van mening is dat de WCT in het huidige havengebied zou worden gerealiseerd, dus tot ruimtesbeslag zou leiden binnen de huidige grenzen?

Mevrouw **Van Unen** (SP). U was zojuist zo blij dat gronden hiervoor beschikbaar blijven. Welnu, wij zijn dat niet. Daar gaat het om.

De heer **Bierens** (VVD). Ik heb gesproken over ruimte en de ruimte voor de ooit bedachte WCT neemt geen grond in beslag maar zeewater. Dáár zou de WCT komen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). En die ruimte moet, volgens de VVD, beschikbaar blijven maar volgens ons moeten wij dit hele verhaal eens tegen het licht gaan houden.

Voorzitter. Ook de SP-fractie stelt vragen over de CEO. Het is vreemd dat wij een en ander uit de media moeten vernemen. Ik vraag de gedeputeerde: wat verdient de CEO van ZSP nu eigenlijk? Is zijn salaris aangepast aan de nieuwe regels die minister Plasterk deze week heeft aangekondigd? Zijn er ook met deze CEO ontslagvergoedingen afgesproken? Wat is het college bekend over de angstcultuur die er wel of niet bij ZSP heerst? Wat vindt de OR van het masterplan dat wij nu bespreken? Is volgens het college deze CEO de juiste man op de juiste plaats?

Ik heb nog meer vragen, voorzitter, maar het is vandaag schipperen met de spreektijd en ik denk dat ik al voldoende vragen heb gesteld.

De heer **Willemse** (50-Plus). Voorzitter. Verwijzend naar het beleidsplan voor de Westerscheldetunnel vraagt mijn fractie zich af of de naam van het voorliggende masterplan niet beter "Koers 2016" zou kunnen zijn: een duidelijke op de toekomst gerichte koers voor de Zeeuwse havens. Had de naam van dit masterplan niet beter gekoppeld kunnen worden aan het beleidsplan van de NV Westerscheldetunnel, om ons strategisch naar een tolvrije tunnel te kunnen loodsen?

In dit plan wordt gesproken over samenwerking met andere havens. Mijn fractie is van mening dat ZSP met die samenwerking zeer voorzichtig moet zijn. Immers, in het verleden is dit al vaak geprobeerd waarbij bleek dat ZSP meestal met lege handen achterbleef. Een vraag om samen te gaan in de havenwereld is meestal een zwakgebod. Wij zijn van mening dat de Zeeuwse havens voldoende potentie hebben om op eigen benen te staan. Graag verwijs ik hierbij naar Kloosterboer die het toch maar is gelukt om de bananenterminal van West-Europa te worden. Voorzitter, ons standpunt is: op dit moment zeker géén samenwerking met Gent of andere havens. Laten wij eerst afwachten welke kansen worden geboden als gevolg van de Seine-Noord-verbinding.

Gelukkig lezen wij in dit masterplan dat de WCT weliswaar in de ijskast is gezet, maar voor de toekomst de locatie wél in beeld wordt gehouden

met het oog op een eventuele grootschalige containerterminal. Er wordt nu ingezet op een middlesized terminal. Wij vragen ons af of ZSP een dergelijke terminal gaat faciliteren. Of laat men dit volledig over aan bedrijven in Vlissingen-Oost? Hoe zal zich dit verder ontwikkelen? Wellicht kan de gedeputeerde een tipje van de sluier oplichten.

Voorzitter. ZSP streeft ernaar een financieel gezond bedrijf te worden. Mijn fractie is van oordeel dat daarvoor alle branche-vreemde bedrijven van de hand moeten worden gedaan: schoenmaker, blijf bij je leest. Graag hoor ik van de gedeputeerde hoever ZSP is gekomen met het afstoten van branche-vreemde activiteiten. Is er sprake van een tijdsplanning?

In dit masterplan vinden wij niets terug over het faciliteren van passagiersvaart. ZSP laat ons inziens wat dit betreft kansen liggen. Mijn fractie verlangt in deze economisch slechte tijden niet dat er een volledige cruiseterminal uit de grond wordt gestampt, maar wel bepleit zij dat men met bedrijven contact opneemt om samen te werken en gezamenlijk een plan van aanpak op te stellen. Cruisereederijen zijn er steeds meer in geïnteresseerd om Zeeland aan te doen. Eerst zagen wij in Vlissingen één of twee schepen per jaar, maar voor dit jaar staan vijf cruiseschepen op de rol. De cruisevaart is niet alleen voor de Zeeuwse havens van belang, maar voor de hele Zeeuwse economie.

Voorzitter. De fractie van 50-Plus gaf al eerder aan dat het tijd werd om een directeur in vaste dienst te nemen. Dit werd door de gedeputeerde in de commissie Bestuur beaamd met de mededeling dat in verband hiermee in mei een procedure zou worden opgestart. Welnu, met verbazing hebben wij geconstateerd dat de huidige directeur op de nominatie staat om als vaste directeur te worden aangenomen. Voorzitter, dit moet toch al bij de gedeputeerde bekend zijn geweest. Waarom werd de commissie hiervan niet op de hoogte gebracht?

Wij zien liever dat een geheel nieuwe procedure wordt opgestart voor een directeur met een scheepvaartachtergrond. Wij hebben kunnen lezen, voorzitter, dat de ondernemingsraad (OR) helemaal niet blij is met de huidige directeur. Ook de OR ziet liever een nieuwe directeur komen, wellicht met affiniteit met het personeel... De huidige directeur heeft misschien wel een mooie staat van dienst, maar hij heeft weinig ervaring met het leiden van een scheepvaartbedrijf. Laten wij wel wezen, voorzitter: de havens dragen voor 18 tot 20% bij aan de werkgelegenheid in Zeeland; voorwaar geen onbelangrijke speler.

Voorzitter. Mijn fractie wil de aandeelhouders vragen aan te koersen op een nieuwe sollicitatieprocedure voor een directeur voor ZSP, een directeur met scheepvaartachtergrond en met

een salaris dat niet hoger is dan de Balkenendenorm.

De heer **Van de Velde** (SGP). Voorzitter. Ik ben benieuwd waarom u zo stellig een nieuwe sollicitatieprocedure verlangt. Wat zijn daarvoor uw argumenten?

De heer **Willemse** (50-Plus). Wij zijn van mening dat ZSP een directeur behoeft die een scheepvaartachtergrond heeft, die wat de scheepvaart betreft van de hoed en van de rand weet. Ik heb de indruk dat de heer Lagasse die achtergrond niet heeft.

De heer **Van de Velde** (SGP). Als iemand een politieke partij begint maar verder geen verstand heeft van politiek, en als wij dan al bij voorbaat zeggen dat dat niks wordt, hoe zou u dan reageren? Kijk ik op dit moment naar de verdiensten van de interimdirecteur, dan constateer ik dat hij de afgelopen twee jaar op een goede manier orde op zaken heeft gesteld. Blijkbaar is men van plan --officieel weten wij het nog niet-- om hem voor een aantal jaren aan te nemen. Ik vind dat je, als politieke partij, van goeden huize moet komen om te zeggen: we willen een nieuwe sollicitatieprocedure.

De heer **Willemse** (50-Plus). U zult het met mij eens zijn dat er sprake is van een interimdirecteur, en een interimdirecteur is tijdelijk. In de periode dat hij functioneert, wordt er gekeken naar een definitieve directeur. Mijns inziens had die sollicitatieprocedure allang opgestart moeten worden. Ik onderstreep dat de OR helemaal niet blij is met deze interimdirecteur en mijn conclusie is dat wij nu de kans hebben om een nieuwe sollicitatieprocedure op te starten.

De heer **Van de Velde** (SGP). Heeft u aanwijzingen die erop duiden dat een sollicitatieprocedure niet is gevolgd of niet goed is verlopen? Als dat zo is, hoor ik het graag.

De heer **Willemse** (50-Plus). Volgens mij is er geen sollicitatieprocedure geweest. Er wordt nu overwogen om de zittende directeur in vaste dienst te nemen, maar wij zijn voorstander van een nieuwe procedure.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Heeft de heer Willemse zijn standpunt alleen gebaseerd op datgene wat hij van de OR heeft gehoord of heeft hij ook contact gehad met de directie of de raad van commissarissen? Ik vind het verbazingwekkend dat kennelijk alleen het oordeel van de OR van belang wordt gevonden.

De heer **Willemse** (50-Plus). Ik heb in directe zin niets van de directie gehoord maar ik heb wel in de wandelgangen gehoord dat de directie "niet goed ligt". En dan komt er in de krant zo'n bericht van de OR. Ik denk dan: waar rook is, is ook vuur. Mijns inziens zal hier wel degelijk naar gekeken moeten worden.

De heer **Bierens** (VVD). En dít vindt u vallen onder de zorgvuldigheid die wij als politici moeten betrachten?! "Waar rook is, is ook vuur", "ik heb in de wandelgangen gehoord" en "ik heb in de krant gelezen"... En u vindt dit "zorgvuldig"?

De heer **Willemse** (50-Plus). Als je die signalen combineert en dat artikel in de krant leest, is het mijns inziens redelijk zorgvuldig om nu een aanzet te geven om hieraan iets te kunnen doen.

De heer **Bierens** (VVD). Is dit ook voldoende om zo'n oordeel over een bepaalde persoon te vellen, zoals u het nu doet? Kennelijk verschillen wij van mening over de inhoud van het begrip "zorgvuldig". Voorzitter, ik vind dit érg ver gaan.

Mevrouw **Kooman** (PVV). Voorzitter. Bij afwezigheid van collega Haaze zal ik proberen om zijn bijdrage zo goed mogelijk voor te dragen.

In het voor ons liggende masterplan worden de hoofdlijnen en de richting van het beleid van ZSP voor de komende jaren vastgelegd. Kijkend naar de activiteiten van ZSP, benadrukken wij dat de PVV-fractie samenwerking belangrijk vindt, binnen het havengebied met andere partijen die daar actief zijn, maar ook met provincie en gemeenten en, niet in de laatste plaats, met andere havens. Mijn fractie onderschrijft de logica die zit in de afweging die door ZSP wordt gemaakt ten aanzien van het aangaan van samenwerking: kies voor samenwerking met de partner die voor een specifiek doel de juiste is. Met andere woorden: geen samenwerking als doel maar als middel.

In dit masterplan wordt een aantal aandachtspunten genoemd, waarbij stevige opgaven aan de orde komen. Ik noem de hoge schuldenlast en de in het verleden opgetreden stevige verliezen waarmee nu iets dient te gebeuren.

ZSP kiest voor een proactieve rol door de regie te nemen bij het bijeen brengen van partijen, het aanjagen van zaken en het nemen van nieuwe initiatieven. De organisatie van ZSP wordt versterkt om beter in te kunnen zetten op lobbywerk en innovatiekracht.

Voorzitter. De PVV-fractie blijft de ontwikkelingen met interesse volgen.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Veel van de vragen die voor mijn fractie van belang zijn, zijn al door andere sprekers gesteld. Wij wachten de

antwoorden daarop af. Die beantwoording dient ons inziens klip en klaar te zijn. Immers, het gaat om een belangrijk onderwerp dat ons allen aan het hart gaat.

Het aspect samenwerking staat centraal. Met de titel "Winning combinations", die overigens ook had kunnen slaan op een loterij, wordt de strategie van ZSP aangekondigd. Ik beperk mij tot de punten die nog niet of nog maar nauwelijks aan de orde zijn gesteld. Daarnaast neem ik de vrijheid om in tweede termijn op andere zaken in te gaan.

Voorzitter. Er is al gesproken over een bescheiden positie in de containerisatie, en dat lijkt ons zeer realistisch. Die bescheidenheid en dat realisme worden echter soms verward met onduidelijkheid. Er wordt wel héél weinig in de strategie gesteld over samenwerking met andere havens. Ook in de commissie heb ik duidelijk aangegeven dat wij wat dit betreft bepaalde voorkeuren hebben. Ik hoor graag van het college of men inmiddels --al was het maar door het bezoek aan minister-president Bourgeois in Brussel-- heeft vernomen waar wat dit betreft de voorkeuren naar uit zouden moeten gaan, en of men die voorkeuren kan onderschrijven.

Daarnaast stel ik een vraag over de zogenaamde "schillen". Hier doen zich verschillende belangen voor, van ZSP en van omringende gemeenten, met betrekking tot bedrijventerreinen. Ik hoor graag van de gedeputeerde hoe wij daar enerzijds als aandeelhouder van ZSP en anderzijds als regionale overheid die graag met gemeenten samenwerkt, tegenover staan.

Een punt dat al is genoemd, is de rendementseis die wij stellen. Ik denk dat het belangrijk is dat er een acceptabel rendement wordt gemaakt. Dat is ook van belang om de garanties af te bouwen. Naast dergelijke financiële aspecten zien wij ZSP echter ook heel nadrukkelijk als ons regionale ontwikkelbedrijf. Met het oog op de gewenste ontwikkelingen is het ons inziens van belang om misschien niet alleen naar rendement en garantie-afbouw te kijken, maar ook naar kansen die zich voordoen. Wat ons betreft geldt dus: wél een rendementseis opnemen in het masterplan, maar daar niet star mee omgaan. Dit betekent concreet dat die eis niet voor elk project en niet in iedere periode moet gelden. Wij willen het bedrijf wat dit betreft niet aan de ketting leggen. Immers "aan de ketting leggen" heeft in havens een heel negatieve klank.

Voorzitter. De inkomens in de publieke sector blijven ons maar bezighouden. Voor mijn fractie is van belang dat ook de inkomensontwikkeling in de top van deze sector transparant en gematigd is. Voor het overige wacht ik de beantwoording van hierover gestelde vragen af.

In verband met het eigen vermogen wordt het aantrekken van kapitaal genoemd. Ik ben

benieuwd, voorzitter, of de gedeputeerde hierin een inkijk kan geven. Hoever gaat men met het aantrekken van kapitaal? Verwelkomen wij ook nieuwe aandeelhouders?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS).

Voorzitter. Wij hebben bij deze discussie te maken met een bedrijf, ZSP, waar we mijns inziens met z'n allen super trots op moeten zijn. Het is een bedrijf dat in ontwikkeling is, dat uit zware tijden is gekomen en ten aanzien waarvan zich vanaf 2014 een kentering heeft voorgedaan, van rode naar zwarte cijfers. Ik geef toe dat het een voorzichtige ontwikkeling is maar de conclusie mag zijn dat dit kwetsbare bedrijf zich op dit moment erg goed ontwikkelt. Ik zou willen dat wij daar gezamenlijk heel erg trots op zijn en er ook gezamenlijk de schouders onder zetten. Dat geldt in elk geval voor mij.

De VVD-fractie stelt een vraag over het herstel van de vermogenspositie, mede in relatie met de deelnemingen. Voorzitter. De vermogenspositie van ZSP is natuurlijk niet zo sterk. Wij hebben gevraagd om eens kritisch te kijken naar de deelnemingen die men heeft, om na te gaan of ze kunnen worden verkocht. Welnu, daar wordt op dit moment onderzoek naar gedaan. Er moet natuurlijk wel belangstelling voor zijn en nagegaan moet worden hoe groot het verlies is dat men kan nemen. In het verleden zijn investeringen gedaan, óók van maatschappelijk nut, die natuurlijk gedrukt hebben op het eigen vermogen van ZSP.

Voorzitter. De midsized containerterminal is een ontwikkeling waarop door ZSP is ingezet. Dat doet ZSP niet zelf; het wordt gedaan door de bedrijven. Die hebben daar Traffic voor. Het zijn de bedrijven die gebruikmaken van zo'n kade waar containers aangeland kunnen worden. Inderdaad, de WCT is geen speerpunt van beleid, maar wij kunnen nu niet de komende twintig jaar overzien. De mogelijkheden blijven er. Wij hebben dit mogelijk gemaakt, óók in het kader van de vergunningen, en als zich kansen voordoen, ligt dit er.

In de commissie heb ik al toegezegd dat het jaarplan er komt. Het jaar is begonnen --het is maart-- en vandaag ligt het masterplan voor, maar ik zal er bij ZSP op aandringen dat op zeer korte termijn het jaarplan er komt, en dat plan moet bruisen, van ambitie uit elkaar spatten. Immers, het is in het jaarplan dat men concreet kan worden en duidelijk kan maken wat er direct wordt gedaan.

Gevraagd is waarom een democratisch orgaan moet instemmen met het masterplan van een bedrijf als ZSP. Voorzitter. In de commissie heb ik al gezegd dat wij dit mijns inziens te danken hebben aan een motie van de SGP-fractie. Daarmee is afgedwongen dat dit aan de Staten wordt voorgelegd. Er is op gewezen dat de provincie voor 500 miljoen borgstaat en dat het

daarom zaak is dat wij hier wat van vinden. Daarmee ben ik het eens. Ik vind het zeker niet ongepast dat wij hierover met elkaar praten, zij het dat wij moeten voorkomen dat wij op de stoel van het bedrijf gaan zitten.

Voorts is door verschillende sprekers gevraagd waarop nu de speren worden gericht en met welke havens men aan de slag gaat. Voorzitter. Bij de presentatie van de heer Lagasse hebben wij hierop een korte toelichting gekregen. Hij heeft laten zien aan de hand van welke criteria straks samenwerkingsmogelijkheden worden getoetst. Natuurlijk ligt de haven van Gent voor de hand omdat beide havens straks sowieso al bij de nieuwe sluis liggen. Ook de ontsluiting in de richting van Frankrijk is een belangrijk aspect, terwijl er op een aantal terreinen al met Gent wordt samengewerkt. Ik denk dat dit een heel goede combinatie is maar andere combinaties moeten niet worden uitgesloten. Waar het wellicht voor de binnenvaart interessant is om met Zeebrugge iets te doen, moet men dat kunnen doen, net zo goed als er wellicht in verband met sommige zaken afspraken kunnen worden gemaakt met Antwerpen en Rotterdam. Zó ruim moet het zijn en dat is datgene waarmee ZSP nu aan de slag gaat.

Enkele sprekers zijn ingegaan op krantenberichten. Voorzitter. Ik lees óók de kranten, en ook de PZC. Ook ik heb die berichten gelezen. Welnu, zonder dat ik daar om heb gevraagd, heeft de OR van ZSP een mail gestuurd waaruit naar voren komt dat men afstand neemt van de bedoelde berichtgeving in de krant. De OR hecht eraan om in elk geval een zorgvuldige procedure te doorlopen. De OR is gevraagd om een advies te geven in verband met Jan Lagasse als CEO van ZSP, en dat doet de OR zeer zorgvuldig, intern met beraadslagingen en bijeenkomsten, terwijl men een extern bureau heeft gevraagd om in dit verband onderzoek te doen. Men wil een gedegen onderbouwing van het te geven advies, dat aan het advies van de raad van commissarissen wordt toegevoegd. Vervolgens kunnen de aandeelhouders besluiten om al dan niet de heer Lagasse aan te nemen, welke voorwaarden daarbij dienen te gelden enz. Ik wijs erop dat het advies van de OR er nog niet is.

Mevrouw **Pijpelink** (PvdA). Voorzitter. Bedoelt de gedeputeerde nu te zeggen dat de OR inmiddels via een mail afstand heeft genomen van de inhoud van het bericht dat in de pers is verschenen? Of neemt de OR afstand van het proces dat is gevolgd waardoor een en ander in de media bekend is geworden?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Het is van de bewoordingen in de berichtgeving in de PZC waarvan de OR afstand neemt. Sommige passages zouden citaten zijn, maar dat klopt niet. Die mail

heb ik. Ik doe er verder niets mee, maar nu hierover vragen zijn gesteld, vind ik het gepast om dit naar voren te brengen.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. De gedeputeerde geeft aan dat de aandeelhouders afwachten wat de adviezen van de raad van commissarissen en de OR inhouden, ook waar het gaat om de salariering. Hebben de aandeelhouders het inmiddels gehad over de normering voor die salariering?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Hiermee wordt vooruitgelopen op het besluit dat de aandeelhouders moeten nemen, maar wij hebben overleg gehad aan de hand van de vraag: wat zou een normale beloning voor zo'n CEO kunnen zijn? Overigens, er is al een voorlichtingsbijeenkomst geweest over het belonings- en deelnemingenbeleid, in het kader waarvan wordt vastgelegd wat wij vinden dat op dit terrein normaal zou zijn voor instellingen en organisaties waarvan wij aandeelhouder zijn. Dat beleid is er nog niet, maar wij willen wel in de geest daarvan handelen als het gaat over de beloningen bij deelnemingen waarvan wij aandeelhouder zijn. Of het wettelijk vereist is of niet... Het is altijd een keuze, hier, in de Staten. Wettelijk kan het niet nodig zijn, maar de Staten kunnen vinden dat het wél nodig is.

De heer **Van de Velde** (SGP). Voorzitter. De gedeputeerde gebruikt de woorden "in de geest": in de geest van datgene wat in de nota staat over verbonden partijen. Echter, ik weet niet welke kant het college op wil als het gaat om het al dan niet hanteren van de norm, specifiek voor de deelneming ZSP. Daarover hebben wij nog niet inhoudelijk gesproken. Ik ben benieuwd wat de gedeputeerde met deze woorden bedoelt.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). De Staten voeren zelf de discussie over het deelnemingenbeleid en zij bepalen waar het naar toe moet. Als wij aandeelhouder zijn, hoe willen wij dan dat de beloning er uitziet? Dat is nog niet vastgelegd. Volgens mij is hierover nog wel wat discussie. In dit geval gaat om openbare aandeelhouders, openbare lichamen, gemeenten en provincie. Dat is bij DELTA zo en dat is ook bij ZSP zo. Je hebt BV's, NV's, structuur-NV's, waarbij de WNT-norm niet vanzelfsprekend, niet wettelijk van toepassing is. Dan nog kunnen de Staten hier zeggen: wij vinden dat die norm van toepassing zou moeten zijn.

Overigens, men heeft hierbij te maken met bestaand beleid, met bestaande mensen, mensen die er al werken, mensen die contracten hebben, mensen die er jaren hun werk doen, misschien wel niet helemaal of helemaal niet volgens de

genoemde norm. Ook daar moeten wij wat mee. Men kan wel bedenken dat een en ander moet worden ingevoerd, maar daarmee is het nog niet gerealiseerd. Eén op één zaken invoeren is niet altijd direct mogelijk. De Staten weten hoe de salariëring bij ZSP is en zij weten ook dat er sprake is van een raad van bestuur met meer dan één CEO. Al met al is het niet zo gemakkelijk maar wij proberen "in deze geest" een oplossing te vinden, nadat wij van de raad van commissarissen en compleet advies voorgelegd hebben gekregen, met daarbij het advies van de OR.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Minister Plasterk heeft deze week aangekondigd dat de WNT deze zomer ook gaat gelden voor gelieerde bedrijven, zoals DELTA en ZSP. De sollicitatieprocedure voor de CEO moet nog beginnen en dus kan men hierop inspelen.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). De sollicitatieprocedure moet niet "nog beginnen". Wij hebben een interim-CEO die in elk geval door de raad van commissarissen als zeer krachtig wordt ervaren voor het bedrijf ZSP. Wat de heer Plasterk deze week heeft gezegd, heb ik gehoord. Ik heb méér opmerkingen van hem gehoord, waaronder de opmerking dat hij een en ander gaat aanpassen, maar daar kun je niet op vooruitlopen. Wij hebben op dit moment te handelen zoals wij moeten handelen en wij kunnen ons eigen beleid maken. Daar hebben wij meneer Plasterk niet voor nodig. De Staten kunnen gewoon hun deelnemingenbeleid vaststellen. Of het nou de wet is of niet, wij bepalen dat wij op die manier aandeelhouder willen zijn.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Dat is zo, maar u geeft aan dat deze meneer blijkbaar al is voorgedragen.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). De raad van commissarissen draagt de heer Lagasse voor als CEO.

Mevrouw **Van Unen** (SP). En dus komt wat dat betreft datgene wat wij hier aan beleid vaststellen, als mosterd na de maaltijd.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Dat kan, maar ik heb de heer Van de Velde al gezegd dat wij "in de geest van" willen handelen, alsof er hier al een vastgesteld beleid zou zijn. De eerste voorlichting hierover is al gegeven en in die geest willen wij handelen.

Voorzitter. De PvdA-fractie kan ik nog zeggen dat ons inziens op sommige onderdelen Gent de beste samenwerkingspartner is.

De CU-fractie heeft aandacht gevraagd voor het personeel en de uitbreiding daarvan. Voorzitter, op dit moment doen zich bij ZSP nogal wat wisselingen voor. Daarnaast gaat het om het

trainen, opleiden en geschikt maken van mensen voor functies die beter passen bij het verder ontwikkelde bedrijf ZSP. Dat er pas daarna wordt uitgebreid, kan ik niet toezeggen maar ik zal dit punt naar voren brengen wanneer wij als aandeelhouder aan tafel zitten. Ik begrijp het standpunt van de CU-fractie: men dient uit het huidige personeel al het mogelijke te halen. Het personeel moet alle kansen die zich daar voordoen, kunnen benutten.

Voorzitter. Het risicomanagement is een regulier onderdeel van de bedrijfsvoering. Dit onderwerp krijgt bijzondere aandacht, mede omdat het te maken heeft met de waardering van gronden. Of dit management wel op hetzelfde niveau is als bij de provincie, zo is gevraagd. Misschien is het bij ZSP wel béter... Maar nu doe ik mijn collega tekort.

De heer Temmink wil geen WCT. Daarom, voorzitter, is het misschien wel goed dat zo'n bedrijf op afstand van de provincie staat. Als wij over dergelijke zaken in deze zaal een "welles-nietes-discussie" moeten gaan voeren... Ik vind het mooi dat daarvoor verantwoordelijke mensen beschikbaar zijn die hierover kunnen beslissen.

De heer Temmink heeft de samenwerkingsmogelijkheden geschetst die ik ook zelf voorzie. Mogelijkheden moeten niet worden uitgesloten. Je moet het openlaten en nagaan wat de meest geschikte partner is. Het voordeel van samenwerken is natuurlijk dat je jezelf versterkt, je positie in de markt verbetert, mogelijkheden creëert om kosten te reduceren en misschien ook de veiligheid te verhogen.

Voorzitter, of België geen behoefte heeft aan een volgende verdieping van de Westerschelde... Ik kan in dat verband geen uitspraak doen. Hierover is mij niets bekend. Er ligt geen verzoek maar ik kan niet zeggen dat een dergelijk verzoek er morgen niet komt. Ik weet het gewoon niet.

Wat de kwetsbaarheid van ZSP betreft: er zijn deelnemingen die niet winstgevend maar verlieslatend zijn. Hoe kun je die nu afstoten; hoe kom je daar op een goede manier uit? Daarnaast is onder meer door mevrouw Kool gesproken over de afbouw van de borgstelling. Voorzitter. Er wordt op het moment onderzoek naar deze zaken gedaan en ik denk dat dit onderzoek na de zomer kan worden afgerond. Vervolgens gaan wij na hoe reëel de mogelijkheid is om versneld af te bouwen. Misschien zou een gedeelte kunnen worden afgebouwd.

Voorzitter. Ik kan mevrouw Kool zeggen dat de aandeelhoudersstrategie op een goede manier is verwerkt. Ik denk dat zij dit gecheckt zal hebben, maar ook het bedrijf heeft het gecheckt. Zij meent voorts dat het uitvoeringsplan moet "spetteren" en dat daar genoeg slagkracht in moet zitten. Daar ben ik het helemaal mee eens. Het is in het kader van dát plan dat over concrete zaken wordt

gesproken. Wij moeten daar zo snel mogelijk mee naar de Staten komen.

De fractie van de SP en het college van GS staan recht tegenover elkaar, ook met betrekking tot dit onderwerp, zo is gesteld. Ja, voorzitter, dat gebeurt vaker, maar ik vind het in dit geval wel jammer want het gaat om een grote banenmotor en het is echt van groot belang dat wij ZSP in Zeeland kunnen behouden.

Natuurlijk is het niet zo, voorzitter, dat wij hier nog méér bedrijven willen die gevaar opleveren. Als bedrijven gevaar kunnen opleveren, moeten ze voldoen aan wet- en regelgeving en dan behoeven ze geen gevaar op te leveren. Zeker in een sector als het havenbedrijf is veiligheid prioriteit nr. één, zoals dat ook geldt voor onze waterkeringen, voor de brandveiligheid enz. Misschien leidt het feit dat dit zeer vanzelfsprekend is, ertoe dat het woord "veiligheid" er maar één keer instaat.

Voorzitter. Het zijn geen gronden die beschikbaar blijven voor de WCT, maar het gaat om ruimte.

Waar door de SP-fractie is gesproken over "angstcultuur" neem ik aan dat men dit uit de krant heeft gehaald. Ik heb al gezegd, voorzitter, dat de OR van die publicatie afstand heeft genomen. Dat er misschien bij ZSP iets heerst, dat er angst zou kunnen zijn... Het kan, maar wij gaan niet over het personeelsbeleid bij ZSP. Ik moet mij wat dit betreft laten informeren door de OR, door de raad van commissarissen en de CEO.

De heer **Willemse** (50-Plus). Zou de email van de OR juist niet te maken kunnen hebben met die angstcultuur? Wellicht is men geschrokken van datgene wat in de PZC heeft gestaan en heeft men er daarom een email achteraan gestuurd.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Zo, voorzitter, kun je alles wel van links naar rechts beredeneren, maar de mensen die die email hebben geschreven... Dit heeft niets te maken met een angstcultuur.

De heer **Bierens** (VVD). Ik weet, voorzitter, dat wij in de politiek heel veel, bijna alles mogen zeggen, maar ik heb toch bijzonder veel moeite met de suggestie die nu door de fractie van 50-Plus naar voren wordt gebracht. Daarmee wordt in feite de integriteit van mensen in twijfel getrokken. Mijnheer Willemse, ik vind het écht kwalijk wat u nu doet.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Natuurlijk gaat het college niet over het personeelsbeleid bij ZSP, maar het aanstellen van een nieuwe CEO biedt een belangrijk moment om even alles goed op een rij te krijgen.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter, er spelen heel veel belangen bij zo'n

bedrijf: het bedrijfsbelang, de belangen van de bedrijven die daar gevestigd zijn... Daar moet je je oor te luisteren leggen, maar natuurlijk leg je je oor ook te luisteren bij het personeel. Dat doen we; er is een OR en wij krijgen van die raad een advies. Het zijn heel zorgvuldige processen die wij met elkaar doorlopen, en op basis daarvan wordt er een besluit genomen. Nogmaals, het advies van de OR is hierbij één van de elementen.

Voorzitter. Als ik zeg dat we willen handelen in de geest van de WNT-norm, is er in dat kader sprake van een ontslagvergoeding van 75.000 euro. In mijn beleving gaat dat ook gelden voor deze CEO.

Voorzitter. De relatie die de heer Willemse met de Westerscheldetunnel ziet, begrijp ik niet. Ik laat zijn opmerking daarover maar voor wat ze is. Verder wijs ik er met betrekking tot de cruisevaart op dat aanlegfaciliteiten nu nog soms worden geleverd via de kade van een bedrijf. Er is oog voor en er zijn ook andere bedrijven die hiernaar willen kijken. Er is een Stichting Cruisevaart Zeeland in het leven geroepen en er is een onderzoek gedaan, waaruit blijkt dat de potentie er is. Echter, het is niet het bedrijf ZSP dat zelf de cruisevaart moet gaan ontwikkelen. Dat moeten bedrijven doen en vervolgens is ZSP de partij die een en ander kan faciliteren. Inderdaad, als er vijf schepen komen, is er sprake van een stijgende lijn, maar de omvang is nog niet zodanig dat hierin miljoenen kunnen worden geïnvesteerd. In dit kader is een businesscase van belang; wanneer doe je dit wel en wanneer doe je het niet? ZSP is niet bij machte om zonder een renderende businesscase ontwikkelingen te gaan faciliteren.

Gelukkig, voorzitter, hebben wij het zó geregeld dat een raad van commissarissen verantwoordelijk is voor de dagelijkse gang van zaken bij zo'n bedrijf. Het is deze raad die op CEO-niveau met een voordracht komt en die besluit op welke wijze een vacature wordt vervuld. Een en ander wordt aan de aandeelhouders voorgelegd en die kunnen daar dan ja of nee tegen zeggen, maar de bevoegdheid hiervoor berust bij de raad van commissarissen.

Door de fractie van D66 is gevraagd of wij van Bourgeois iets over de samenwerking hebben gehoord. Neen, voorzitter; daar heeft Bourgeois zich niet over uitgelaten. Ook is gevraagd of de "schillenbenadering" niet botst met het gemeentelijke bedrijventerreinenbeleid. Neen, juist niet, want de bedrijventerreinen die in de schilbenadering van ZSP hun plek krijgen, vallen buiten de bedrijventerreinenhectares van de verschillende gemeenten. Hebben wij het over Sloepoort --ik kan mij voorstellen dat het dáárover gaat-- dan zou dat de bestemming "zeehavenbedrijventerrein" krijgen, waarmee het valt buiten de duurzaamheidsladder van de gewone

bedrijventerreinen. Daar heeft de gemeente absoluut geen moeite mee.

Voorzitter. In de sector waarover wij nu spreken is 8% een normale rendementseis. Het is een gemiddelde en dus kan ervan worden afgeweken. Als het een keer nodig is om eronder te gaan zitten, kan dat. Die bevoegdheid berust bij de raad van commissarissen.

Door de fractie van D66 is voorts gesproken over het aantrekken van kapitaal en eventuele nieuwe aandeelhouders. Voorzitter. Er is sprake van geweest dat de rijksoverheid wel weer aandeelhouder van havenbedrijven zou willen zijn. Die kwestie is nu wat minder actueel maar dit is een poos geleden wel aan de orde geweest. Het zou zomaar kunnen dat wij de rijksoverheid als mede-aandeelhouder zouden krijgen.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Op diverse momenten, tijdens diverse presentaties, is aangegeven dat de rijksoverheid participeert in andere havens in Nederland, maar niet in die van ons. Beschouwt de gedeputeerde dit als een nadeel? Zou zij het wenselijk vinden dat dit zou worden veranderd?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Er zijn op ambtelijk niveau gesprekken geweest over deelname door de rijksoverheid in het havenbedrijf ZSP, maar op dit moment is dit niet meer aan de orde; het is nu niet meer het beleid van de rijksoverheid. Of het een nadeel is of een voordeel... Het doet er weinig toe, maar het ontbreken van deze deelname biedt wél de mogelijkheid dat wij met z'n vieren --ik doel op de aandeelhouders-- zaken doen.

De heer **Veraart** (D66). Uit bepaalde analyses komt dit naar voren als een bedreiging. Als de gesprekken leiden tot de conclusie dat de rijksoverheid niet wil deelnemen in ons havenbedrijf, kan ik mij voorstellen dat het college ervoor pleit dat de rijksoverheid ook afziet van betrokkenheid bij onze concurrenten.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Als wij tot de conclusie komen dat Rotterdam meer investeringen krijgt dan Zeeland, moeten wij dát aanpakken, maar wij gaan natuurlijk niet over het deelnemingenbeleid van de rijksoverheid.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik concludeer dat wij het in elk geval over één punt eens zijn, namelijk dat er sprake is van ongeduld en dat het nu op de uitvoering aankomt. Ik denk dat het belangrijk is dat de gedeputeerde deze boodschap vanuit dit huis meeneemt, zodat de slagkracht tot ontplooiing kan komen. Voor het overige moet ik zeggen dat ik toch wel wat geschrokken ben --dat is niet zo snel het geval-- van uitlatingen, gebaseerd

op krantenberichten en "van horen zeggen", over personen.

De heer **Verburg** (CU). Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor haar heldere beantwoording.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Ook wat ons betreft komt het nu aan op de uitvoering, wel te verstaan: een groene uitvoering.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Ik heb nog wel wat vragen, maar ik moet zuinig zijn met onze spreektijd. Dat betekent niet dat wij van mening zijn veranderd, maar ik geloof ook niet dat de gedeputeerde dat van ons verwacht...

De **voorzitter**. Misschien hoopt zij dat wél. Wie weet...

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Ik verheug mij op de komende jaren waarin wij stellig nog regelmatig in commissie en ander verband over ZSP zullen spreken.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PvdA, de VVD, de SGP, de CU, de PVV, GL, D66, de PvZ en ZL voor dit voorstel hebben gestemd.

24. Conclusie ten aanzien van motie nr. 12 (betreft Statenvoorstel Herziening Omgevingsplan)

De **voorzitter**. De Staten dienen nog te stemmen over motie nr. 12, ingediend voor de fracties van D66 en CU bij de behandeling van het Statenvoorstel Herziening Omgevingsplan, over de zonneakkers. De tekst van deze motie is inmiddels verspreid en mij blijkt dat er geen behoefte bestaat aan nadere beraadslaging, zodat hierover kan worden gestemd.

Na de stemming over motie nr. 12 van de leden Schonis en Verburg over de zonneakkers blijkt dat de stemmen staken.

Voor deze motie hebben gestemd de aanwezige leden van de fracties van D66, de PvdA, het CDA, de PVV, de CU en ZL, in totaal 19 leden. De overige leden, eveneens 19, hebben tegen de motie gestemd.

De **voorzitter**. Aangezien de stemmen staken zal tijdens de eerstvolgende statenvergadering opnieuw over deze motie worden gestemd.

25. Statenvoorstel Kadernota Cultuurbelief 2017-2020 (BLD-035A)

Mevrouw **Boerjan** (VVD). Voorzitter. Al eerder, tijdens de vergadering van de commissie Economie, heeft mijn fractie aangegeven dat zij zich kan vinden in de vertrekpunten voor een toekomstig cultuurbeleid. Cultuur heeft, naast waarden in zichzelf, het vermogen om een bijdrage te leveren aan een goed vestigingsklimaat, het niveau van economische bestedingen, het toerisme en de leefbaarheid. Deze vertrekpunten komen overeen met ons coalitie-akkoord.

Het college vraagt de Staten om ten aanzien van vier onderdelen hun voorkeur uit te spreken; de vrijwilligers, de stedelijke aantrekkelijkheid, de ondersteuning bij het verwerven van middelen en de media. Normaal gesproken, voorzitter, zou ik netjes met het eerste onderwerp beginnen maar juist ten aanzien daarvan, de vrijwilligers, wil mijn fractie afwijken van het voorstel van het college. Dit onderwerp zal daarom de rij sluiten.

Op de bladzijden 11 en 12 worden de opties verwoord met betrekking tot de stedelijke aantrekkelijkheid als motor. Mijn fractie kiest voor optie nr. 2, dus voor de Z4, de vier grote steden in Zeeland: Terneuzen, Goes, Vlissingen en Middelburg, én de overige gemeenten. De VVD-fractie is voor stedelijke samenhang en concentratie, maar dat betekent niet dat dit ten koste mag gaan van onze meer landelijke gebieden.

Op blz. 12 worden de opties benoemd omtrent het beleid ten aanzien van ondersteuning bij het verwerven van middelen. Voorzitter. Wij gaan wat dit betreft voor optie nr. 1, waarbij de provincie een actieve opstelling kiest bij het zoeken naar middelen, in welke vorm dan ook: fondsenwerving, crowdfunding, sponsoring. Daarnaast gaan wij ervan uit dat, waar mogelijk, ook een beroep wordt gedaan op rijks- en Europese middelen.

Naar aanleiding van het gestelde op blz. 18 kan een keuze worden gemaakt aangaande de media. Voorzitter. Hier kiezen wij voor optie nr. 2: ook in de komende periode spannen wij ons in om te komen tot een breed Zeeuws Mediaplatform.

Voorzitter. Wat het onderwerp vrijwilligers betreft kiest de VVD-fractie voor optie nr. 1. Dit heeft niet de voorkeur van het college, maar wij vinden dat vrijwilligersorganisaties die actief zijn op het terrein van het culturele erfgoed, erkenning en ondersteuning verdienen door middel van

waarderingssubsidies. Het gaat om mensen die zich belangeloos en met hart en ziel inzetten voor het behoud van het Zeeuwse cultureel erfgoed. Samen met andere fracties verzoeken wij door middel van een amendement het college om in de kadernota een wijziging aan te brengen zodat het bestaande beleid met betrekking tot deze groep vrijwilligers kan worden voortgezet.

De **voorzitter**. Door de leden Boerjan, Van Hertum, Van de Berge, Viergever, Oudeman, Temmink, Rijksen-Blok en De Wit is het volgende amendement ingediend:

Ondergetekenden stellen voor om de alinea te schrappen uit het Statenvoorstel Kadernota provinciaal cultuurbeleid 2017-2020, op pagina 10, onder paragraaf 4.2, die gaat over het voorstel om op andere wijze invulling te geven aan de relatie met vrijwilligersorganisaties die actief zijn op het gebied van cultureel erfgoed ("Onze voorkeur gaat .... bij de vraag"),

en te vervangen door:

"Wij echten veel waarde aan de inzet van vrijwilligersorganisaties die actief zijn op het gebied van cultureel erfgoed. Vrijwilligers zetten zich belangeloos en met hart en ziel in en verrichten waardevol werk voor het behoud van het Zeeuws cultureel erfgoed. Deze organisaties bezitten menskracht en expertise maar hebben behoefte aan financiële middelen. Door de vorenstaande lijn ook in de nieuwe periode voort te zetten, wordt erkenning voor deze vrijwilligers tot uitdrukking gebracht met waarderingssubsidies. Er wordt gekozen voor optie 1: vorenstaande lijn ook in de nieuwe periode voortzetten."

Dit amendement krijgt nr. 13.

De heer **Van Hertum** (PvdA). Voorzitter. Allereerst wil ik mij ervoor verontschuldigen dat ik het woord voer terwijl er voor mijn fractie geen spreektijd meer is. Als de Staten het goed vinden, wil ik tóch graag mijn betoog houden.

De **voorzitter**. Ik zie dat sommige fracties over de grens van de toegestane spreektijd dreigen heen te gaan, of die grens al over zijn gegaan. Mijn oproep aan het adres van de sprekers die het betreft, is: hou het kort en bondig, en beperk u tot de essentie van datgene wat u wil inbrengen.

De heer **Van Hertum** (PvdA). Ik zal mij beperken tot drie punten.

Voorzitter. Aan de hand van deze kadernota stellen wij het provinciale cultuurbeleid voor de

komende vier jaar vast. Het is een belangrijk moment omdat dit kader het uitgangspunt vormt voor de invulling van het Zeeuwse cultuurbeleid waarover wij later dit jaar nader zullen spreken.

Laatst spraken wij met een groep jongeren. Zij wezen ons op het belang van de Zeeuwse economie en van het openbaar vervoer (OV). Zo zei er eentje: en vergeet vooral de Zeeuwse cultuur niet. Met andere woorden: voor de jongeren telt de Zeeuwse cultuur mee. Voorzitter, dit onderscheidt Zeeland van andere delen van Nederland.

Voorzitter. De PvdA-fractie belicht drie onderdelen van deze kadernota. Allereerst stellen wij vast dat cultuur leeft onder de Zeeuwse bevolking. Een deel van de inwoners van Zeeland heeft de afgelopen tijd gereageerd op een poll op een provinciale website. Bovenaan de wensenlijst van inwoners komen wij, naast economie, OV en sport, twee culturele thema's tegen. Wij zagen enerzijds musea en monumenten en anderzijds muziek en festivals. Het is natuurlijk de vraag hoe representatief deze poll is, maar wij horen wél van inwoners van Zeeland dat de Zeeuwse cultuur belangrijk voor hen is, niet alleen vanwege gevoelens die te maken hebben met de Zeeuwse geschiedenis en de gemeenschappelijke band. Ook ondernemers geven aan dat het onderhouden van de Zeeuwse cultuur goed is voor de komst van toeristen naar onze provincie. Die toeristen geven geld uit en helpen daarmee de Zeeuwse economie. Cultuur is daarmee belangrijk voor Zeeland.

In de tweede plaats gaan wij na waar de financiële middelen naar toe gaan. Voorzitter. In 2012 werd er voor ongeveer 20% bezuinigd op cultuur. Voor ons is die bezuiniging meer dan genoeg. In ons verkiezingsprogramma onderstrepen wij dat de culturele voorzieningen in de vier grootste Zeeuwse gemeenten op peil moeten blijven. Daarnaast hechten wij zeer aan de initiatieven in de negen andere Zeeuwse gemeenten. In onze ogen gaat het niet om een keuze in de zin van of-of maar om en-en. Met andere woorden: geen keuze. Wij pleiten namelijk voor culturele voorzieningen in de vier steden én in alle andere Zeeuwse gemeenten.

In de derde plaats constateren wij dat in deze kadernota de mens centraal staat. De PvdA gelooft dat het de taak van de overheid is om cultuur, in dit geval de Zeeuwse cultuur, te ondersteunen. Wij beseffen dat vrijwilligers uren van hun vrije tijd, tomeloze energie en grenzeloos enthousiasme leggen in cultuur. Wij beseffen voorts dat vrijwilligers dit doen in het kader van een bepaald project, een cultureel project. Wij vinden dit bewonderenswaardig en maken graag budget voor hen vrij.

Dat geldt ook, voorzitter, voor jongeren en cultuur. In de voorliggende kadernota krijgen ook jongeren een prominente plek, en daar zijn wij erg blij mee. Wij vinden dat de gedeputeerde hiervoor

een compliment toekomt. Ook meer in het algemeen kijken wij uit naar de precieze invulling van de Cultuurnota.

Voorzitter. Anno 2016 vraagt de overheid steeds méér van haar burgers. Betekent dit dat de overheid bereid is om de vrijwilligers die zich voor bijvoorbeeld cultuur inzetten, te ondersteunen, zeker wanneer vrijwilligers provinciaalbreed actief zijn? Hoe verhoudt dit zich tot de keuze voor optie nr. 2 waar het om de vrijwilligers gaat? In elk geval heeft de PvdA-fractie haar keuze al gemaakt. Zij kiest voor optie nr. 1 en daarom geeft zij steun aan amendement nr. 13.

Het vervolg van de Cultuurnota zal van de Staten vragen dat er keuzes worden gemaakt. Voorzitter. De PvdA-fractie stelt bij het maken van deze keuzes de inwoners van Zeeland centraal.

De heer **Van den Berge** (SGP). Voorzitter. Herr Jesu Christ, erhöre mich. Ich will dich preisen ewiglich.". Natuurlijk moest ik iets bedenken om de aandacht van de statenleden vast te houden. Als deze twee laatste zinnen van de Johannes Passion van Johann Sebastian Bach klinken --morgenavond in Kapelle of, Deo Volente, volgende week zaterdag in de Adriaanskerk in Dreischor-- wordt daarmee precies verwoord wat wij als SGP-fractie belangrijk vinden in het kader van het cultuurbeleid. In ons verkiezingsprogramma staat dat kunst en cultuur het leven verrijken. De provincie dient dan ook verantwoorde kunst- en cultuuruitingen te bevorderen waarbij de zedelijke normen en de waarden van Gods Woord de belangrijkste randvoorwaarden zijn.

Voorzitter. Mijn fractie kan instemmen met de drie algemene vertrekpunten voor het toekomstige provinciale cultuurbeleid. Ook waar het gaat om de kaders kan mijn fractie met heel veel instemmen; echter, niet met álles en daar wil ik nu even de vinger bij leggen.

Een ander onderdeel van ons verkiezingsprogramma vermeldt dat de SGP veel belang hecht aan het behoud en het benutten van ons culturele erfgoed, waaronder monumenten, cultuurlandschappen, boerderijen en kerkgebouwen. Cultuur, dat is het Zeeuwse karakter weerspiegeld. Daarom wil de SGP-fractie het huidige beleid, gericht op jaarlijkse subsidiëring van vrijwilligersorganisaties, handhaven. Wij vinden dat de provinciale ondersteuning van deze organisaties moet worden gecontinueerd. Ons inziens zorgen zij ervoor dat het Zeeuwse karakter bewaard blijft. Daarom zijn wij mede-indiener van amendement nr. 13.

Wat betreft het gestelde op blz. 11 zijn wij ons terdege bewust van de demografische ontwikkelingen in Zeeland en van de gevolgen daarvan voor de Zeeuwse cultuur. In de commissie Economie heb ik gevraagd in hoeverre het project "Kerk, krimp en kans" in Zeeuws-Vlaanderen een

vervolg krijgt in de rest van Zeeland. De gedeputeerde heeft in antwoord hierop gezegd dat dat niet het geval is. Voorzitter. Mijn fractie hecht groot belang aan het onderwerp "herbestemmen van kerkgebouwen". Wellicht kan de heer De Reu hierop nader ingaan.

Voorzitter. De SGP is van oordeel dat de provincie zich dient te richten op alle gemeenten, met continuering van de regionale cultuurconvenanten zodat er een complementair cultureel voorzieningenniveau blijft. Voorts wordt op blz. 12 van de nota gesteld dat voor het cultuurbeleid als uitgangspunt wordt genomen dat er steeds sprake dient te zijn van ten minste twee terreinen binnen de sector cultuur of grensoverschrijdende samenwerking. In de afgelopen jaren stond ook samenwerking met andere beleidssectoren hoog in het vaandel, zij het facultatief. Nu dit een extra weegpunt wordt met het oog op het nieuwe beleid, wil mijn fractie van de gedeputeerde vernemen of dit voor subsidie-aanvragers niet te belemmerend gaat werken. Of geldt dit specifiek voor bepaalde vormen van kunst of cultuur?

Op de bladzijden 16 en 17 wordt gesteld dat de provincie zich sterker moet gaan profileren met producties --bijvoorbeeld de film over Michiel de Ruyter-- en festivals zoals Concert at Sea. Men weet, voorzitter, dat wij met dergelijke cultuuruitingen principieel niet kunnen instemmen. Wij stellen hierover enkele vragen. Wat gaat dit betekenen voor andere festivals? Krijgen die andere festivals in de komende jaren minder subsidie? Wat betekent het als de provincie zich terugtrekt op het terrein van de reguliere podiumprogrammering?

Voorzitter. Mijn fractie realiseert zich dat zerobased begroten een bezuiniging kan gaan betekenen. Tegen die achtergrond komt er een politiek-bestuurlijke keuze aan de orde, waarbij de inhoud, in relatie met het beschikbare budget en de provinciale taken, leidend zal zijn.

Wie mag luisteren naar de woorden van de Matthäus Passion of de Johannes Passion over het lijdensverhaal van de Heere Jezus Christus, verlaat --zoals Ernst Jan Rozendaal in de PZC van afgelopen dinsdag 8 maart na drie uur zitten schreef-- stram als een oud mannetje de kerk, maar met een intens verwarmd hart.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Voorzitter. Allereerst moet mij een opmerking over de orde van het hart. In de commissie Ruimte ging het erom deze kadernota vast te stellen en nu is er sprake van een uitgebreid dictum. Dit betekent dat je --als je bij het aangeven van voorkeursopties wil afwijken van de visie van het college-- amendementen moet indienen. Ik dank Jolanda Boerjan voor het feit dat zij dit heeft gedaan; anders was ik daar niet opgekomen. Ik geef deze opmerking ook mee voor

8 april, voorzitter. Hoe stellen wij onze opties op? Hoe geven wij de opties weer? Hoe wegen wij de voorkeur van de Staten, vergeleken met de visie van het college?

Voorzitter. Cultuur en sport binden mensen en dragen zo bij aan een hechte Zeeuwse samenleving. De ChristenUnie wil dat initiatieven met betrekking tot sport, cultuur, kunst en erfgoed uit de samenleving komen. Immers, die zijn levensvatbaar, bieden draagvlak en leiden tot betrokkenheid van mensen. Mede om deze reden kiezen wij niet voor het voorstel van het college waar het gaat om onze vrijwilligers. Zij zijn het cement van de samenleving. Om de boel goed te laten werken, heb je deze metselaars nodig.

Het zijn de professionals die betaald moeten worden maar als men zich daarop richt, is er sprake van een top-down-benadering. De ChristenUnie wil het andersom: kijk naar initiatieven van inwoners, zodat ook kleine organisaties de kans krijgen om hun werk te blijven doen. Op die manier behouden wij ook erfgoed zoals het dialect, de klederdracht, boerderijen en zelfs het ringsteken, zodat dit kan bijdragen aan de aantrekkelijkheid van Zeeland, om er te wonen en er te recreëren. Juist het vrijwilligerswerk levert mooie pareltjes op. Dat is de reden waarom wij voor optie nr. 1 gaan. Wij geven steun aan het ingediende amendement. Wat de overige opties betreft stemmen wij in met het voorstel van het college.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Mijn fractie kan zich vinden in de grote lijnen van de voorliggende kadernota. Reeds in de commissie hebben wij aangegeven het van belang te vinden dat het culturele aanbod klankrijk en vooral ook kleurrijk blijft.

GroenLinks was en is fel gekant tegen het voornemen om kleinere organisaties uit te sluiten van rechtstreekse subsidies voor vrijwilligers die zich inspannen voor het Zeeuwse culturele erfgoed, op welke manier dan ook. Wij hebben van organisaties signalen ontvangen en onderschrijven onder meer op grond daarvan de woorden van mevrouw Boerjan. Wij zijn mede-indiener van amendement nr. 13 waarmee precies datgene wordt verwoord waar wij voor staan.

Voorzitter. Zowel het vorige jaar, bij de behandeling van de begroting, als onlangs in de commissie heeft mijn fractie laten weten desgewenst in financiële zin voor cultuur nog wel een tandje bij te willen zetten. Mede in het licht van het zerobased begroten vinden wij het belangrijk dit geluid nu alvast te laten horen. Hetzelfde geldt in verband met het indexeren van subsidies voor instanties waar personeel in dienst is conform CAO-bepalingen. Wij komen hierop terug bij de eerstvolgende begrotingsbehandeling.

De heer **Oudeman** (CDA). Voorzitter. "Democracy is só overrated"... Waarschijnlijk herkennen de fans van de TV-serie "House of Cards" deze quote van Frank Underwood, president van de Verenigde Staten in deze serie over intriges in de Amerikaanse politiek. De vorige week kwam het vierde seizoen van deze serie uit. Waarschijnlijk heeft zelfs president Obama, één van de miljoenen fans van deze serie, "gebingewatched", zoals dat zo mooi heet: vele afleveringen achter elkaar gekeken.

Dit is een voorbeeld, voorzitter, van cultuurbeleving anno 2016: onbeperkt TV-series, films en documentaires kunnen kijken via Netflix. Daarnaast kunnen wij muziek van over heel de wereld beluisteren via Spotify, en zien wij de mooiste en leukste foto's en filmpjes van onze vrienden, bijvoorbeeld van culturele bezienswaardigheden in binnen- en buitenland, op Facebook en Instagram. De CDA-fractie vindt het belangrijk dat in het nieuwe provinciale cultuurbeleid verder wordt aangesloten bij deze moderne cultuurbeleving, niet in het minst omdat de Staten eerder al hebben besloten dat de relatie cultuur-jongeren speciale aandacht behoeft.

Voorzitter. ICT en digitale media bieden ongekende mogelijkheden om het Zeeuwse culturele erfgoed digitaal te ontsluiten. Met Zeeuwse Ankers is hiermee al een begin gemaakt, maar het kan nog beter. Daarvoor is goede samenwerking tussen verschillende Zeeuwse culturele organisaties onontbeerlijk. Samenwerken is sowieso een rode draad in de Cultuurnota, zowel samenwerking binnen als samenwerking buiten de cultuursector. Men denke aan de aangekondigde samenwerking tussen Film by the Sea en Cinecity, en aan het samengaan van Scheldejazz en het Internationale jazzfestival Middelburg in een gezamenlijk festival Zeeland Jazz.

Bij de samenwerking tussen provincie en gemeenten gaat het om het in stand houden van de regionale culturele infrastructuur, niet in het minst amateurkunst en cultuureducatie. Daarom, voorzitter, geeft mijn fractie steun aan de keuze voor het behoud van de regionale cultuurconvenanten, waarbij wij het met het college eens zijn dat er op Zeeuwse schaal moet worden gekeken naar een complementair cultureel voorzieningenniveau. Een onderscheidende Zeeuwse culturele infrastructuur is immers goed voor "het vestigingsklimaat, de toeristische aantrekkingskracht, de leefbaarheid en het imago van Zeeland". Grote festivals, zoals Concert at Sea, Film by the Sea en het Zeeland Nazomerfestival, zijn daarvoor óók belangrijk. De CDA-fractie wil dat de provincie ze mede mogelijk blijft maken.

Voorzitter. Mijn fractie vindt dat vrijwilligers de ruggengraat vormen van de cultuur in Zeeland. Vele duizenden Zeeuwen zijn in onder meer verenigingen en stichtingen actief als vrijwilligers op

de terreinen muziek, toneel, beeldende kunst enz. De CDA-fractie waardeert hun inzet zeer. Zij tonen de kracht van de Zeeuwse samenleving. In de beleidsnota, later dit jaar, zien wij dan ook graag uitgewerkt hoe de provincie de vrijwilligers kan ondersteunen. In veel gevallen zal en behoeft die ondersteuning niet financieel van aard te zijn. Op het terrein van het cultureel erfgoed zijn er echter wél vrijwilligersorganisaties en platforms die de provincie tot en met 2016 van een beperkte financiële bijdrage voorziet. Mijn fractie wil dit beleid handhaven en heeft daarom mede amendement nr. 13 ingediend.

Samenwerking tussen Omroep Zeeland en PZC blijkt lastig. De gedeputeerde noemde dit in de commissie "trekken aan een paard dat de andere kant opgaat". Daarom ziet mijn fractie het er de komende jaren niet van komen dat er een breed Zeeuws mediaplatform komt, ten aanzien waarvan het college in de kadernota aangeeft zich ervoor te willen inspannen. Wat mijn fractie betreft kunnen die inspanningen beter worden gericht op ándere manieren om de regionale nieuwsvoorziening te waarborgen. Wij vinden het namelijk wel van groot belang dat in Zeeland ten minste twee onafhankelijke professionele regionale media behouden blijven.

Mevrouw **Van Veen-de Rechter** (D66). Voorzitter. Graag hoor ik van de heer Oudeman hoe hij dit gestalte wil geven.

De heer **Oudeman** (CDA). Dat laten wij allereerst maar eens aan het college over. Het lijkt ons goed dat het college partijen bij elkaar brengt en nagaat welke mogelijkheden er wél zijn. Zoals gezegd, mijn fractie ziet het er deze collegeperiode niet van komen dat er een breed Zeeuws mediaplatform komt, maar dat staat wél in de kadernota.

Voorzitter. De CDA-fractie is, net als het college, enthousiast over Zeeland als decor en inspiratiebron, bijvoorbeeld voor filmproducties. Natuurlijk zijn ook TV-producenten van harte welkom in onze provincie, en dus dagdroom ik van Frank Underwood op staatsbezoek in Zeeland, om de Deltawerken te bewonderen als één van de zeven wereldwonderen van de moderne tijd. Om met een quote van hem te eindigen: "Why does everything have to be a struggle? Can some people just say "yes" for once?" Voorzitter, wie de schoen past, trekke hem aan. In elk geval kan ik de gedeputeerde geruststellen: de CDA-fractie zal instemmen met deze kadernota.

De heer **Viergever** (SP). Voorzitter. Kunst en cultuur zijn onmisbaar in de samenleving. Ze dragen direct bij aan de ontwikkeling en de creativiteit van mensen en ze brengen mensen en culturen dicht bij elkaar. Het leven bestaat uit méér dan alleen werken en geld verdienen. Het

voeden van de verbeelding en van de geest is minstens zo belangrijk: de boeken die je leest of schrijft, de muziek die je maakt of waarnaar je luistert, de schilderijen die je in het museum bekijkt of zelf maakt, de voorstellingen die je bezoekt of waaraan je meedoet, de geschiedenis om ons heen en waarvan wij deel uitmaken. Het zijn dingen, voorzitter, die ons uittillen boven de alledaagse van het bestaan.

Het bevorderen van en het ruim baan geven aan allerlei vormen van creativiteit verrijken ons leven. Een samenleving die steeds complexer wordt, evenals de problemen waarmee wij worden geconfronteerd, kunnen die creativiteit goed gebruiken. Met andere woorden: méér creativiteit, zeker niet minder.

De SP-fractie is dan ook blij, voorzitter, te zien dat de voorliggende kadernota aftrapt met een erkenning van cultuur als kernwaarde, en met de belofte de Zeeuwse cultuur te koesteren. De nota bevat voorts een aantal keuzemogelijkheden. Hoewel tijdens de commissievergadering enigszins onduidelijk was hoe deze keuzes gemaakt zouden moeten worden --ik verwijs naar het betoog van mevrouw Rijkse-- zijn we hier zeker blij mee. Ik zal de vier keuzes even snel doorlopen.

Allereerst gaat het om de vraag of de provincie de vrijwilligersorganisaties op het terrein van het cultureel erfgoed moet blijven ondersteunen. Het college kiest hier niet voor en gaat voor een andere werkwijze. Voorzitter, de SP-fractie onderschrijft dit standpunt niet en is daarom mede-indiener van amendement nr. 13.

De tweede keuze heeft te maken met de vraag of de provincie bij de inzet ten behoeve van cultuur zich primair moet richten op de vier grote steden, of Zeelandbreed moet handelen, dus ook in overleg met de overige gemeenten. Voorzitter, mijn fractie is blij te lezen dat het college kiest voor het laatste. Natuurlijk leeft ongeveer de helft van de Zeeuwen in één van de grote steden, maar dat betekent ook dat dat niet geldt voor de andere helft. Wanneer wij willen komen tot een divers en complementair aanbod, kan de één eenvoudigweg niet zonder de ander.

Ook de keuze van het college voor een actieve opstelling van de provincie bij het zoeken naar sponsoring en fondsen kunnen wij steunen, met dien verstande dat dit leidt tot ondersteuning, en niet tot vervlakking van het aanbod.

Ten slotte is er de keuze met betrekking tot de regionale nieuwsvoorziening. De keuze om zich in de komende periode te blijven inspannen voor een breed Zeeuws mediaplatform, kan mijn fractie steunen.

Voorzitter. Ondanks de positieve punten die wij in deze Kadernota aantreffen, zijn er ook zaken waar het ons inziens enigszins knelt. Ik verwijs naar paragraaf 5.2, deelterreinen cultuur, onderdeel kunsten. Hier wordt wat de SP-fractie betreft te veel

gefocust op de economische meerwaarde. Wij willen voorkomen dat cultuur wordt gedegradeerd tot een marketinginstrument. Om vermarkting en verschraving tegen te gaan, moet de overheid juist toezien op het behoud van een breed aanbod. Daar behoort wat ons betreft ook de reguliere podiumprogrammering bij. Om deze reden dienen wij een amendement in.

De **voorzitter**. Door het lid Viergever is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 11 maart 2016;

overwegende dat:

- *cultuur zowel intrinsiek als economisch waardevol kan zijn;*
- *de focus op de Zeeuwse beleving binnen de kunsten primair ingegeven is door economische motieven;*
- *cultuur niet gedegradeerd mag worden tot een marketinginstrument;*
- *het onwenselijk is dat de focus op producties en festivals ten koste gaat van reguliere podiumprogrammering;*
- *door de focus op een groot publiek vervlakking op de loer ligt, eenheidsworst de norm wordt en daardoor diversiteit en dynamiek verdwijnen;*

ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

- In Statenvoorstel Kadernota provinciaal cultuurbeleid 2017-2020, onder paragraaf 5,2, binnen het deelterrein Kunsten (pag. 16/17):

Binnen de tweede alinea de zin "Deze zijn zodanig dat de activiteit ook meerwaarde heeft voor het vestigingsklimaat, de vrijetijdseconomie en voor promotie" schrappen.

- De tekst "De relatie tussen Zeeuwse Ankers en de kunsten centreren zich rondom het begrip identiteit." tot en met "Wij gaan onderzoeken hoe wij deze transitie het beste kunnen ondersteunen." wordt vervangen door:

"Grote gevestigde commerciële festivals worden kritisch beoordeeld of zij zelfstandig de financiering kunnen organiseren. Deze festivals krijgen minder subsidie en moeten meer op eigen benen staan. De reguliere podiumprogrammering zal worden ondersteund bij het meer complementair maken van de programmering, zodat overprogrammering voorkomen kan worden."

Dit amendement krijgt nr. 14.

De heer **Willemse** (50-Plus). Voorzitter. Dit keer ben ik bij het lezen begonnen met de laatste bladzijde van deze nota, waar het om de financiën gaat. Welnu, daar kan worden gelezen dat er flink moet worden bezuinigd op cultuur, en dat is jammer, mede omdat deze kadernota positief en inspirerend is geformuleerd. Een bezuiniging van 3 miljoen op de ZB, het Zeeuws Museum en de Stichting Cultureel Erfgoed is niet niks. Wat zijn hiervan de gevolgen? Voorts zie ik een bezuiniging van ruim zeven ton op cultuureducatie, kunsten, regio-arrangementen en media. De bezuinigingen behelzen bijna een vijfde deel van de begroting.

Op pagina 12 werd ik getriggerd door een citaat uit een interview met Joop Daalmeijer, voorzitter van de Raad voor Cultuur, tijdens diens werkbezoek aan Zeeland: "Zeeuwen betalen ook belasting, maar vanuit Den Haag vloeit weinig geld terug naar Zeeland. Andere provincies pakken het slimmer aan.". Voorzitter, ik heb niet volledig in beeld of dit wel zo is, maar het is niettemin een waardevolle tip waarmee mijn fractie het college richting Den Haag wil sturen. Ook in Den Haag moet men er maar eens van doordrongen zijn dat wij in een dunbevolkt gebied wonen en dat Zeeland voor cultuur gewoon extra geld nodig heeft.

Jammer genoeg, voorzitter, loopt geld altijd als een rode draad door cultuur. Mijn fractie roept het college op om bezuinigingen nogmaals onder het vergrootglas te leggen, de weg naar Den Haag te vinden en, niet onbelangrijk, ook met betrekking tot cultuur op zerobased-basis de subsidiestroom te analyseren. In de voorliggende nota worden de kaders aangegeven, maar het prijskaartje moet er nog aan worden gehangen.

Mevrouw **Van Veen-de Rechter** (D66). Voorzitter. Vandaag en morgen vindt de grootste vrijwilligersactie van Nederland plaats. Duizenden vrijwilligers zetten zich in om de handen uit de mouwen te steken. Vrijwilligers zijn het kloppend hart van veel sociale initiatieven. Voor hun ondersteuning kiest de D66-fractie ervoor geen directe steun te verlenen --wij volgen hier de lijn van het college-- maar zij wil wél indirecte ondersteuning. Mijn fractie ziet hier graag een uitbreiding van de taken van de SCEZ. Wij zien hier de mogelijkheid dat de SCEZ zich opwerpt tot een platform waar vrijwilligersorganisaties in de breedste zin van het woord ondersteuning krijgen. Immers, in het jaarverslag van de SCEZ lees ik dat de medewerkers onder druk van krimpende subsidiegelden hebben gediscussieerd over de Zeeuwse Ankers en de toekomst van de SCEZ. Wat ik in dit verslag niet lees, is een antwoord op de vraag welke conclusies men heeft getrokken en welke initiatieven men heeft ontwikkeld. Het enige wat ik zie is een aantal medewerkers met leuke mutsjes op. Ze kwamen kennelijk goedgemutst

terug maar ik ben zeer benieuwd naar datgene wat er onder die mutsjes zit en naar de initiatieven die men heeft ontplooid. Nogmaals, dat kan ik nergens vinden.

Voorzitter. Samenwerking, krachtenbundeling en vernieuwing vormen naar het oordeel van mijn fractie de sleutel voor succes, óók in de cultuursector. Daarom zien wij graag een uitbreiding van de SCEZ met een platform dat zich verder moderniseert en waar de vrijwilligers kunnen worden ondersteund.

Amendement nr. 13 van de VVD-fractie en andere fracties vinden wij zeer sympathiek maar wij wachten de reactie van het college daarop af om er vervolgens nader op in te gaan.

De heer **Van Hertum** (PvdA). Voorzitter. Mijn conclusie is dat mevrouw Van Veen voor optie nr. 2 is, en dus niet instemt met het amendement.

Mevrouw **Van Veen-de Rechter** (D66). Mijns inziens timmer je bepaalde dingen dicht als je met dit amendement instemt. Ik wil het even openlaten omdat de fractie van D66 voor vernieuwing is. Als wij de oude lijn handhaven, wordt het lijstje met organisaties die subsidie krijgen, aangehouden maar wij willen er een andere invulling aan geven. Wij willen ruimte openlaten om hieraan later, als wij het beleid gaan vaststellen, invulling te geven.

Voorzitter. In de commissie hebben wij met betrekking tot de andere twee opties duidelijk gemaakt dat wij geen voorstander zijn van een actieve rol. Waar het gaat om de positie van de steden onderschrijven wij de keuze van het college, gericht op het handhaven van de regionale cultuurconvenanten.

Wat de regionale nieuwsvoorziening betreft vindt mijn fractie het zeer belangrijk dat er wordt gekozen voor een Zeeuws mediaplatform. Eigenlijk willen wij nog een stapje verdergaan. Wij pleiten voor het oprichten van een mediafonds. Later, bij het bepalen van het beleid, zullen wij hiervoor met een initiatief komen. Wij vinden dit belangrijk omdat wij binnen het culturele veld zien dat er door het gebruik van media nieuwe verbindingen ontstaan tussen mensen. Ook de inzet van vrijwilligers verandert hierdoor. Ik denk aan Facebook, Twitter enz. Wij kennen al twee fondsen, het Documentairefonds en het Publicatiefonds Zeeland. Wij zien mogelijkheden om deze fondsen samen met een mediafonds op te tuigen, zoals ook in Friesland het geval is. Daar werkt zo'n fonds uitstekend.

De heer **De Wit** (PVV). Voorzitter. Cultuur is datgene wat mensen bindt en onderschrijven. Cultuur creëert samenhang, diversiteit en dynamiek. Cultuur is ook de kernwaarde en de beleving van de Zeeuwse identiteit. Tegelijkertijd levert de kracht van cultuur een belangrijke bijdrage

aan het vestigingsklimaat, de economische bestedingen, de toeristische sector en de leefbaarheid van Zeeland.

Vandaag, voorzitter, maken wij aan de hand van de voorliggende kadernota afspraken. In het coalitie-akkoord "Krachten Bundelen" wordt aangegeven dat men uitgaat van de identiteit, de kracht en de kwaliteit van onze provincie. Dat wat ons ánders maakt, is onze kracht en ook de leidraad richting toekomst. Bij de verdere ontwikkeling van Zeeland staat de mens centraal in zijn behoefte aan wonen, werken, persoonlijke ontwikkeling, ontspanning, sociale contacten enz. Tegen die achtergrond wordt de Zeeuwse cultuur gekoesterd.

De PVV-fractie is van mening dat deze kadernota bijdraagt aan de verdere ontwikkeling van Zeeland. Echter, er zijn bepaalde punten die wij graag nader onder de aandacht brengen. Zo wordt er gesproken over de stedelijke aantrekkelijkheid als motor, over het werken aan aantrekkelijke binnensteden. Er staan veel winkels leeg, de parkeertarieven worden steeds hoger en steeds meer straten in de centra worden voor het autoverkeer afgesloten. Als gevolg daarvan is de supermarkt al jaren geleden uit de binnenstad verhuisd naar grotere winkelgebieden buiten het centrum. Is de binnenstad nu werkelijk zo aantrekkelijk om er te wonen, te werken, te winkelen en te creëren?

Voorzitter, van groot belang is een goede communicatie tussen ondernemers, gemeenten, inwoners, VVV's, evenementenorganisaties enz. opdat men weet wat er werkelijk leeft. Een toekomstbestendige culturele infrastructuur die positief bijdraagt aan vestigingsklimaat, economische bestedingen, toeristische aantrekkingskracht en leefbaarheid, kost geld, veel geld, geld dat de provincie niet heeft. Echter, Europese subsidies behoren zeker tot de mogelijkheden, hetgeen ook is betoogd door Joop Daalmeijer, voorzitter van de Raad voor Cultuur, tijdens zijn werkbezoek aan Zeeland op 27 oktober 2015. Hij stelde onder meer: "Zeeuwen betalen ook belasting, maar vanuit Den Haag vloeit er weinig geld terug naar Zeeland."

De PVV-fractie is grotendeels positief gestemd over de voorliggende kadernota, maar nodigt de gedeputeerde graag uit om de besproken punten verder te onderzoeken en vooral te benutten.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Uiteraard ben ik zeer ingenomen met de brede steun in deze Staten voor de voorliggende kadernota. Verder constateer ik dat bij deze discussie het onderwerp "vrijwilligers" als het belangrijkste punt kan worden beschouwd.

Bij de behandeling van deze nota in de commissie bleek dat er bij de Staten, evenals bij

het college, grote betrokkenheid bestond bij de vrijwilligersorganisaties. Na die behandeling is er nog het een en ander gebeurd. Los van technische zaken die met het dictum enz. te maken hadden -- het moest allemaal heel snel-- is er nog tot eergisteren allerlei overleg geweest met bijvoorbeeld de SCEZ, tussen SCEZ en Boerderijenstichting enz. Ik denk dat het goed is dat ik nader aangeef wat nu eigenlijk de inhoud is. Mijn conclusie is dat wij in de commissie in feite te beperkt zijn geweest met onze informatie over de bedoelingen van de opties.

Voorzitter. Wat de vrijwilligersorganisaties betreft vinden wij nog steeds dat ze moeten worden ondersteund, maar mét de kanttekening dat wij afscheid willen nemen van de huidige vorm die al jarenlang met allerlei subsidietjes bestaat. Wij zouden in overleg met deze organisaties, met de SCEZ en andere professionele organisaties, willen nagaan hoe wij deze ondersteuning toekomstbestendig vorm zouden kunnen geven. Dit betekent dat wij de Staten ruimschoots vóór hun behandeling van de beleidsnota, voor juni voorzien, zouden willen informeren over de inhoud van het al gestarte overleg, over de mogelijkheden die worden onderkend enz.

Laat ik er duidelijk over zijn, voorzitter. Ik heb hier het lijstje voor me van de organisaties die wij op dit moment ondersteunen. Dat varieert van het Gilde van vrijwillige molenaars tot de Volkssterrenwacht, de Streekdrachten Zeeland, de Werkgroep Cultuurhistorie, het Koninklijk Zeeuwse genootschap van wetenschap, de Stichting behoud hoogaars, de Zeeuwse vereniging dialectonderzoek enz. enz. Kortom, er is sprake van een breed scala aan vrijwilligersorganisaties, hoofdzakelijk op het terrein van cultureel erfgoed. Gelukkig zit daar ook bij --mede in verband met de discussie over de media-- de Stichting voor het werkend trekpaard Zeeland. Vandaar de metafoor die ik heb gebruikt...

Voorzitter. Als letterlijk de tekst van amendement nr. 13, ingediend door mevrouw Boerjan c.s., zou worden overgenomen, zou ons niet de kans worden geboden om met de genoemde en ook andere organisaties in gesprek te gaan over een andere, wellicht effectievere vorm van ondersteuning. Ik geef een voorbeeld. Op dit moment staan op mijn lijstje het Platform maritiem erfgoed en het Platform industrieel erfgoed. Wij financieren aanvullend de SCEZ om deze organisaties te ondersteunen. Na 2012 is er gezocht naar mogelijkheden om minder geld uit te geven en vooral ook om te voorkomen dat uitgaven dubbel zouden worden gedaan. Wij hebben met de SCEZ gesproken en gezegd: deze platforms, die nu apart worden gefinancierd, moet je maar ondersteunen met de subsidie die je structureel van ons krijgt; daar krijg je niet langer apart geld voor. Dat nemen wij nu op in de prestatie-indicatoren van de reguliere subsidie. Als het amendement letterlijk

betekent dat wij op de oude voet moeten doorgaan --ik wil het precies weten in verband met de beleidsnota en de uitvoering-- onttrekt men ons en ook de organisaties de mogelijkheid om hier goed met elkaar over te spreken.

Voorzitter. Ik kijk nog even naar mijn lijstje. Het Gilde van vrijwillige molenaars ontvangt een subsidie van 1000 euro. Strikt genomen kan dit niet volgens onze algemene subsidieverordening, waarin een minimumbedrag van 2500 euro is opgenomen. Die verordening zou dus moeten worden gewijzigd. Ook zou men dit probleem kunnen oplossen door die molenaars 2500 euro te geven...

Mevrouw **Boerjan** (VVD). Voorzitter. De gedeputeerde verwijst naar het minimum dat in de subsidieverordening is opgenomen maar in de voor ons liggende kadernota gaat het om een variërend bedrag, vanaf 1000 euro.

De heer **De Reu** (GS). Ja, voorzitter, dat is de huidige praktijk en die komt dus nu al niet overeen met onze subsidieverordening. Wij moeten daar wel naar kijken, maar wij hebben dit tot nu toe geaccepteerd om er geen pandemonium van te maken. In de volgende periode zal hiernaar gekeken moeten worden.

Voorzitter. Wij zouden graag amendement nr. 13 begrijpen op de manier zoals wij het denken te gaan doen, namelijk dat wij in juni met de Staten praten over hoe nu precies de tekst van het amendement kan worden ingevuld. Bij die werkwijze hebben wij de mogelijkheid om met de organisaties te kijken naar een andere, mogelijk meer efficiënte vorm van ondersteuning. Sommige van die organisaties zullen hun subsidie behouden, zij het dat er sprake kan zijn van een ander bedrag. Immers, de bedragen worden gekoppeld aan de zerobased discussie die eveneens in juni wordt gevoerd.

Voorzitter. Wij kunnen niet tegen het genoemde Gilde van molenaars zeggen: u moet voor het opleiden van nieuwe molenaars --dat is nodig om ervoor te zorgen dat de molens blijven draaien-- ondersteuning van de SCEZ krijgen. Dat gaat niet lukken want die deskundigheid is er daar niet. Met andere woorden: wij willen heel specifiek kijken naar de functies van bepaalde organisaties om ze eventueel wél een bepaald bedrag voor de volgende periode mee te geven. Voor andere organisaties zal dat niet gelden; ik verwijs naar de eerder door mij genoemde platforms. Als de Staten ons zeggen dat wij die vrijheid krijgen en dat wij in juni met ons verhaal bij de Staten terug kunnen komen, kan ik met amendement nr. 13 leven.

De SGP-fractie vraagt aandacht voor beeldbepalende boerderijen en andere monumenten, en voor het herbestemmen van kerkgebouwen. Voorzitter. In de laatste alinea van

blz. 15 wordt aangegeven dat wij op dit moment, mede naar aanleiding van de problematiek van de Oostkerk in Middelburg, aan het inventariseren zijn. Over welke hoeveelheid hebben wij het? Welnu, wij komen aan ruim 130 rijksmonumenten, beeldbepalende kerkgebouwen. In het coalitieakkoord is vermeld dat wij willen meedenken over de herbestemming van deze gebouwen, maar wij gaan niet meebetalen want dat lukt gewoon niet. Het is een moeizame weg, voorzitter.

Wordt gevraagd wat de aandacht voor de festivals betekent voor andere activiteiten, dan is het antwoord dat het om een verdelingsvraagstuk gaat. Als in juni duidelijk wordt welk bedrag men overheeft voor cultuur, moet er op basis van de kaders waarover wij nu spreken een verdeling plaatsvinden. Dat komt dus in juni aan de orde en dan zijn de Staten er zelf bij.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Ik heb vragen voor zowel de gedeputeerde als de SGP-fractie die gevolgen lijkt te vrezen voor wat zij noemt de reguliere podiumprogrammering. Welke gevolgen ziet de gedeputeerde voor deze programmering? Welk belang hecht de SGP-fractie aan een goede reguliere podiumprogrammering?

De heer **De Reu** (GS). Het is heel simpel, voorzitter. De reguliere podiumprogrammering is, bij de verdeling in drie lagen, in eerste instantie een taak van de gemeenten. Waar het gaat om provinciaal of regionaal --maar dan niet de reguliere podiumprogrammering-- komen wij in overeenstemming met gemeenten tot bepaalde keuzes. Uitgangspunt is hierbij: dit berust bij de gemeenten.

Voorzitter. Daarmee kom ik bij de behoefte van de Staten om niet alleen de Z4 te ondersteunen en te subsidiëren. Ik ben blij dat men het hierover eens is en ik kan melden dat ook de Z4, deze week in vergadering bijeen, deze keuze maken en stellen: wat wij in onze steden doen, is ook van belang voor het achterland. Wij hebben dus met de Z4 hierover gesproken en wij hebben er overeenstemming over.

Voorts ben ik blij dat de CDA-fractie van mening is dat er met betrekking tot de digitale ontsluiting sprake is van een goede insteek, zij het dat het nog beter kan. Ik weet niet of ik wat de media betreft de heer Oudeman goed heb begrepen, maar wij bedoelen niet dat het alleen maar zou moeten gaan om PZC en Omroep Zeeland. Wij willen juist een breder platform creëren waarbij ook andere instellingen die een gedeelte van de nieuwsvoorziening verzorgen, worden betrokken.

Voorzitter. Met verbazing heb ik naar de heer Willemse geluisterd. Hij stelde, verwijzend naar de laatste pagina, dat er sterk wordt bezuinigd. Volgens mij staat dat er niet in. Wij

hebben een overzicht gegeven van de bezuinigingen die in 2012 zijn doorgevoerd, en van de huidige situatie. Zeer zeker hebben wij niet bedoeld dat die operatie nu nóg eens zou moeten plaatsvinden.

In het amendement nr. 14 van de SP-fractie lees ik iets anders dan datgene wat door de heer Viergever naar voren is gebracht. In een van de overwegingen wordt gesteld dat "door de focus op een groot publiek vervlakking op de loer ligt, eenheidsworst de norm wordt en daardoor diversiteit en dynamiek verdwijnen". Welnu, voorzitter, dat heb ik nergens in de voorliggende kadernota gevonden. Wij mikken op een heel diverse culturele infrastructuur, gericht op een breed publiek, maar niet "voor iedereen hetzelfde". De relatie met cultureel erfgoed en andere beleidsterreinen is erop gericht om gemeenschapsgeld niet selectief voor bepaalde onderdelen uit te geven, maar in te zetten om voor een breed publiek een goede culturele infrastructuur tot stand te brengen en in stand te houden. Het zal niemand verbazen dat ik de Staten de aanvaarding van amendement nr. 14 ontraad. Als gevolg daarvan zou de tekst die zozeer van belang is voor de relatie met andere beleidsterreinen en de Zeeuwse Ankers, overboord worden gegooid. Dat lijkt me niet zo handig.

Verder vraag ik mij af wat de SP-fractie precies bedoelt met de door haar voorgestelde tekst: "Grote gevestigde commerciële festivals worden kritisch beoordeeld of zij zelfstandig de financiering kunnen organiseren.". Op welke festivals wordt hier gedoeld? Natúúrlijk moeten de festivals hun financiering zelfstandig kunnen organiseren. Wat mij met ons subsidiebeleid doen, is bepaalde onderdelen mogelijk maken. Zo subsidiëren wij met betrekking tot het Zeeland Nazomerfestival alléén de dramaproducties die in het Zeeuwse decor plaatsvinden. Alle andere zaken die men organiseert, hier op het Abdijplein, daar gaat van ons geen cent naar toe. Voorzitter, dat zijn de feiten die met betrekking tot ons beleid aan de orde zijn.

De heer **Viergever** (SP). Voorzitter. Ons inziens wordt er in deze kadernota gefocust op grote festivals. Letterlijk wordt gesteld dat dit ten koste gaat van de reguliere podiumprogrammering.

De heer **De Reu** (GS). Ik heb, in reactie op een opmerking van de heer Van den Berge, al gezegd dat het hier om een verdeelvraagstuk gaat. Wij focussen niet alleen op "grote commerciële festivals". Het Festival van Zeeuws-Vlaanderen of het Bevrijdingsfestival in Vlissingen zou ik niet een groot commercieel festival willen noemen. Dat geldt wél voor Concert at Sea, maar dat subsidiëren wij dan ook niet. Wij dragen alleen bij met middelen uit het budget voor de promotie van Zeeland. Het

betreft het Amateurpodium voor de Zeeuwse bands, die daar elk jaar op een zijpodium mogen optreden. Dát is wat wij financieren, maar natuurlijk gaan wij dat fesitval als zodanig niet subsidiëren. Daar vraagt men ook niet om. Wij hebben zélf gevraagd of amateurbands daar kunnen optreden en daarvan heeft men gezegd: dat kan, maar het kost wat. Zo eenvoudig is het, voorzitter.

De heer De Wit snijdt met zijn opmerking over de binnensteden een belangrijk punt aan. Voorzitter. Het college is bezig om met betrekking tot de detailhandel samen met de gemeenten te kijken naar mogelijke oplossingen. Bij de behandeling van deze kadernota gaat het alleen om de vraag: wat zou in dit verband de bijdrage van cultuur kunnen zijn, met name wanneer men zich richt op jongeren die vooral naar de steden trekken?

De heer **Van den Berge** (SGP). Voorzitter. Ik herinner de gedeputeerde aan mijn vragen over het extra weegpunt dat van belang is voor twee beleidssectoren. Het gaat om criteria waaraan subsidie-aanvragen moeten voldoen. Geldt dit specifiek voor bepaalde vormen van kunst en cultuur? Gaat dit niet té belemmerend werken voor subsidie-aanvragers?

De heer **De Reu** (GS). Wat die bepaalde vormen betreft, denk ik even aan de Matthäus- en de Johannespassion... U hoort de ironie, voorzitter. Nee, ik heb geen specifieke vormen op het oog maar, kijkend naar het verleden, kan ik wel enkele voorbeelden bedenken. Ik zal ze niet noemen omdat ze vervolgens een eigen leven zouden gaan leiden. Het gaat om verzoeken om subsidie voor de culturele uiting sec, zonder dat er sprake is van een relatie met publiekstoeloo, toerisme, vestigingsklimaat, grensoverschrijdende samenwerking enz. Het moet toch ten minste met één andere beleidssector iets te maken hebben. Op dit moment geldt dit in feite voor álle subsidievormen, maar het was nog te facultatief, zoals terecht is geconstateerd. Wij willen dit nu echt in het kader van de subsidievoorwaarden verplichten. Het gaat dus meer om het bestendigen van datgene wat toch al praktijk is dan dat er sprake zou zijn van een groot lek.

Zou dit belemmerend kunnen werken? Voorzitter. Hypothetisch zou dat kunnen. Iemand die subsidie vraagt voor een bepaalde cultuuruiting terwijl er geen enkel verband is met bijvoorbeeld de Zeeuwse identiteit, kortom met de uitgangspunten van de kadernota, krijgt van ons het antwoord: dat gaan we niet doen. Overigens, hiervan ken ik op dit moment geen praktische voorbeelden.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Ik hoop dat de gedeputeerde de volgende keer, wanneer hij schrijft dat hij focust op grote festivals, even uitlegt over

welke onderdelen het gaat, zodat misverstanden worden voorkomen. Gelet op de uitleg die hij nu heeft gegeven, trekken wij ons amendement in.

De **voorzitter**. Ik constateer dat amendement nr. 14 is ingetrokken.

De heer **Willemse** (50-Plus). Voorzitter. De heer De Reu heeft gesteld dat er nu geen sprake is van bezuinigingen. Dat is nu misschien niet direct het geval, maar sinds 2012 is er wel degelijk flink bezuinigd. Daarop heb ik bedoeld.

Mevrouw **Boerjan** (VVD). Voorzitter. In tweede termijn constateer ik dat de gedeputeerde van oordeel is dat door de aanvaarding van ons amendement nr. 13 het college de mogelijkheid wordt ontnomen om in gesprek te gaan met organisaties. Wij denken dat dat overleg in principe gewoon door kan gaan. Ons gaat het er vooral om dat er in de geest van het amendement wordt gehandeld. Als er voordelen blijken te bestaan in verband met optie nr. 2 horen wij het graag en zien wij in juni graag de reacties van de vrijwilligersorganisaties die actief zijn op het terrein van het cultureel erfgoed, tegemoet. Wij handhaven het amendement.

Amendement nr. 13 van het lid Boerjan c.s. over de keuze van optie nr. 1 in verband met vrijwilligersorganisaties, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de SGP, de CU, de PVV, het CDA, de SP, de PvZ, ZL, 50Plus en GL voor dit amendement hebben gestemd.

Het statenvoorstel, zoals het luidt na de aanvaarding van amendement nr. 13, wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

26. Statenvoorstel Verordening subsidies plattelandontwikkeling Zeeland 2014-2020 (BLD-037)

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Mijn fractie kan instemmen met deze verordening, zij het met een opmerking over de laatste zin van de toelichting op artikel 4.2. dat handelt over de mogelijkheid dat er veranderingen optreden met betrekking tot de interpretatie van de verordening of dat er nieuwe inzichten ontstaan. Mijn fractie is van oordeel dat in dat geval de Staten moeten besluiten of de

verordening al dan niet moet worden aangepast. Zoals het er nu staat, lijkt het erop dat dit zou worden gedaan door Gedeputeerde Staten. Er moet duidelijkheid bestaan waar het gaat om de taakverdeling tussen PS en GS. Daarom komen wij met een amendement waarvan de strekking is dat de bedoelde zin wordt geschrapt.

De **voorzitter**. Door lid Temmink is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, bijeen op 11 maart 2016;

amenderen de Verordening subsidies plattelandontwikkeling Zeeland 2014-2020, en besluiten:

artikel 4.2, op blz. 47, als volgt te wijzigen:

de laatste zin van het artikel weg te laten, te weten: "Ook kunnen er tussentijds aanpassingen plaatsvinden op basis van nieuwe inzichten en interpretaties".

Dit amendement krijgt nr. 15.

De heer **De Wit** (PVV). Voorzitter. Om gebruik te kunnen maken van het Europese subsidieprogramma POP-3 dient de provincie te beschikken over een hierop geënte subsidieverordening. Ter vaststelling wordt de vermelde ontwerpverordening aangeboden, met een beschikbaar budget van 28,3 miljoen. De doelstelling van deze verordening-POP-3 is het versterken van innovatie, verduurzaming en concurrentieverbetering voor de agrarische sector. Daarnaast gaat het om het ondersteunen en adviseren van jonge landbouwers, verbetering van de waterkwaliteit en de zorg voor landschap en natuur.

Iedereen weet, voorzitter, dat de PVV geen voorstander is van de Europese Unie, mede gelet op het feit dat Nederland in 2014 de grootste nettobetaler aan de EU was. Mijn fractie is echter positief gestemd over deze verordening, vooral omdat aan Zeeland een budget beschikbaar wordt gesteld. Dit is een mooie, niet te missen kans voor Zeeland. Het gaat er overigens niet alleen om, het budget van 28,3 miljoen binnen te halen, hetgeen in feite kan worden gezien als een sigaar uit eigen doos. Ook is van belang dat de thema's in het kader van POP-3 zo goed aansluiten bij de provincie Zeeland.

De heer **De Bat** (GS). Voorzitter. De heer Temmink stelt per amendement een wijziging van artikel 4.2 voor. Dat artikel zelf blijft in stand en dat vindt het

college het belangrijkste. Waar het om gaat is dat soms door de EU zelf wijzigingen worden voorgesteld. Dat is die hogere overheid die dit soms vraagt. Het is dan een lastig traject als je eerst weer helemaal via PS moet, terwijl die route in wezen niets toevoegt. Dit wordt door de provincies gezamenlijk opgepakt. Daarnaast worden soms, in het kader van de audits over deze regeling, technische wijzigingen voorgesteld die vervolgens worden doorgevoerd. Natuurlijk leggen wij dan achteraf uit wat er is gewijzigd.

Het gaat dus niet om inhoudelijke of beleidswijzigingen, maar puur om technische wijzigingen, hetzij vanuit Europa, hetzij naar aanleiding van de audits. Wij doen dus niet iets waarvan de Staten beleidsinhoudelijk last zouden kunnen hebben. Het amendement kan geen kwaad. Het heeft betrekking op de toelichting op een artikel dat blijft bestaan. Niettemin stel ik voor om de toelichting ongewijzigd in stand te houden omdat daarmee de betekenis van het artikel wordt weergegeven.

Voorts, voorzitter, ben ik blij dat de fractie van de PVV het inzetten van dit Europese instrument steunt.

De heer **Temminck** (GL). Voorzitter. Ik handhaaf het amendement waarmee mijns inziens onduidelijkheid kan worden voorkomen.

Het amendement nr. 15 van het lid Temminck inzake wijziging van de toelichting op artikel 4.2, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL, de SP, 50Plus, ZL en de PvZ voor dit amendement hebben gestemd.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

27. Vragensessie

28. Vragen van het lid Temminck over de opvang van vluchtelingen

Voorzitter: de heer Roeland

De heer **Temminck** (GL). Voorzitter. Onlangs is bekend geworden dat het standpunt van het COA is veranderd. Mede door de inbreng van Linda Voortman, voor GroenLinks lid van de Tweede Kamer, kan nu kleinschalige opvang van vluchtelingen worden gerealiseerd. Is het college

bekend met deze verandering? Zo ja, hoe staat het college daar dan in, wat Zeeland betreft? Kan het college aangeven waar dan in dit verband over wordt gesproken? Hoe zit het met de verschillende processen? Over de statushouders hebben wij al een brief gehad, maar hoe zit het in Zeeland met de noodopvang en meer permanente opvang van vluchtelingen? Welke tijdspaden gelden hiervoor?

De heer **Polman** (CvdK). Voorzitter. In zijn brief van 16 februari heeft het college kort de stand van zaken met betrekking tot de noodopvang weergegeven. Op dit moment is er nog geen sprake van een concrete verandering. Het COA heeft ons laten weten dat men toch hecht aan het minimumaantal van 300. Ik zeg dan altijd: bij voorkeur 300. Immers, wij zijn met het COA overeengekomen dat --mocht een heel geschikte locatie beschikbaar komen waarbij dat aantal wat geringer is-- er op de inhoud moet worden gereageerd. Ik begrijp wel dat het kabinet zich richt op het aantal 300, ook gelet op efficiencyredenen, maar wij moeten ook bezien wat de mogelijkheden zijn en die eerlijk met het COA bespreken.

Zo is het mogelijk om uit te gaan van het aantal 200 wanneer het om een satellietlocatie gaat van een andere locatie op ongeveer zes kilometer afstand. In die zin is er dus bespreekruimte. Daarnaast is het altijd mogelijk om kleinere locaties beschikbaar te stellen voor statushouders en voor het opvangen van minderjarige asielzoekers.

Wij zijn nog steeds intensief in overleg met het COA en de gemeenten om toch te proberen nog dit jaar, in aanvulling op datgene wat wij al extra doen in Goes en Terneuzen, extra opvanglocaties in Zeeland te realiseren.

De heer **Van de Velde** (SGP). Voorzitter. Al eerder heeft mijn fractie aandacht gevraagd voor de informatievoorziening in verband met dit onderwerp. Steeds nadat er zo'n regietafel is geweest, moeten wij uit de media vernemen welke resultaten daarbij zijn geboekt. Nu komt er weer een brief waarin specifiek wordt ingegaan op de statushouders, terwijl eerder een toezegging is gedaan met betrekking tot de statushouders én de opvang van vluchtelingen. Wij dringen erop aan dat de informatievoorziening op peil blijft. Ik weet niet hoe dat gebeurt met betrekking tot de gemeenten. Misschien dat er een soort kort verslag naar de gemeenteraden gaat dat wellicht ook aan de Staten zou kunnen worden voorgelegd, mede omdat twee gedeputeerden aan de regietafel plaatsnemen, naast de commissaris als rijksheer.

Merkt men nu aan de regietafel dat, door de eisen van het COA, gemeenten in Zeeland afhaken om met kleinere locaties te komen? Is dit nu echt het grootste obstakel of zijn er nog andere problemen?

De heer **Polman** (CvdK). Voorzitter. Ook al doe ik dit als rijksorgaan en leg ik verantwoording af aan het kabinet, ik blijf de Staten informeren over de gang van zaken met betrekking tot de statushouders, en ook over de stand van de noodopvang. Verder zie ik niet dat gemeenten afhaken. Ik zie juist dat gemeenten nagaan wat zij extra kunnen doen, ook in het licht van de structuur die wij hebben, de beschikbaarheid van locaties en gebouwen. Ik zie dat dit serieus aandacht krijgt.

Voorzitter: de heer Polman

29. Vragen van het lid Van Unen over de rol van de raad van commissarissen van DELTA NV

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Tijdens de vorige statenvergadering diende mijn fractie een motie in waarmee de raad van commissarissen van DELTA werd ontboden om uitleg te komen geven aan Provinciale Staten over het door die raad vastgestelde beloningsbeleid voor de CEO. Vervolgens trok mijn fractie deze motie in om het college sterker de onderhandelingen in te laten gaan met een unaniem door de Staten aangenomen motie waarin het "onaanvaardbaar" werd uitgesproken over de salarisverhoging met 120.000 euro. Nu het onderhandelingsresultaat is dat deze verhoging niet wordt teruggedraaid en dat daarbovenop nog eens een ontslagvergoeding wordt gegeven van 800.000 euro, stelt mijn fractie daarover de volgende vragen.

Is het college tevreden met dit onderhandelingsresultaat? Wat vindt het college van de rol van de raad van commissarissen in deze kwestie? Vindt het college dat de raad van commissarissen alsnog uitleg moet komen geven aan Provinciale Staten en gemeenteraden, dus de volksvertegenwoordigers, over datgene wat die raad heeft gedaan in het kader van dit beloningsbeleid? Is het college met de SP-fractie van mening dat de raad van commissarissen door de aandeelhouders moet worden weggestuurd? Zijn er al nieuwe afspraken gemaakt over de beloning van een toekomstige CEO?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS).

Voorzitter. Deze vragen bieden mij de gelegenheid om in te gaan op de gang van zaken in de afgelopen weken. Daarna ga ik in op de gestelde vragen.

De afgelopen weken is het zeer complexe en moeizame splitsingsproces dat DELTA moet doorlopen, aanzienlijk overschaduwde door de salarisverhoging voor en het vertrek van directeur Kamerbeek, en dat is begrijpelijk. De bedragen die samenhangen met zijn beloning en vertrek zijn al door velen als buitensporig en exorbitant

genoemd. Ik begrijp die reacties en ook zelf voel ik de verleiding om grote woorden te gebruiken die aansluiten bij mijn verontwaardiging en boosheid.

Echter, voorzitter, wat ik persoonlijk hiervan vind, doet er eigenlijk helemaal niet toe. Ik sta hier als gedeputeerde en dat betekent dat ik het publieke belang voorop moet stellen. Tegen die achtergrond moet het mij van het hart dat de berichtgeving over DELTA in de pers, met name over de raad van commissarissen, meer dan eens gekleurd was, met gebruik van beeldspraak en terminologie die ik hier niet wens te herhalen. Ik neem daar dan ook afstand van.

Dat neemt niet weg, voorzitter, dat er sprake is van beschadiging van het vertrouwen, in hoofdzaak tussen de voorzitter van de raad van commissarissen, de heer Maas, en de aandeelhouders. Dat is ernstig en daarover is onderling door de aandeelhouders en ook met de raad van commissarissen zeer indringend gesproken. De heer Maas heeft inmiddels zijn excuses aangeboden voor het feit dat hij de aandeelhouders niet heeft geïnformeerd over de loonsverhoging voor de heer Kamerbeek.

Voorzitter. De komende maanden zullen wij gezamenlijk heel belangrijke beslissingen moeten gaan nemen waarmee veel publiek geld gemoeid is. Het is dan ook cruciaal dat aandeelhouders, raad van commissarissen en directie een gezamenlijke basis hebben om de komende maanden voortvarend sturing te geven aan de grote opgaven die op DELTA afkomen. De volgende week vindt daarom een gesprek plaats tussen alle aandeelhouders en de raad van commissarissen dat daarop is gericht. Mijn invalshoek is daarbij dat wij moeten handelen in het belang van Zeeland en DELTA. Dat belang is dat zoveel mogelijk aandeelhouderswaarde en werkgelegenheid blijven bestaan, dit voor alle inwoners van Zeeland maar zeker ook voor de honderden medewerkers van DELTA en de aan DELTA gelieerde bedrijven. Ik denk dat het heel belangrijk is dat wij ons daarvoor gezamenlijk inzetten.

Ik meen, voorzitter, dat ik hiermee al een gedeelte van de gestelde vragen heb beantwoord maar niettemin ga ik stuk voor stuk op die vragen in want het gaat om een zeer gevoelige kwestie.

Zijn wij tevreden met het onderhandelingsresultaat? Voorzitter. Wij hebben de motie, op 5 februari unaniem door de Staten aangenomen, aan de raad van commissarissen van DELTA voorgelegd. Met deze motie werd het college verzocht om het "onaanvaardbaar" uit te spreken en op de raad van commissarissen het morele beroep te doen om de salarisverhoging ongedaan te maken. Daar heeft de raad van commissarissen gehoor aan gegeven; men heeft gehandeld binnen de juridische afspraken die in de arbeidsovereenkomst tussen CEO en DELTA zijn

vastgelegd. De raad van commissarissen en de heer Kamerbeek zijn het echter niet eens geworden over het bijstellen van zijn salaris, en dan blijft er geen andere optie over dan op zijn vertrek aan te sturen. Het college begrijpt en erkent de verontwaardiging die loskomt wanneer dergelijke hoge bedragen worden toegekend. Onze weerzin tegen die salarisverhoging kwam niet uit het niets, en het gaat om nóg hogere bedragen nu wij het over zijn vertrekpremie hebben. Woorden als "tevredenheid", mevrouw Van Unen, zouden wij in deze context dan ook zeker niet willen gebruiken.

De volgende vraag, voorzitter, betreft de rol van de raad van commissarissen. Als aandeelhouder hebben wij geen actieve rol bij het bepalen van de minnelijke schikking. Wel zijn wij, als governancecommissie, gehoord over deze schikking die door de raad van commissarissen is voorgesteld, maar het betreft hier een volledige bevoegdheid van de raad van commissarissen.

Wat vindt het college van de rol van de raad van commissarissen in deze kwestie? Voorzitter. De raad van commissarissen heeft invulling gegeven aan de genoemde motie en gehandeld binnen de juridische kaders die in de arbeidsovereenkomst zijn vastgelegd. De afgelopen weken is er gedurende het proces constant contact geweest met de raad van commissarissen, waarbij rekening is gehouden met de verschillende rollen en met de statutaire bevoegdheden die de raad van commissarissen en de aandeelhouders in deze kwestie hebben.

Moet de raad van commissarissen alsnog uitleg komen geven aan de Staten? Voorzitter. Qua governance is het zo dat de algemene vergadering van aandeelhouders het gremium is waarin de raad van commissarissen, de raad van bestuur en de aandeelhouders overleg voeren. De besluitvorming vindt in die vergadering plaats. Ik heb al gemeld dat wij de volgende week een vergadering hebben van alle aandeelhouders en de raad van commissarissen, maar als de Staten als aandeelhouder de raad van commissarissen uitnodigt en verzoekt om een toelichting te komen geven, is dat natuurlijk hun goed recht.

Is het college met de SP-fractie van mening dat de raad van commissarissen moet worden ontslagen? Voorzitter. Zoals ik al heb gezegd, moeten wij nu de toekomst van DELTA centraal stellen. De belangen van de aandeelhouders zijn het meest gebaat bij stabiliteit. Het proces waarin wij nu verkeren, is bijzonder complex en de tijd die wij hebben om goede oplossingen te bedenken, is zeer beperkt. Wij moeten juli volgend jaar een gesplitst bedrijf hebben. Het is dan ook belangrijk dat de aandeelhouders, mét de raad van commissarissen, een gezamenlijke basis vinden om toch voortvarend verder te gaan om het strategietraject vorm te geven. De door de heer

Maas gemaakte excuses vormen daartoe wellicht een eerste, belangrijke stap.

Zijn er al nieuwe afspraken gemaakt over de beloning van de toekomstige CEO? Voorzitter. Het is de bevoegdheid van de raad van commissarissen om hiervoor een oplossing te vinden. De door het vertrek van de heer Kamerbeek ontstane situatie hebben wij met de raad van commissarissen besproken, waarbij wij hebben aangegeven dat wij hierbij nauw willen worden betrokken, zulks ondanks het feit dat het hierbij gaat om een statutaire bevoegdheid van de raad van commissarissen.

Voorzitter. Wij constateren dat de aandeelhouders van DELTA beperkte mogelijkheden hebben waar het gaat om het aannemen, belonen en ontslaan van directeurs. Dat is aan de ene kant een goede zaak -- aandeelhouders moet niet op de stoel van de raad van commissarissen gaan zitten-- maar aan de andere kant vraagt publiek aandeelhouderschap misschien wel om andere normen. Wij kunnen er niet zonder meer van uitgaan dat deze normen worden gedeeld en nageleefd. En dat, voorzitter, gaan wij aanpakken, te beginnen met het aanscherpen van het beloningsbeleid. Er is nu sprake van een beloningsbeleid van 2005.

Bovendien wordt er nu ambtelijk gewerkt aan een Beleidsnota verbonden partijen. Dit stuk wordt in april aan het college voorgelegd. Een onderdeel van deze nota is het beloningsbeleid. Op 4 maart jongstleden hebben de Staten hierover al het een en ander gehoord. Na vaststelling van deze nota door de Staten zal in overleg met de overige aandeelhouders van DELTA in een algemene vergadering van aandeelhouders het huidige beloningsbeleid worden geactualiseerd en versoerd.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Ik ben blij met deze beantwoording en met het feit dat onze vragen in het openbaar zijn beantwoord.

De heer **Faasse** (ZL). Voorzitter. De gedeputeerde heeft aangegeven dat er met betrekking tot het vertrek van de CEO sprake is geweest van een "minnelijke schikking". Ik heb begrepen dat het hiermee gemoeide bedrag zo hoog is vanwege de contractuele verplichtingen. Was er sprake van een zekere ruimte? Is door "de andere kant" enige coulance betracht?

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Ook mijn fractie is blij met deze beantwoording. Vooral wat het proces betreft zijn zaken duidelijk geworden.

De gedeputeerde heeft gesteld dat de heer Maas excuses heeft gemaakt voor het niet informeren van de Staten over de salarisverhoging. Heeft hij echt uitsluitend op dát punt excuses gemaakt? Ik vind dit een belangrijke vraag.

Voorzitter. Ik constateer dat het verkrijgen van duidelijkheid veel tijd neemt. Wij hebben hierover weken geleden gesproken en op de een of andere manier hangt nog altijd de vraag in de lucht: hoe gaan wij verder en met wie gaan wij verder? Dit is iets dat iedereen schaadt. Is het college met mij van oordeel dat dit erg lang, misschien té lang duurt?

Voorts kan ik mij voorstellen dat men, als het allemaal zo lang duurt, de tijd heeft om in allerlei scenario's te denken. Heeft de gedeputeerde dat ook gedaan?

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat het nu zeer belangrijk is om stabiliteit te vinden. Welnu, er is sprake van een nogal bewegelijke omgeving, en er is veel te doen. Misschien is daarom eensgezindheid nog wel belangrijker dan stabiliteit. Verwacht de gedeputeerde dat die eensgezindheid, bijvoorbeeld over de verder te volgen koers, ook met de huidige raad van commissarissen mag worden verwacht? Ik vraag haar de Staten op de hoogte te houden van de uitkomsten van de besprekingen die op dit punt betrekking hebben.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter. Mijn fractie is blij met de door de gedeputeerde gegeven toelichting. Uiteraard zijn er veel vragen gerezen over de gang van zaken in de afgelopen periode. Ook zijn wij blij met de excuses van de heer Maas want ons inzien is er toch wel sprake geweest van een vreemd proces. Ook voor onze fractie geldt dat hij aardig aan gezag heeft ingeboet, en dat kan consequenties hebben voor de gewenste eensgezindheid die zozeer van belang is voor de nu te volgen koers. Wij vinden het van groot belang dat, gelet op de grote opgaven die DELTA nu te verhapstukken krijgt, die koers krachtig wordt uitgezet. Er dient een goed voorstel te komen voor de splitsing van het bedrijf, gericht op het tot stand brengen van goede, levensvatbare bedrijven. Tegen die achtergrond vinden wij dat de raad van commissarissen nu zwaar aan de bak moet, maar dan moet er wél sprake zijn van eensgezindheid en dan moet de voorzitter van de raad van commissarissen wél de power hebben, en ook voldoende vertrouwen genieten om hiermee verder te gaan. Voor ons is dat nog wel een vraag. Wij vinden dat de aandeelhouders dit proces heel strak moeten volgen.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Op 6 maart heb ik over deze kwestie een aantal schriftelijke vragen gesteld. Die vragen zal ik nu niet mondeling herhalen; het lijkt mij verstandig om de schriftelijke beantwoording van die vragen af te wachten.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ook wij danken de gedeputeerde voor dit "bijpraten". Waar wij nu

naar uitkijken, is het gesprek dat kennelijk de volgende week gaat plaatsvinden. Daarbij zal ongetwijfeld ook de positie van de voorzitter van de raad van commissarissen aan de orde komen.

Voor het overige denk ik dat wij op enig moment de discussie over deze kwestie zullen moeten afronden omdat de belangen van het bedrijf groot zijn en de beschikbare tijd beperkt is. Er moet heel veel gebeuren en ik denk dat wij vooral naar het bedrijfsbelang moeten kijken.

Voor de VVD-fractie is de vraag die de heer Dorst zojuist stelde van belang. Waarop waren de excuses van de voorzitter van de raad van commissarissen nu precies gericht? Hadden die excuses alleen betrekking op het niet-informereren van de aandeelhouders waar het ging om de salarisverhoging? Of heeft hij in breder verband excuses gemaakt?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS).

Voorzitter. De heer Faasse kan ik zeggen dat over de vertrekregeling afspraken zijn gemaakt tussen CEO en raad van commissarissen. Daarover is geheimhouding afgesproken; dat hoort zo bij een minnelijke regeling. Zo'n minnelijke regeling kan er voor de aandeelhouders niet anders uitzien dan datgene wat arbeidsrechtelijk is vastgelegd in het arbeidscontract. Daar ga ik dus van uit.

De heer Dorst vraagt of er alleen excuses zijn gemaakt voor het niet-informereren. Ja, voorzitter; dat klopt. De raad van commissarissen heeft gehandeld zoals hij heeft gehandeld en stelt dat er na één jaar arbeid een marktconform salaris werd afgesproken, waarvoor het vigerend beloningsbeleid uit 2005 de onderliggende factor was. Wat dat betreft hebben ze, in hun beleving, juist gehandeld. Echter, dit had afgestemd moeten worden met de aandeelhouders, en dat is niet gebeurd. Het is daarvoor dat excuses zijn aangeboden.

De heer Dorst constateert voorts dat het allemaal zo lang duurt. Inderdaad, voorzitter, hebben de onderhandelingen met de heer Kamerbeek lang geduurd. Pas de vorige week zijn ze afgerond en dan pas kun je verder. Overigens komen de aandeelhouders in deze periode vaak bij elkaar en is de afgelopen weken het overleg heel intensief geweest. Het is in gezamenlijkheid geweest dat wij zijn gekomen tot de stappen die zijn gezet. De aandeelhouders, provincie en gemeenten, zitten op één lijn waar het gaat om de werkwijze die ons nu voor ogen staat. Dat is ook van belang met het oog op het gesprek dat wij de volgende week met de raad van commissarissen hebben. Er wordt gehandeld op basis van unanimitéit, en daar ben ik heel blij mee. Per slot van rekening gaat het om 19 aandeelhouders, en je weet het maar nooit...

De heer Veraart pleit, met het oog op de te volgen koers, voor eensgezindheid. Voorzitter. Ik

heb al aangegeven dat die eensgezindheid er is bij de aandeelhouders. Aan eensgezindheid met het bedrijf DELTA heeft het wel eens geschort in de periode dat er werd gesproken over de Splitsingswet, maar dat moeten wij nu achter ons laten. Wij gaan nu volle vaart vooruit. Het toetsingskader dat door de Staten is vastgesteld, is nu het uitgangspunt waarmee de raad van commissarissen en de directie prima vooruit kunnen. Eensgezindheid over dit uitgangspunt is er in elk geval wel. De volgende week moeten wij elkaar goed in de ogen kijken: zijn dit nu de mensen waarmee wij samen kunnen optrekken? Hoe dan ook, haast is geboden.

Mevrouw Kool zegt dat de raad van commissarissen nu "zwaar aan de bak" moet. Ja, voorzitter, dat moeten de leden van deze raad zéker. In elk geval hebben ze het vertrouwen in elkaar uitgesproken. Dat is een belangrijk signaal, ook omdat de raad van commissarissen nu anders is samengesteld. Waar het gaat om het besluit dat eerder werd genomen, was er toen sprake van een andere samenstelling. Eind 2015 zijn drie nieuwe commissarissen benoemd; twee zitten nog. Het zijn deze vijf die nu de regie voeren in verband met de uitvoering van de Splitsingswet enz. Dat die club het nu eens is, vind ik een belangrijk punt.

De heer Bierens die heeft gesproken over het overleg dat de volgende week plaatsvindt, kan ik zeggen dat er natuurlijk een behoorlijke deuk in het vertrouwen is ontstaan door datgene wat er is gebeurd. Dat mag duidelijk zijn --dat heb ik ook uitgesproken-- en het zal de volgende week ook zeker aan de orde komen.

De **voorzitter**. Ik dank de gedeputeerde voor haar beantwoording.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter, ik heb nog een vraag...

De **voorzitter**. Volgens de procedure die voor de vragensessie geldt, mag dit eigenlijk niet. Er zijn vragen gesteld door mevrouw Van Unen, die vragen zijn beantwoord, vervolgens kunnen door haar en door andere statenleden nadere vragen worden gesteld die door de gedeputeerde worden beantwoord, en dan is het klaar. Dat is wat de procedure beschrijft.

De heer **Dorst** (SGP). Dat begrijp ik, voorzitter, maar ik heb een vraag gesteld die nog niet is beantwoord.

De **voorzitter**. Ah, verzint u dit nu ter plekke of... Welke vraag is nog niet beantwoord?

De heer **Dorst** (SGP). Ik heb een vraag gesteld over scenario's en die vraag lijkt mij relevant.

De **voorzitter**. U heeft gelijk. Het woord is aan de gedeputeerde.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Tijdens het overleg dat de aandeelhouders hebben gevoerd, hebben wij alle mogelijkheden de revue laten passeren. Dat zijn de mogelijkheden die wij de volgende week met de raad van commissarissen zullen bespreken.

30. Moties, niet behorend bij een agendapunt

31. Motie van het lid Kooman over het voordrachtrecht leden raad van commissarissen DELTA

Mevrouw **Kooman** (PVV). Voorzitter. De tekst van de in te dienen motie wijkt af van de versie die de Staten eerder per email is voorgelegd. Zo is de aanhef veranderd en dat geldt ook voor de zesde overweging. Wij zijn van oordeel dat de provincie bij de raad van commissarissen van DELTA een voordrachtsrecht moet bedingen. Voor het overige verwijs ik naar de inhoud van de motie.

De **voorzitter**. Door het lid Kooman is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 11 maart 2016;

overwegende dat:

- DELTA als bedrijf zorgt voor een belangrijk stuk werkgelegenheid in de provincie Zeeland;
- de provincie Zeeland 50% vande aandelen van DELTA heeft;
- de raad van commissarissen van DELTA tot taak heeft, toezicht te houden op het beleid van het directieteam en de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming;
- de raad van commissarissen onder meer de bezoldiging van de individuele leden van het directieteam vaststelt;
- het uitgangspunt voor de provincie Zeeland is om een actief aandeelhouderschap te vervullen, waarbij de rol van overheidscommissaris (zit met twee petten op) moeilijk is;
- het voordragen van een commissaris namens de AvA, niet zijnde een lid van GS of PS, past in het zorgvuldig omgaan met het publieke belang;

van oordeel dat de provincie Zeeland een voordrachtrecht moet bedingen bij de raad van

commissarissen van DELTA, gelet op het grote belang van DELTA als werkgever in Zeeland;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om een voorstel voor de eerstvolgende AvA met die strekking voor te bereiden en in te brengen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 16.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. De afgelopen periode hebben wij gesprekken gevoerd, met de andere aandeelhouders en met de raad van commissarissen, waarbij wij ons hebben gerealiseerd dat wij op afstand staan, hetgeen ergens niet goed voelt. Onze inbreng is misschien te beperkt. Ik denk dan ook dat het belangrijk is om het aspect dat in deze motie aan de orde wordt gesteld, straks te betrekken bij het bepalen van het deelnemingenbeleid. Verder ben ik bereid om voor de periode die wij nu met DELTA ingaan, na te gaan of hiervoor een mogelijkheid bestaat. Dat wil ik onderzoeken.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Ik vind dat hier sprake is van een dilemma. Het idee, verwoord in deze motie, spreekt mij aan. Wij bespreken nu publiekelijk heel veel dingen, en die kunnen dan gewoon binnen de raad van commissarissen bediscussieerd worden. Als daar iemand namens ons zit, hoeft het niet in de publiciteit. Dat lijkt mij functioneel, maar wij zijn niet alleen; er zijn ook gemeentelijke aandeelhouders. Je moet hierover consensus hebben. Ik denk niet dat wij hierover nu zomaar een besluit kunnen nemen.

Tegen die achtergrond is naar mijn mening het in de motie onder "zijn van oordeel dat" gestelde niet juist. Daar staat: "zijn van oordeel dat de provincie Zeeland een voordrachtsrecht moet bedingen"... enz. Ik denk dat, als hierover consensus is ontstaan, de AvA dat moet doen.

Voorts is er nog een technisch punt. De voordracht van leden van de raad van commissarissen is wettelijk geregeld. Dat kan alleen de raad van commissarissen zélf doen of, in specifieke gevallen, de ondernemingsraad. De statuten zouden moeten worden gewijzigd. Voorzitter, als wij tot de conclusie komen dat de strekking van deze motie ons aanspreekt, dienen GS het op zich te nemen om dit echt goed uit te zoeken en met een goed voorstel te komen.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Wij voelen wel wat voor de strekking van deze motie, maar net als de heer Dorst hebben wij er behoefte aan dat even goed op een rij wordt gezet wat wat dit betreft de

mogelijkheden zijn. En inderdaad: laten wij hierbij de andere aandeelhouders niet vergeten.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Mijns inziens zit er verschil tussen de reactie van de gedeputeerde en de inhoud van de motie. In het dictum wordt gesproken over het "voorbereiden" van een voorstel, terwijl de gedeputeerde het heeft over "onderzoeken". Ik zou zeggen: laten we duidelijk zijn.

De heer **Verburg** (CU). Voorzitter. Ik heb begrepen dat tot 2010 iemand vanuit de Staten hiervoor werd voorgedragen. Vervolgens werden de statuten gewijzigd en ik vraag mij af waarom dat is gebeurd. Ging het destijds misschien om de zonnecellenfabriek?

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter. Zoals de motie nu is geformuleerd, hebben wij er geen enkele behoefte aan. Ons inziens moet worden voorkomen dat nu, op grond van emoties, te snel verkeerde beslissingen worden genomen. Inderdaad, tot 2010 zat een lid van GS in de raad van commissarissen. Ik denk dat wij heel zorgvuldig de tijd moeten nemen om deze kwestie goed te overwegen. Het feit dat DELTA een grote werkgever is, vind ik niet direct dé reden om dit te doen. Er moet heel zorgvuldig worden omgegaan met taken en verantwoordelijkheden. Laten wij daar de tijd voor nemen.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Tweemaal is erop gewezen dat in 2010 de vertegenwoordiging van de provincie in de raad van commissarissen werd afgeschaft, maar wij moeten toch oog houden voor de omstandigheden. Als je als aandeelhouder aan de lat komt te staan en in gesprek bent om voor honderden miljoenen garant te staan, is de situatie écht anders. Juist in de huidige context zou ik sterk voor vertegenwoordiging willen pleiten. Wellicht had ik dat in 2010 niet gedaan, maar de omstandigheden zijn gewijzigd en daar moeten wij rekening mee houden. Wat ons betreft heeft dat niets met "emoties" te maken, maar met realiteitsbesef.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Ik pleit toch voor nuchter verstand; dat heeft u normaal ook altijd... Ik proef hier toch enige emotie... Nogmaals, voorzitter: ik vind dat wij dit zorgvuldig moeten overwegen, waarbij ik denk aan alle veranderingen die er voor het bedrijf gaan komen. De holdingstructuur gaat er helemaal uit; er komt sowieso een heel andere structuur. Laten wij niet overhaast voor een halfjaar of zo iets gaan optuigen.

De heer **Bierens** (VVD). Ik denk, voorzitter, dat nu twee discussies door elkaar gaan lopen. De situatie vóór of tot en met 2010 was zo dat er een lid van

GS of PS in de raad van commissarissen zat. Ik hoop toch dat het niet de bedoeling is dat wij die "toer" opgaan, maar dat iemand namens de aandeelhouders --dus namens de provincie en de gemeenten, een buitenstaander-- deel uitmaakt van de raad van commissarissen. Als het onderzoek, bedoeld door de gedeputeerde, daarop is gericht, vinden wij het prima. Wij willen er verre van blijven dat een lid van GS of PS in de raad van commissarissen komt. Dat moeten we met z'n allen niet willen.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Wat mevrouw Van Unen over "voorbereiden" en "onderzoeken" zegt, klopt. Wat de strekking van de motie betreft, is mijn interpretatie: kijk hier nou eens naar, onderzoek het en ga na wat er mogelijk is. Welnu, daar heb ik ook zelf wel behoefte aan, eerlijk gezegd. Is dit mogelijk, mede gelet op de opmerkingen van de heer Dorst? Ik stel voor dat wij dit gaan onderzoeken en dat wij met de resultaten daarvan bij de Staten terugkomen, vóórdat ik hiermee rechtstreeks naar de raad van commissarissen ga. Ik kan dit heel goed inbrengen in een aandeelhoudersbijeenkomst zodat dit gezamenlijk kan worden bekeken. Inderdaad moet je dit niet als provincie alléén willen.

Dat het zou moeten gaan om een lid van PS of GS, dát staat niet in de motie. Als de PVV-fractie ermee kan instemmen dat een en ander wordt onderzocht, waarna wij hiermee naar de Staten terugkomen, kan blijken dat wij het allemaal op dezelfde manier uitleggen en bedoelen.

Mevrouw **Kooman** (PVV). Daar gaan wij mee akkoord.

De **voorzitter**. U gaat akkoord met de interpretatie zoals die zojuist door de gedeputeerde is verwoord?

Mevrouw **Kooman** (PVV). Juist.

De **voorzitter**. Als de motie wordt aangenomen, wordt een en ander onderzocht waarna de resultaten daarvan aan de desbetreffende commissie worden voorgelegd vóórdat het eventueel naar de AvA gaat.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Ik heb het gevoel dat u nu toewerkt naar een stemming over een motie die niet is gewijzigd maar wordt voorzien van een interpretatie die wél een wijziging inhoudt.

De **voorzitter**. U heeft gelijk. Ik kan mij ook voorstellen dat de PVV-fractie overweegt om --gelet op de toezegging van de gedeputeerde die inderdaad niet letterlijk overeenkomt met het gestelde in de motie-- de motie in te trekken. De

toezegging van de gedeputeerde wordt in de notulen weergegeven.

De heer **Van Dijk** (PVV). Dat klinkt prima, voorzitter. De toezegging van de gedeputeerde is voor ons voldoende. Wij trekken de motie in.

De **voorzitter**. Ik constateer dat motie nr. 16 is ingetrokken.

32. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten de resumptie van de besluiten aan de griffier over te laten.

33. Sluiting

De vergadering wordt te 17.35 uur gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland in hun vergadering van 15 april 2016, onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter.

, griffier.